

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ursprungsgarantier för energi

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om ursprungsgarantier för energi och att den nuvarande lagen om certifiering och angivande av elens ursprung upphävs.

Genom den föreslagna nya lagen genomförs regleringen om ursprungsgarantier i det omarbetade direktivet om förnybar energi samt bestämmelserna i elmarknadsdirektivet om angivande av elens ursprung. Propositionens målsättning är att förbättra kundens möjlighet att påverka ursprunget för den förbrukade energin genom ett pålitligt system.

Genom den föreslagna lagen utvidgas den nationella regleringen om ursprungsgarantier till att förutom el även omfatta gas och väte samt värme och kyla. Förutom för energi som producerats med förnybara energikällor beviljas ursprungsgarantier för el som producerats med kärnkraft samt för spillvärme och spillkyla. Skyldigheten att certifiera energins ursprung utvidgas till att omfatta alla energiformer med de undantag som föreskrivs särskilt.

Enligt den föreslagna lagen är den systemansvariga stamnätsinnehavaren registerförare för ursprungsgarantiregistret för el, den naturgassystemansvariga överföringsnätinnehavaren registerförare för ursprungsgarantiregistret för gas och väte och Energimyndigheten registerförare för ursprungsgarantiregistret för värme och kyla. Energimyndigheten övervakar även efterlevnaden av lagen.

Propositionen hänför sig till den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2021.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 30 juni 2021.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund och beredning av direktivet	4
1.2 Beredning av propositionen	5
2 EU-rättsakternas målsättning och huvudsakliga innehåll	6
2.1 Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor	6
2.2 Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU	9
3 Nuläge och bedömning av nuläget.....	10
3.1 EU:s lagstiftning och internationella skyldigheter	10
3.1.1 RES-direktivet.....	10
3.1.2 Standarden för ursprungsgarantier CEN EN – 16325	11
3.1.3 Elmarknadsdirektivet 2009/72/EG.....	12
3.1.4 Energieffektivitetsdirektivet.....	12
3.2 Nationell lagstiftning.....	13
3.2.1 Lag om certifiering och angivande av elens ursprung	13
3.2.2 Statsrådets förordning om certifiering av elens ursprung	14
3.2.3 Konsumentskyddslagen (38/1978).....	15
3.3 Bedömning av nuläget.....	15
3.3.1 El	15
3.3.2 Gas och väte	18
3.3.3 Värme och kyla	19
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	20
4.1 Målsättning och de viktigaste förslagen.....	20
4.2 Åland.....	21
4.3 De huvudsakliga konsekvenserna	21
4.3.1 Ekonomiska och övriga konsekvenser för verksamhetsutövarna.....	21
4.3.2 Konsekvenser för myndigheternas och registerförarnas verksamhet och personalresurserna.....	25
4.3.3 Miljökonsekvenser	27
4.3.4 Samhälleliga konsekvenser	28
4.3.5 Informationshantering	28
5 Alternativa handlingsvägar.....	31
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	31
5.1.1 El	31
5.1.2 Gas och väte	32
5.1.3 Värme och kyla	32
5.1.4 Registerförare.....	33
5.2 Övriga medlemsstaters planerade eller genomförda metoder	34
5.2.1 Sverige	34
5.2.2 Danmark.....	34
5.2.3 Estland.....	35

RP 87/2021 rd

6 Remissvar	35
7 Specialmotivering	39
7.1 Lag om ursprungsgarantier för energi.....	39
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	60
9 Ikraftträdande	61
10 Verkställighet och uppföljning	61
10.1 Verkställighet	61
10.2 Uppföljning	62
11 Förhållande till budgetpropositionen	62
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	63
12.1 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter	63
12.2 Rätt att få uppgifter	66
12.3 Rätt till insyn	68
12.4 Ändringssökande.....	68
12.5 Bemyndigande att utfärda förordning	70
12.6 Bedömning av lagstiftningsordning	70
LAGFÖRSLAG	71
Lag om ursprungsgarantier för energi.....	71

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund och beredning av direktivet

Europeiska kommissionen lade fram paketet för ren energi (Clean Energy for All Europeans) den 30 november 2016. Ett av huvudmålen med paketet var att stärka Europeiska unionens ställning som global ledare inom förnybar energi. Paketet innehöll åtta lagstiftningsförslag.

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (omarbetning, COM(2016) 767 final) lades fram som en del av paketet för ren energi. Målet med förslaget var att skapa en ram för främjandet av förnybar energi fram till år 2030. Förslagets syfte var att genomföra målet om höjning av andelen förnybar energi till minst 27 procent av den slutliga energianvändningen år 2030 i enlighet med de klimat- och energiramar som fastställdes av Europeiska rådet i oktober 2014.

I förslaget angavs ett bindande gemensamt mål för Europeiska unionen för andelen energi från förnybara energikällor av unionens slutliga energianvändning år 2030. Förslaget omfattade förslag på några ändringar till de gällande reglerna om ursprungsgarantier, såsom utvidgning av systemet med ursprungsgarantier till förnybar gas samt medlemsstaternas skyldighet att bevilja ursprungsgarantier för värme och kyla på producentens begäran. Enligt förslaget kan medlemsstaten välja att ursprungsgarantierna även beviljas för annan energi än för energi som producerats med förnybara källor. Enligt förslaget får ursprungsgaranti inte beviljas till en producent som har erhållit ekonomiskt stöd för samma produktion. Om den förnybara produktionen erhållit stöd har medlemsstaten möjlighet att auktionera ut ursprungsgarantier på marknaden och använda medlen för att kompensera stödet till förnybara energikällor. Artikel 6 omfattade även nya krav på systemet med ursprungsgarantier, såsom krav med avseende på hanteringen av ogiltigförklarade garantier samt ursprungsgarantier som härrör från tredjeländer. Förslaget behandlade även ursprungsgarantier för kraftvärmeproduktion med hög verkningsgrad. Enligt förslaget kan kommissionen genom en delegerad akt fastställa regler för övervakning av systemet med ursprungsgarantier samt genomförande av avtal som ingåtts med tredjeländer.

Förslaget innehöll också bestämmelser om stödsystem för förnybar el och om egenanvändning av förnybar el och energigemenskaper, ökning av andelen förnybar energi vid uppvärmning, kylning och transport, hållbarhetskriterier och kriterier för minskade växthusgasutsläpp för bioenergi, samarbete mellan medlemsstaterna, administrativa förfaranden samt information och utbildning.

Kommissionen lät göra en fyrdelad konsekvensbedömning på unionsnivå i samband med beredningen av direktivförslaget. EU-institutionernas centrala arbetsdokument finns i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt under projektnumret TEM040:00/2019.

En U-skrivelse om direktivförslaget (U 5/2017 rd) lämnades den 2 februari 2017 och en kompletterande U-skrivelse (UK 14/2018 rd) den 23 maj 2018. Statsrådet ställde sig positivt till att ursprungsgarantier förutom för el även kan beviljas för produktion av värme och kylning från förnybara energikällor, men vill dock ytterligare granska om de obligatoriska ursprungsgarantierna i marknadsföringen av värme och kyla från förnybar energi skapar en orimlig administrativ börda för företag och myndigheter i förhållande till nyttan. Enligt statsrådet är ursprungsgarantiernas centrala mål att ge konsumenterna en garanti om att energi som säljs som förnybar

har producerats med förnybara energikällor. Statsrådet anser att man ska slå vakt om ursprungs-garantiernas primära betydelse att säkerställa tillförlitlig information om energiproduktion från förnybara energikällor. Statsrådet ställer sig positivt till att ursprungsgarantier även i fortsättningen kan beviljas producenter som erhållit ekonomiskt stöd för samma produktion.

I ekonomiutskottets utlåtanden i ärendet (EkUU 10/2017 rd och EkUU 27/2018 rd) understödde utskottet statsrådets ståndpunkter med betoning på några aspekter som bl.a. gällde EU:s bindande mål för förnybar energi, stödsystem för el som produceras med förnybara energikällor, användning av förnybar energi vid uppvärmning och kylning samt lagstiftningens koherens och möjliggörande karaktär. Miljöutskottet instämde i sina utlåtanden (MiUU 5/2017 rd och MiUU 17/2018 rd) i statsrådets ståndpunkter och betonade bl.a. en tillräckligt ambitiös nivå på klimatpolitiken, långsiktighet och koherens. I sina utlåtanden (JsUU 5/2017 rd och JsUU 10/2018 rd) understödde jord- och skogsbruksutskottet statsrådets ståndpunkter med betoning på bl.a. nationell beslutanderätt i utvecklingen av stödsystemen och lagstiftningens förutsägbarhet. Även stora utskottet kom med utlåtanden i ärendet (StoUU 3/2017 rd och StoUU 5/2018 rd) där utskottet instämde i statsrådets ståndpunkter och samtidigt i de anmärkningar som specialutskottet framfört i sina utlåtanden. De centrala nationella arbetsdokumenten finns i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt under projektnumret TEM040:00/2019.

I kommissionens, Europaparlamentets och rådets trilogiförhandlingar uppnåddes den 13 juni 2018 en inofficiell överenskommelse om förslag till direktiv om förnybar energi som Coreper-kommittén godkände den 27 juni 2018. EU:s gemensamma mål för förnybar energi fram till 2030 höjdes i och med förhandlingsresultatet till 32 procent från 27 procent i kommissionens förslag. I och med förhandlingarna hävdades begränsningen av beviljandet av ursprungsgarantier för producenter som erhållit ekonomiskt stöd för samma produktion och medlemsstaterna förpliktigades att säkerställa beaktandet av ursprungsgarantins marknadsvärde i stödsystemet i fråga.

Europaparlamentet och rådet antog tillsammans på förslag av kommissionen genom det ordinarie lagstiftningsförfarandet, tidigare medbeslutandeförfarandet (artikel 289.1 i EUF-fördraget), Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (omarbetning), nedan kallat *RED II*. Europaparlamentet och rådet undertecknade direktivet den 11 december 2018. Direktivet delgavs medlemsstaterna och offentliggjordes i Europeiska unionens officiella tidning den 21 december 2018 och trädde i kraft den 24 december 2018. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 30 juni 2021.

1.2 Beredning av propositionen

Som stöd till regleringen om ursprungsgarantier för RED II har två utredningar gjorts.

Som en del av genomförandet av statsrådets utrednings- och forskningsplan år 2019 har arbets- och näringsministeriet låtit Gaia Consulting Oy göra en utredning om utvidgning av ursprungsgarantisystemet till förnybar gas som publicerades i december 2019. Utredningen koncentrerade sig särskilt på utmaningarna med ursprungsgarantisystemet för gas, såsom frågor gällande beskattning av gasen, användning av ursprungsgaranti för produktion av annan energiform, olika slag, för produktion och konsumtion utanför gasnätet samt sammankopplingen till hållbarhets-kriterierna och ursprungsgarantierna. Utredningen presenterade alternativ och rekommendationer för att lösa specialfrågorna som hänför sig till biogas i Finland. Utredningen rekommenderade bland annat att ursprungsgarantierna i enlighet med RED II ska påvisa gasens ursprung till den slutliga konsumenten och att ursprungsgarantin inte inverkar på beskattningen av gasen

som används. Arbetet rekommenderade även att försäljaren av gasen i framtiden alltid måste ange gasens energiursprung till köparen och att gasen som producerats utanför naturgasnätet, dvs. offgrid-gasens, produktion inkluderas i systemet.

Arbets- och näringsministeriet lät dessutom Teknologiska forskningscentralen VTT Ab göra en utredning om genomförandet och särdragen för ursprungssystemet för värmen och kylan. Utredningen behandlade omfattnings-, administrations- och certifieringsförfaranden för ursprungsgarantisystemet med avseende på värme och kylning samt en jämförelse och samband mellan olika ursprungsgarantisystem som separata helheter. Utredningen presenterade även alternativ för genomförandet av ursprungsgarantisystemet för värme och kylning som bland annat bedömdes med beaktande av uppfyllandet av direktivets villkor, nyttan som uppnås med systemet, tillförlitligheten samt den ekonomiska och administrativa bördan.

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet. Utredningarna som utarbetats som stöd för genomförandet finns i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt under projektnumret TEM040:00/2019.

När det gäller genomförandet av regleringen om ursprungsgarantin i RED II har man också samarbetat med kommissionen och andra medlemsstater särskilt genom CA-RES (the Concerted Action on the Renewable Energy Directive), som inrättats för genomförandet av direktivet om förnybar energi. Dessutom har nordiskt samarbete bedrivits i frågor som gäller tolkningen av genomförandet av regleringen inom Nordiska ministerrådets arbetsgrupp AGFE (Nordiska ministerrådets arbetsgrupp för förnybar energi).

2 EU-rättsakternas målsättning och huvudsakliga innehåll

2.1 Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor

Allmänt

RED II upphäver Europaparlamentets och rådets gällande direktiv 2009/28/EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG, nedan *RES-direktivet*.

RED II skapar gemensamma ramar för främjandet av energi från förnybara energikällor. Direktivet föreskriver ett bindande mål för unionen som avser den totala andelen energi från förnybara energikällor av unionens slutliga energianvändning år 2030. Direktivet innehåller även bestämmelser om ekonomiskt stöd som beviljas för el från förnybara källor, förbrukningen av el från förnybara källor, användning av förnybar energi inom uppvärmnings- och kylningsbranschen och transportbranschen, det regionala samarbetet mellan medlemsstaterna och mellan medlemsstaterna och tredjeländerna, ursprungsgarantierna, administrativa förfaranden samt information och utbildning. I direktivet fastställs även hållbarhetskriterierna och kriterierna gällande minskningen av växthusgasutsläpp för biodrivmedel, flytande biobränslen och biomassabränslen.

Ursprungsgarantierna och deras användning

I artikel 19 i RED II föreskrivs om ursprungsgarantierna för förnybar energi. I direktivet avses med ursprungsgaranti ett elektroniskt dokument som endast fungerar som bevis för slutförbrukaren att en viss energiandel eller energimängd producerats från förnybara energikällor. Artikel 19 i RED II grundar sig på artikel 15 i RES-direktivet men bestämmelserna har till viss del

ändrats och specificerats. En central skillnad jämfört med RES-direktivet är att ursprungsgarantisystemet i RED II utvidgas till att omfatta förutom el, värme och kyla även gas, inklusive väte: medlemsstaterna ska säkerställa att ursprungsgaranti under vissa förutsättningar kan beviljas för energi från förnybara energikällor. Skyldigheten att använda ursprungsgarantier för att påvisa andelen energi från förnybara energikällor föreskrivs dock endast för elleverantörer i RED II-direktivet. RES-direktivet förutsatte beviljande av ursprungsgarantier endast för el och för värme och kyla var det nationella genomförandet frivilligt. RES-direktivet föreskriver inte heller om elleverantörernas skyldighet att använda ursprungsgarantier för att påvisa den förnybara elens ursprung.

Enligt RED II ska medlemsstaterna, för att påvisa andelen eller mängden energi från förnybara källor för slutförbrukaren, säkerställa att ursprunget för ifrågavarande energi kan garanteras i enlighet med objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier. I artikel 19.1 hänvisar man till att visa andelen eller mängden energikällor som ingår i energimixen och den energi som levereras till konsumenterna enligt avtal som saluförs med hänvisning till användning av energi från förnybara energikällor. Enligt artikel 19.2 i direktivet ska medlemsstaterna därför säkerställa att en ursprungsgaranti utfärdas efter begäran från en producent av energi från förnybara energikällor, såvida inte medlemsstaterna, med avseende på redovisning av ursprungsgarantiernas marknadsvärde, beslutar att inte utfärda en sådan ursprungsgaranti till en producent som erhåller ekonomiskt stöd från ett stödsystem. Ifall producenten som beviljas ursprungsgaranti får ekonomiskt stöd från ett stödsystem ska ursprungsgarantins marknadsvärde för produktionen beaktas på lämpligt sätt i det relevanta stödsystemet.

Beviljandet av ursprungsgarantier får förutsätta en lägsta kapacitetsgräns. Enligt direktivet är standardstorleken för en ursprungsgaranti 1 MWh. Endast en ursprungsgaranti ska utfärdas för varje energienhet som produceras och medlemsstaterna ska säkerställa att samma energienhet från förnybara energikällor beaktas endast en gång. Utöver energin från förnybara källor kan medlemsstaterna ordna beviljande av ursprungsgarantier även för energi från icke-förnybara energikällor.

Ursprungsgarantier som upphört att gälla ska inkluderas i beräkningen av den kvarstående energimixen. I RED II avses med kvarstående energimix medlemsstatens totala årliga energimix, exklusive den del som omfattas av annullerade ursprungsgarantier. Mer specificerade bestämmelser om beräkningen av den kvarstående energimixen ges inte i direktivet.

Tidsfristerna för ursprungsgarantins giltighet och annullering föreskrivs i artikel 19.3 och 19.4. För att visa slutförbrukaren energins ursprung ska ursprungsgarantin gälla i tolv månader från produktionen av energienheten. Medlemsstaterna ska å andra sidan säkerställa att alla ursprungsgarantier som inte har annullerats upphör att gälla senast 18 månader efter produktionen av energienheten. Medlemsstaterna ska även säkerställa att energiföretag annullerar ursprungsgarantier senast sex månader från det att ursprungsgarantin upphört att gälla om dessa i enlighet med 19.8 visar elens ursprung eller i enlighet med 19.13 använder information som ingår i ursprungsgarantierna för att visa att kraven för miljömärkning uppfylls.

I direktivet föreskrivs om de minimikrav som ska anges i ursprungsgarantin. Dessa uppgifter är till exempel energikällan som energin produceras från, produktionens start- och slutdatum samt information om ursprungsgarantin avser el, gas, inklusive väte, eller värme eller kyla. Enligt artikel 19.7 kan förenklade krav för angivande fastställas för ursprungsgarantier från anläggningar på mindre än 50 kW.

Enligt direktivet visar ursprungsgarantin inte om medlemsstaten uppfyller sin nationella insats för att uppnå unionens andel av förnybar energi. Överföring av ursprungsgarantier, separat eller

tillsammans med den fysiska överföringen av energi, ska inte påverka medlemsstatens beslut att använda statistiska överföringar, gemensamma projekt eller gemensamma stödsystem eller beräkningen av den slutliga energianvändningen (brutto) från förnybara energikällor.

Elleverantörer och ursprungsgaranti

När en elleverantör är skyldig att visa hur stor andel eller mängd energi från förnybara energikällor som ingår i denna energimix vid tillämpningen av artikel 3.9 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG, nedan *elmarknadsdirektivet 2009/72/EG* ska leverantören utgångsmässigt göra detta genom att använda ursprungsgarantier. I artikel 3.9 i *elmarknadsdirektivet 2009/72/EG* föreskrivs om medlemsstaternas skyldighet att se till att bland annat elleverantörerna specificerar på eller i samband med fakturorna och i reklam som riktar sig till slutförbrukare energikällornas andel av de bränslesammansättningar som leverantören använt under det gångna året. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (omarbetning), nedan *elmarknadsdirektivet*, har upphävt *elmarknadsdirektivet 2009/72/EG* från och med den 1 januari 2021.

Enligt artikel 19.8 i RED II är elleverantören inte skyldig att visa andelen eller mängden förnybar energi med ursprungsgaranti för den del av energimixen som motsvarar kommersiella erbjudanden som inte kan spåras, i förekommande fall, för vilken leverantören får använda den kvarstående kombinationen av energikällor (s.k. kvarstående energimix). Skyldigheten att använda ursprungsgarantier gäller inte heller situationer där medlemsstaterna beslutar att inte utfärda ursprungsgarantier till en producent som erhåller ekonomiskt stöd från ett stödsystem.

Om medlemsstaterna har inrättat ursprungsgarantier även för andra energiformer ska leverantörerna vid angivandet i enlighet med artikel 8 använda den typ av ursprungsgaranti som motsvarar den levererade energiformen. Ursprungsgarantier enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG, nedan *energieffektivitetsdirektivet*, kan dessutom användas för att visa ursprunget på energi som produceras från högeffektiv kraftvärme. Då el produceras från högeffektiv kraftvärme med förnybara energikällor och om ursprungsgaranti utfärdas på producentens begäran för den, kan endast en ursprungsgaranti utfärdas för energin där båda egenskaperna definieras, dvs. produktion från högeffektiv kraftvärme och förnybara energikällor.

Enligt RED II kan en medlemsstat i enlighet med unionens lagstiftning införa objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier för användningen av ursprungsgarantier i enlighet med skyldigheterna i artikel 3.9 i *elmarknadsdirektivet 2009/72/EG*. Enligt artikel 3.9 i *elmarknadsdirektivet* från år 2009 ska medlemsstaterna se till att elhandlarna på eller i samband med fakturorna och i reklam som riktar sig till slutförbrukarna specificerar varje enskild energikällas andel av alla bränslen som leverantören använt under det gångna året.

Tillsyn och krav på systemet

Medlemsstaterna eller utsedda behöriga organ ska övervaka beviljande, överföring och annullering av ursprungsgarantier. De utsedda behöriga organen ska inte ha överlappande geografiska ansvarsområden och de ska vara oberoende av produktions-, handels- och leveransverksamhet. Medlemsstaterna eller de utsedda behöriga organen ska inrätta lämpliga mekanismer för att sä-

kerställa att ursprungsgarantier utfärdas, överförs och annulleras elektroniskt och att de är exakta, tillförlitliga och svåra att förfälska. Medlemsstaterna och de utsedda behöriga organen ska säkerställa att de krav de inför är förenliga med standarden CEN - EN 16325. Vid utarbetandet av regeringens proposition är standarden CEN - EN 16325 under uppdatering.

Erkännande av ursprungsgarantier

Enligt artikel 19.9 i RED II ska medlemsstaterna erkänna de ursprungsgarantier som utfärdas av andra medlemsstater i enlighet med detta direktiv, utslutande som bevis för det som avses i punkt 1 för att visa slutförbrukarna hur stor andel eller mängd energi från förnybara energikällor som ingår i energileverantörens energimix och i den energi som levereras till konsumenterna samt det som anges i ursprungsgarantin, såsom energikälla och energiform. En medlemsstat får vägra att erkänna en ursprungsgaranti endast om den har välgrundade tvivel på dess riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Medlemsstaten ska underrätta kommissionen om en sådan vägran och skälen till denna. Enligt punkt 10 i artikeln kan kommissionen besluta att medlemsstaten ska erkänna ursprungsgarantin om kommissionen anser att vägran att erkänna ursprungsgarantin är ogrundad.

Erkännandet av ursprungsgaranti som utfärdats av ett tredjeland i en medlemsstat förutsätter enligt punkt 11 i artikeln att unionen har ingått ett avtal med tredjelandet i fråga om ömsesidigt erkännande av ursprungsgarantier som utfärdas i unionen och kompatibla system för ursprungsgarantier inrättade i tredjelandet i fråga. Dessutom förutsätter erkännandet att energin importeras eller exporteras direkt.

Kommissionens rapport och miljömärkning

Enligt artikel 19.13 antar kommissionen en rapport med en bedömning av alternativen för införandet av en unionsomfattande miljömärkning för att främja användningen av förnybar energi från nya anläggningar. Leverantörer ska använda informationen i ursprungsgarantierna för att visa att kraven för en sådan miljömärkning är uppfyllda.

2.2 Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU

I elmarknadsdirektivet (EU) 2019/944 fastställs gemensamma regler för produktion, överföring, distribution, energilagring och leverans av el, samt bestämmelser om konsumentskydd, i syfte att skapa verkligt integrerade, konkurrensutsatta, konsumentorienterade, flexibla, rättvisa och transparenta elmarknader i unionen.

Redovisning av energikällor

I bilaga 1 i elmarknadsdirektivet föreskrivs om minimikrav för fakturering och faktureringsinformation och i punkt 5 i bilagan om angivande av energikällor. Bestämmelserna i punkt 5 i bilaga 1 motsvarar till stor del det som föreskrivs i artikel 3.9 i elmarknadsdirektivet 2009/72/EC. Enligt det nya elmarknadsdirektivet ska elleverantörerna ange bidraget från varje energikälla även till den el som slutanvändaren köper på fakturorna på produktnivå i enlighet med elleveransavtalet. Slutanvändarna ska ha tillgång till information om varje enskild energikällas andel av den genomsnittliga energimix som leverantören använt under det gångna året, på ett sätt som är begripligt och tydligt jämförbart, samt information om inverkan på miljön av elframställningen från den sammanlagda energisammansättning som leverantören har använt under det föregående året, åtminstone när det gäller utsläpp av CO₂ och radioaktivt avfall.

Enligt direktivet kan för el som anskaffats på en elbörs eller importerats från ett företag som är beläget utanför unionen aggregerade uppgifter som börsen eller företaget tillhandahållit under föregående år användas för göra informationen om varje energikällas andel av leverantörens hela sammanlagda energisammansättning under det föregående året tillgänglig för slutanvändarna.

För angivandet av el från högeffektiva kraftvärmeverk får ursprungsgarantier utfärdade i enlighet med energieffektivitetsdirektivet användas. Angivandet av el från förnybara källor ska ske med hjälp av ursprungsgarantier enligt RED II utom i de fall som avses i artikel 19.8.

Enligt elmarknadsdirektivet ska tillsynsmyndigheten eller annan behörig nationell myndighet vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den information som leverantörer tillhandahåller slutanvändare är tillförlitlig och att den på nationell nivå tillhandahålls på ett tydligt och jämförbart sätt.

3 Nuläge och bedömning av nuläget

3.1 EU:s lagstiftning och internationella skyldigheter

3.1.1 RES-direktivet

RES-direktivet antogs den 23 april 2009. Genom direktivet upprättas en gemensam ram för främjande av energi från förnybara energikällor och det innehåller bestämmelser om statistiska överföringar mellan medlemsstaterna, gemensamma projekt mellan medlemsstaterna och med tredjeländer, ursprungsgarantier, administrativa förfaranden, information och utbildning samt tillträde till elnätet för energi från förnybara energikällor. I direktivet fastställs dessutom hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Bestämmelser om ursprungsgarantier finns i artikel 15 i RES-direktivet. I artikeln föreskrivs om ursprungsgaranti för el, värme och kyla som produceras från förnybara energikällor. I artikel 15 i direktivet fastställs regleringen om miniminivå.

I RES-direktivet avses med ursprungsgaranti ett elektroniskt dokument som har som enda uppgift att utgöra bevis för slutkunden på att en viss andel eller mängd energi producerats från förnybara energikällor i enlighet med kraven i artikel 3.6 i det s.k. elmarknadsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och upphävandet av direktiv 96/92/EG). Enligt artikel 15 i RES-direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att ursprunget på el som produceras från förnybara energikällor, kan garanteras som sådan i den mening som avses i det här direktivet, i enlighet med objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier. Enligt direktivet ska medlemsstaterna därför säkerställa att en ursprungsgaranti utfärdas på begäran av en producent av el från förnybara energikällor. Medlemsstaterna får dock föreskriva att stöd inte ska beviljas en producent som erhåller en ursprungsgaranti för samma energiproduktion från förnybara energikällor.

Enligt RES-direktivet omfattar ursprungsgarantiernas användningsområde dessutom även värme och kyla från förnybara energikällor. I bruktagandet av systemet med ursprungsgarantier som avser värme eller kyla övervägs dock av medlemsstaterna.

RES-direktivets syfte är att harmonisera ursprungsgarantiernas innehåll och giltighet samt reglera garantiernas överföring och annullering. I RES-direktivet föreskrivs om uppgifterna i ursprungsgarantin, fastställs en standardstorlek för ursprungsgarantin samt föreskrivs om ursprungsgarantins giltighet. Ursprungsgarantins standardstorlek är 1 MWh. En ursprungsgaranti

får användas endast inom tolv månader från och med produktionen av motsvarande energienhet och den ska vara överförbar och annullerbar. En ursprungsgaranti ska annulleras efter det att den använts.

Ursprungsgarantierna ska utfärdas, överföras och annulleras elektroniskt och de ska vara exakta, tillförlitliga och svåra att förfälska. Medlemsstaterna eller utsedda behöriga organ ska även övervaka beviljande, överföring och annullering av ursprungsgarantier. Behöriga organ ska inte ha överlappande geografiska ansvarsområden och de ska vara oberoende av produktions-, handels- och leveransverksamhet.

Ursprungsgarantin ska åtminstone innehålla följande uppgifter: energikälla samt start- och slutdatum för produktion, huruvida garantin gäller el eller värme eller kyla, uppgifter om anläggningen där energin produceras som preciseras närmare i direktivet, huruvida anläggningen har åtnjutit investeringsstöd eller annat nationellt stödsystem samt i vilken omfattning och typen av stödsystem, datum och land för beviljande av ursprungsgarantin samt identifieringsnummer. En energienhet från förnybara energikällor beaktas endast en gång i beräkningarna och redovisningen till slutförbrukarna. Ursprungsgarantin kan överföras separat från den energimängd som garantin gäller. För att undvika dubbelräkning eller dubbelmeddelande av garantierna får inte producenten ange eller sälja sådan mängd förnybar energi som en motsvarande ursprungsgarantis producent redan sålt separat. Enligt artikel 15.8 i RES-direktivet ska den mängd energi från förnybara energikällor som motsvarar ursprungsgarantierna och som överförs av en elleverantör till en tredje part dras av från andelen energi från förnybara energikällor då uppgifterna redovisas till slutförbrukaren.

Andelen energikällor som anskaffats via elbörsen och andra till ursprunget okända energikällor för produktion av el redovisas med hjälp av s.k. kvarstående energimix. Elmarknadsdirektivet eller RES-direktivet definierar inte hur den kvarstående energimixen ska beräknas men uppgifterna som meddelas kunderna ska vara tillförlitliga enligt dessa. Inget av direktiven förutsätter heller att uppgifternas tillförlitlighet garanteras med hjälp av ursprungsgarantierna. Om elleverantören dock är skyldig att styrka andelen eller mängden energi från förnybara energikällor, till exempel på grund av nationella krav, kan leverantören enligt RES-direktivet göra detta genom ursprungsgarantierna.

I artikel 15.2 i RES-direktivet konstateras att ursprungsgarantin inte på något sätt visar huruvida en medlemsstat uppfyller helhetsmålsättningarna som fastställts för förnybar energi i direktivet och om medlemsstaten vidtagit nödvändiga åtgärder. Ursprungsgarantierna får inte heller påverka beräkningen av den totala slutliga förbrukningen av energi från förnybara energikällor.

Ursprungsgarantier som utfärdats i enlighet med direktivet av andra medlemsstater ska erkännas om inte den mottagande medlemsstaten har välgrundade tvivel på garantins riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Medlemsstaten ska underrätta kommissionen om sådan vägran och skälen till denna, kommissionen kan sedan besluta att garantin ska erkännas. Medlemsstaten kan ta i bruk objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier för användningen av ursprungsgarantier genom att följa skyldigheterna i artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG.

3.1.2 Standarden för ursprungsgarantier CEN EN – 16325

En europeisk standard har utfärdats för ursprungsgarantier, CEN EN – 16325, som även fastställts som en nationell standard i Finland. Standarden ställer tekniska krav med avseende på exempelvis behöriga organ, kontoinnehavare av ursprungsgarantisystem, beviljande, överföring och annullering av ursprungsgarantier samt mätningar och kalkyleringsmetoder. Standarden omfattar för närvarande endast ursprungsgarantisystemet för el. Uppdateringen av standarden

pågår vid tidpunkten för regeringens proposition. Genom uppdateringen är tillämpningsområdet avsett att utvidgas till att även omfatta ursprungsgarantisystem för värme och kyla samt gas och väte.

3.1.3 Elmarknadsdirektivet 2009/72/EG

Enligt artikel 3.9 i elmarknadsdirektivet 2009/72/EG ska medlemsstaterna se till att bland annat elleverantörerna på eller i samband med fakturorna och i reklam som riktar sig till slutförbrukarna specificerar först och främst varje enskild energikällas andel av den genomsnittliga bränslesammansättning som företaget använt under det gångna året, på ett sätt som är begripligt och, på nationell nivå, tydligt jämförbart. Dessutom ska slutförbrukarna åtminstone få en hänvisning till befintliga referenskällor, t.ex. webbsidor, där information finns tillgänglig för allmänheten om den inverkan på miljön som elframställningen från den sammanlagda bränslesammansättning som elhandlaren använt under det föregående året, åtminstone när det gäller utsläpp av CO₂ och radioaktivt avfall. För el som anskaffats på en elbörse eller importerats från ett företag som är beläget utanför gemenskapen får aggregerade uppgifter som börsen eller företaget tillhandahållit under föregående år användas.

Enligt artikeln ska tillsynsmyndigheten eller annan behörig nationell myndighet vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den information som leverantörer i enlighet med den här artikeln tillhandahåller sina kunder är tillförlitlig och att den på nationell nivå tillhandahålls på ett jämförbart sätt.

3.1.4 Energieffektivitetsdirektivet

I artikel 14 i energieffektivitetsdirektivet föreskrivs om främjande av effektiv värme och kyla. Enligt artikel 14.10 ska medlemsstaterna säkerställa att ursprunget till el som produceras från högeffektiv kraftvärme kan garanteras enligt objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier som fastställs av varje medlemsstat. Medlemsstaten ska även säkerställa att ursprungsgarantin uppfyller kraven och innehåller åtminstone den information som anges i bilaga X.

Enligt bilaga X ska medlemsstaterna vidta åtgärder för att säkerställa att ursprungsgarantin för el producerad från högeffektiv kraftvärme gör det möjligt för producenter att visa att den el de säljer är producerad från högeffektiv kraftvärme och utställs för det syftet som svar på en begäran från producenten. Åtgärderna ska dessutom säkerställa att ursprungsgarantin är korrekt, tillförlitlig och bedrägerisäker och att ursprungsgarantin utställs, överförs och annulleras elektroniskt. En och samma energienhet från högeffektiv kraftvärme redovisas endast en gång. Bilaga X föreskriver även om minimikraven på vad ursprungsgarantin ska innehålla. Denna information är bland annat energianläggningens identitet, placering, typ och kapacitet (termisk och elektrisk) samt datum och produktionsställe där energin producerades.

Enligt artikel 14 ska medlemsstaterna ömsesidigt erkänna varandras ursprungsgarantier, uteslutande som bevis för informationen som avses i punkt 10, och vägran att erkänna ursprungsgarantin måste baseras på objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om en sådan vägran och skälen till denna. Om en part vägrar att erkänna en ursprungsgaranti kan kommissionen genom ett beslut tvinga den vägrande parten att erkänna den, i synnerhet när det gäller de objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier på vilka ett sådant erkännande baseras.

Kommissionen har genom direktivet bemyndigats att genom delegerade akter se över de harmoniserade referensvärdena för effektivitet med vilka kraftvärmens effektivitet definieras.

3.2 Nationell lagstiftning

3.2.1 Lag om certifiering och angivande av elens ursprung

I lagen om certifiering och angivande av elens ursprung (1129/2003, nedan *ursprungsgarantilagen för el*) finns bestämmelser om certifiering av ursprunget för den el som produceras med hjälp av förnybara energikällor och högeffektiv kraftvärme samt om angivande av elens ursprung. Genom lagen har ändringarna i RES-direktivet och energieffektivitetsdirektivet år 2013 genomförts nationellt. Genom ursprungsgarantilagen för el har dessutom bestämmelserna i artikel 3.9 i elmarknadsdirektivet 2009/72/EG genomförts nationellt.

Enligt ursprungsgarantilagen för el kan ursprungsgaranti för el beviljas för el som producerats med hjälp av förnybara energikällor eller högeffektiv kraftvärme. Ursprungsgaranti beviljas om elproduktionssättet och de använda energikällorna har verifierats i enlighet med denna lag och om sökanden har lämnat nödvändiga uppgifter till den registeransvarige. Den registeransvarige ansvarar för beviljande, överföring, återkallelse och ogiltigförklaring av ursprungsgarantin. Enligt lagen är registeransvarige en stamnätsinnehavare som ålagts systemansvar. Den registeransvarige kan dock anförtro skötseln av uppgiften åt ett helägt dotterbolag. Den systemansvariga stamnätsinnehavaren Fingrid Oyj har anförtrott skötseln av uppgiften till det helägda dotterbolaget Finextra Oy. Ursprungsgarantiregistret ska vara elektroniskt men inga exakta krav har fastställts för registret i lagstiftningen.

Standardstorleken på ursprungsgarantin som används är en megawattimme. Ursprungsgaranti beviljas huvudsakligen på basis av den mängd energi som produceras per kalendermånad. Om produktionsmängden under en kalendermånad understiger en megawattimme beviljas ursprungsgarantin den kalendermånad under vilken mängden producerad energi uppgår till en megawattimme.

Ursprungsgarantin återkallas efter att den använts. Elförsäljaren ska för detta ändamål meddela om användning av ursprungsgarantin varefter registeransvarige återkallar ursprungsgarantin. Ursprungsgarantin kan användas inom 12 månader från den sista dagen för produktion av energin. Efter den här tidsfristen ska den registeransvarige ogiltigförklara en oanvänd ursprungsgaranti.

Innan ursprungsgarantier kan beviljas för den el som kraftverk producerar ska ett bedömningsorgan verifiera kraftverkets produktionssätt och energikällor i enlighet med 4 § i ursprungsgarantilagen för el. Med bedömningsorgan avses i 7 § i lagen en av Energimyndigheten godkänd sammanslutning eller inrättning inom EES-området som uppfyller kraven för bedömningsorgan. I 8 § i lagen föreskrivs om krav som gäller bedömningsorganen, bland annat med avseende på oberoende och kompetens. Om kraven som avses i denna lag uppfylls ska Energimyndigheten godkänna en sammanslutning eller inrättning som bedömningsorgan.

Enligt 11 § i ursprungsgarantilagen för el ska en elförsäljare som säljer el från förnybara energikällor till en elförbrukare certifiera ursprunget för den el som producerats från förnybara energikällor. Certifieringen sker genom att återkalla motsvarande mängd ursprungsgarantier. En elproducent som i sin annan affärsverksamhet lämnar sina kunder uppgifter om ursprunget av den el som producenten använder, ska certifiera ursprunget för el från förnybara energikällor genom att använda ursprungsgarantier. Utöver elförsäljaren och elproducenten ska även elförbrukaren som i sin marknadsföring uppger sig använda el från förnybara energikällor certifiera den förnybara elens ursprung genom att använda ursprungsgarantier eller på annat sätt påvisa att den använda elen är certifierad med ursprungsgarantier.

Elförsäljaren ska i enlighet med 11 a § lämna uppgifter om elens ursprung på elfakturorna eller i bilagor till dessa minst en gång per kalenderår. Dessutom ska uppgifterna lämnas i säljfrämjande material samt hållas tillgängliga för elförbrukarna. Fördelningen av energikällorna sker genom att de indelas i minst fossila energikällor och torv, förnybara energikällor och kärnkraft. Andelen el som certifierats genom ursprungsgarantier såsom producerad från förnybara energikällor ska i fördelningen enligt energikällor anges som el från förnybara energikällor. Andelen energikällor för el med okänt ursprung ska anges med hjälp av residualmix. Annan el än el från förnybara energikällor och vars ursprung är känt kan vid fördelningen anges enligt det faktiska produktionssättet eller med hjälp av residualmixen.

I 11 d § i lagen föreskrivs om residualmixen. En residualmix används enligt paragrafen för att bestämma ursprunget för icke-certifierad el som producerats från förnybara energikällor, icke-certifierad el som importerats från ett land utanför EES-området och för el av okänt ursprung. Energimyndigheten ska beräkna residualmixen för en period av ett kalenderår och publicera den årligen före utgången av juni det följande året. Elförsäljare, elproducenter och elförbrukare är skyldiga att använda den senaste residualmixen senast två månader efter att den publicerades. När residualmixen beräknas ska det säkerställas att varje energienhet som producerats från förnybara energikällor beaktas endast en gång. Närmare bestämmelser om beräkningen av residualmixen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Både den registeransvarige och bedömningsorganen genomför offentliga förvaltningsuppgifter då de sköter om uppgifter enligt ursprungsgarantilagen. Enligt 15 § i ursprungsgarantilagen ska registeransvarige och bedömningsorgan när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter iakttä de allmänna förvaltningslagarna, såsom lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan *offentlighetslagen*) och förvaltningslagen (434/2003).

Enligt 12 § i ursprungsgarantilagen för el är Energimyndighetens uppgift att övervaka att lagen iakttas. Enligt 14 § i lagen, om någon bryter mot eller försummar sina skyldigheter enligt denna lag eller författningar som utfärdats med stöd av den, ska Energimyndigheten ålägga den att rätta sitt fel eller sin försummelse. Bestämmelserna i ursprungsgarantilagen för el begränsar inte konsumentombudsmannens befogenhet enligt konsumentskyddslagen (38/1978) att övervaka marknadsföringens lagenlighet då elen marknadsförs åt konsumenten. Konsumentombudsmannen kan i sin övervakning även åberopa bestämmelserna i 3 kap. i ursprungsgarantilagen för el.

Utöver övervakningen i efterhand ska Energimyndigheten fastställa villkor som ska iakttas av den registeransvarige, för tjänster och metoder för prissättning av servicen innan dessa tas i bruk. Enligt 12 a § i ursprungsgarantilagen för el ska Energimyndigheten fastställa metoder för fastställande av en skälig ersättning för servicen i samband med beviljande och överföring av ursprungsgaranti samt av avgifter för beviljande och överföring av garantin samt villkor för servicen i samband med beviljande och överföring av ursprungsgaranti. Enligt 3 b § i lagen ska prissättningen av tjänster i anslutning till beviljande och överföring av ursprungsgarantier vara skälig. Med tjänsteavgifterna kan sådana skäliga kostnader täckas som den registeransvarige förorsakas av fullgörandet av de skyldigheter som följer av denna lag samt en skälig vinst för tillhandahållandet av tjänsten. I prissättningen eller i de övriga villkoren för servicen ska även mindre producenters möjligheter att använda systemet med ursprungsgaranti beaktas. Någon separat avgift får inte enligt paragrafen tas ut för återkallande och ogiltigförklaring av ursprungsgarantier. Försäljningsvillkoren och försäljningspriserna för tjänsten ska publiceras.

3.2.2 Statsrådets förordning om certifiering av elens ursprung

Genom statsrådets förordning om verifiering av elens ursprung (417/2013, nedan *ursprungsgarantiförordningen*) utfärdas närmare bestämmelser om systemet med ursprungsgarantier.

I 1 och 2 § i förordningen föreskrivs om vad uppgifterna i ursprungsgarantin för el som producerats med förnybara energikällor och i ursprungsgarantin för el som producerats med högeffektiv kraftvärme ska innehålla i enlighet med RES-direktivet och energieffektivitetsdirektivet. Förordningen föreskriver också om bedömningsorgans verifiering och om uppgifterna som verifieringsintyget ska innehålla. Förordningen föreskriver dessutom om anslutningen av ett kraftverk till systemet med ursprungsgaranti för el, kraftverkets skyldighet att meddela om ändringar i förhållandena under verifieringens giltighetstid samt om ansökan om ursprungsgaranti för el. I 8 § i förordningen föreskrivs mer ingående om beräkningen av residualmixen.

3.2.3 Konsumentskyddslagen (38/1978)

Förutom bestämmelserna i ursprungsgarantilagen för el omfattas marknadsföringen av el till konsumenterna av konsumentskyddslagen (38/1978). I 2 kap. i lagen föreskrivs om marknadsföringen som övervakas av konsumentombudsmannen. Enligt lagen får osann eller vilseledande information inte lämnas vid marknadsföring eller i kundrelationer om den kan leda till att konsumenten fattar ett sådant köpbeslut eller något annat beslut om en konsumtionsnyttighet som han eller hon annars inte skulle ha fattat. Konsumentombudsmannen kan i enlighet med konsumentskyddslagen ingripa i marknadsföringen av el till konsumenten ifall elförsäljaren marknadsför osann information om exempelvis elens ursprung.

3.3 Bedömning av nuläget

Avsikten med systemet med ursprungsgarantier är att förbättra slutförbrukarnas möjligheter att tillförlitligt välja produktionssätt för den el de förbrukar. Finland har ett system med ursprungsgarantier för el för vilket systemansvariga stamnätsinnehavaren Fingrid Oyj är registeransvarig (nedan i propositionen används även termen registerförare som tas i bruk i den föreslagna nya lagen). Dessutom upprätthåller överföringsnätinnehavaren för gas, Gasgrid Finland Oy, biocertifikatsystemet som ursprungligen skapats av Gasum Oy och vars verksamhet grundar sig på anvisningar som bolaget utarbetat. Det finns inget nationellt system för värme och kyla utan försäljningen av värmeprodukter vars ursprung definierats grundar sig på fjärrvärmebolagens egna system.

3.3.1 El

Allmänt

År 2019 producerades 31 terawattimmar el av förnybara energikällor i Finland. Av förnybara energikällor producerades mest el med vattenkraft, 12,2 terawattimmar. Vindkraften producerade 6,0 terawattimmar och den slutliga elen som producerades med förnybara energikällor var huvudsakligen med trädbränsle. Med kärnkraft producerades 22,9 terawattimmar el.

Den registeransvariges uppgifter sköts av den utsedda registeransvariga stamnätsinnehavaren Fingrid Oyj:s helägda dotterbolag Finextra Oy. Finextra Oy har grundats för att sköta de lagstadgade uppgifterna som skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster kräver och som inte ingår i den egentliga stamnätsverksamheten eller systemansvaret. Enligt effektreservlagen (117/2011) omfattar dessa uppgifter systemet för upprätthållandet av effektreserven samt uppgifter för systemet med ursprungsgarantier.

Ursprungsgarantiregister

Finextras ursprungsgarantiregister har tagits i bruk den 1 januari 2015. Ursprungsgarantiregistret har levererats av Solita Oy.

Ursprungsgaranti för el beviljas för el från förnybara energikällor och för el från högeffektiv kraftvärme. Registeransvarige beviljade år 2020 ursprungsgarantier för 31,8 terawattimmar el från förnybara energikällor. Återkallade ursprungsgarantier uppgår till 25,8 terawattimmar, import till 22,9 terawattimmar och export till 29,3 terawattimmar. År 2020 ogiltigförklarades ursprungsgarantier för 52 gigawattimmar. I Finland har ursprungsgarantier återkallats för 90 gigawattimmar mot försäljning eller användning som skett utomlands (ex-domain cancellation). Det finns 46 kontoinnehavare i ursprungsgarantiregistret. Marknaden för ursprungsgarantier för förnybar el fungerar för närvarande bra i Finland. Det har däremot inte funnits någon efterfrågan på ursprungsgarantier för el som producerats från högeffektiv kraftvärme.

Anslutningen till ursprungsgarantiregistret sker genom att registrera sig som kontoinnehavare. Kontoinnehavaren kan göra återkallelser, överföringar inom registret samt utlandsöverföringar i registret. Aktören ska teckna ett tjänsteavtal med Finextra innan registreringen. Kraftverkets ägare kan även befullmäktiga en redan aktiv kontoinnehavare i registret att sköta kraftverkets ärenden. Ursprungsgarantier beviljas huvudsakligen en gång i månaden under kalendermånadens produktionsperiod. Ursprungsgarantier kan även beviljas i perioder av tre eller sex månader istället för en månad. Ursprungsgarantin är giltig i 12 månader. Kontoinnehavaren kan föra in kraftverket som kontoinnehavaren äger eller förvaltar i registret.

Avgifterna som uppbärs av Finextras kontoinnehavare används för att täcka kostnaderna från ursprungsgarantitjänsterna samt en skälig avkastning som fastställts av Energimyndigheten. Kontoinnehavarens årsavgift är 2500 euro och för registreringen av kraftverket uppbärs en avgift på 200 euro. Beviljandet av ursprungsgarantin kostar 0,7 cent per megawattimme och export eller import av ursprungsgarantin 0,25 cent per megawattimme. Priset på verifieringen enligt EECS-bestämmelsen som Finextra utför är 200 euro.

Internationellt samarbete

Med avseende på handeln med ursprungsgarantier har det i Europa bildats ett frivilligt nätverk av registeransvariga, Association of Issuing Bodies, nedan AIB, för utveckling av gemensamma verksamhetsmodeller. AIB är en stiftelse som är registrerad i Belgien. Finextra är medlem i AIB. AIB har skapat ett eget EECS-regelverk (European Energy Certificate System) som är klart strängare och noggrannare än RES-direktivet och vars ursprungsgarantier överförs elektroniskt mellan olika medlemsländer via AIB:s server, dvs. hubben.

Finextra beviljar huvudsakligen ursprungsgarantier som uppfyller EECS-regelverkets krav men som parallellt system beviljas även regionala ursprungsgarantier som grundar sig på CEN 16325+A1-standard. Systemet för regionala ursprungsgarantier är inte kopplat till det elektroniska ursprungsgarantiregistret och det är huvudsakligen ämnat för ursprungsgarantier som importeras från EU-länder som inte hör till AIB-stiftelsen.

Erkännande av ursprungsgarantier

Enligt ursprungsgarantilagen erkänner Finland EU- och ETA-staternas ursprungsgarantier som beviljats för el som producerats från förnybara energikällor. Det pågår en aktiv internationell handel med ursprungsgarantier mellan EU- och ETA-länderna. Energimyndigheten har publicerat anvisningar (dnr 1926/002/2014, uppdaterad 23.9.2014) om erkännandet i Finland av EU- och ETA-staternas ursprungsgarantier som beviljats för el som producerats från förnyelsebara

energikällor. Överföringen av ursprungsgarantier mellan olika EU- och ETA-staters nationella register sker via AIB:s hub. Ursprungsgarantier som beviljats i de EU- och ETA-stater som är medlemmar i AIB kan importeras i Fingrids register utan separat förhandsgranskning. En aktör som vill använda ursprungsgarantier, som uppfyller certifieringsskyldigheten enligt ursprungsgarantilagen, som beviljats i sådana EU- och EES-stater vars nationella register inte är kopplade till AIB:s hub kan be Energimyndigheten om en juridiskt obunden förhandsgranskning av ursprungsgarantierna som beviljats i ifrågavarande stat. I förhandsgranskningen bedömer Energimyndigheten ursprungsgarantiernas riktighet, tillförlitlighet och trovärdighet som beviljats i ifrågavarande stat.

Verifiering av kraftverk

Kraftverket ska verifieras innan registrering. Godkända verifieringsmetoder är ett verifieringssintyg av bedömningsorgan över kraftverkets produktionssätt och energikällorna som det använder, verifiering enligt EECS-systemet samt beslut om godkännande på grundval av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor. Verifieringen och beslutet om godkännande är huvudsakligen i kraft i fem år i ursprungsgarantisystemet. Det finns fem bedömningsorgan som godkänts av Energimyndigheten. Finextra gör EECS-verifieringar närmast för vatten-, vind- och solkraftverk samt för de kraftverk som får stöd till produktion av el från förnybara energikällor som fått beslut om godkännande till systemet för stöd till produktion för över fem år sedan. EECS-verifieringen grundar sig på distributionsnätsinnehavarens intyg på vatten-, vind- och solkraftverk som intygar att kraftverket bakom anslutningspunkten använder förnybara energikällor.

Elprodukter med definierat ursprung

Flera elförsäljare erbjuder sina kunder elprodukter med definierat ursprung. Produkterna är huvudsakligen sammansättningar av helt förnybara, utsläppsfria produktionsmetoder (förnybara energikällor och kärnkraft) eller helt producerade med kärnkraft. Förnybara elprodukter kan även vara mer exakt specificerade enligt produktionsmetod, till exempel el som producerats med vattenkraft eller vindel. El som sålts med förnybart ursprung ska certifieras som förnybar genom att återkalla mängden ursprungsgarantier som motsvarar försäljningen.

Det är möjligt att förena ursprungsgarantin med miljömärkningen EKOenergi vars krav är strängare än för ursprungsgarantin. EKOenergi-märkningen kan beviljas till förnybar el, gas och värme.

Residualmix

Energimyndigheten räknar årligen den nationella residualmixen och publicerar residualmixen för föregående kalenderår på sin webbsida före den sista juni. Residualmixen redogör för produktionsmixen för den icke-certifierade el som förbrukats i Finland. Energimyndigheten har fram till år 2018 använt ett så kallat transaktionsbaserat beräkningssätt vid beräkningen av residualmixen. Elförsäljarna ska använda residualmixen vid angivandet av ursprunget för el av okänt ursprung samt för icke-certifierad el från förnybara energikällor. Residualmixen beräknas utifrån produktionsmixen för den el som har producerats i Finland (med undantag av Åland), från vilken man subtraherar den el som är av certifierat ursprung och har producerats med förnybara energikällor. Vid beräkningen av residualmixen beaktas nettoimporten från Ryssland i enlighet med den ryska produktionsmixen. Differensen mellan den icke-certifierade produktionen och den icke-certifierade förbrukningen utjämnas med hjälp av den europeiska residualmixen. Beräkningsmetoden för residualmixen har ändrats till en så kallad beviljandebaserad

beräkningsmetod från och med beräkningen av residualmixen för år 2019. I den beviljandebaserade beräkningsmetoden beaktas energimängderna som motsvarar beviljade samt ogiltigförklarade garantier.

Tillsyn

Energimyndigheten fastställer med sitt beslut villkoren för tjänsterna och principerna för fastställandet av avgifterna för Fingrids ursprungsgaranti innan nya villkor för tjänster eller principer för fastställande av avgifter tas i bruk. Energimyndigheten fastställer med sitt beslut ursprungsgarantitjänstens skäligen avkastning för tillsynsperioden (den för närvarande pågående tillsynsperioden 1.1.2020–31.12.2022) innan tillsynsperioden inleds samt den faktiska avkastningen under tillsynsperioden efter att tillsynsperioden upphört. Övervakningen av verksamhetsutövarna har varit av slumpmässig natur.

3.3.2 Gas och väte

Allmänt

Finlands naturgasnät finns i södra Finland och länge importerades all naturgas som användes i Finland från Ryssland. Finlands gasnät är sedan början av år 2020 kopplat till Baltikum genom förbindelseledningen Balticconnector. Då distributionsförbindelsen mellan Litauen och Polen färdigställs under år 2021 har Finland även en koppling till gasnätet i Centraleuropa. Den internationella handeln har även ökat i form av flytande naturgas (LNG). I Finland finns två LNG-terminaler, i Björneborg och Torneå, och en tredje färdigställs i Fredrikshamn under år 2021. Det är också möjligt att göra biogas flytande.

I Finland matas endast en liten del av biogasproduktionen i gasnätet. År 2019 var produktionen av biogas 882 gigawattimmar varav 96 gigawattimmar matades in i nätet. I avloppsvattenverken var produktionen av biogas 247 gigawattimmar, vid avstjälningsplatserna 221 gigawattimmar och vid samdeponeringsanläggningar 400 gigawattimmar. Vid gårdsanläggningarna producerades 15 gigawattimmar biogas. Antalet reaktorläggningar och framför allt samrötningsanläggningar som producerar biogas ökar. Däremot minskar mängden gas som produceras på avstjälningsplatser. År 2020 beviljades biogascertifikat för en mängd motsvarande 109 gigawattimmar.

En betydande del av gasproduktionen som inte matas in i naturgasnätet (offgrid-gas) används på produktionsplatsen eller överförs via en separat överföringsledning till en nära belägen användningsplats. Det blir allt vanligare att transportera offgrid-gasen i trycksatt eller flytande form med biltransport för att användas på en plats belägen längre bort eller för att matas in i gasnätet.

Produktionen av väte med förnybara energikällor är ännu låg men förnybart väte kan ha stor betydelse i framtiden i bekämpningen av klimatförändringarna. Det är möjligt att öka produktionen av förnybart väte även i Finland. Användningsändamål för nyttjande av väte finns särskilt inom industri och transport.

Biogascertifikatsystemet

Överföringsbolaget för gas, Gasgrid Finland Oy, upprätthåller biogascertifikatsystemet i Finland. Systemet grundar sig inte på lagstiftning och omfattas inte av myndighetstillsyn. Producenter, användare samt övriga marknadsaktörer av biogas kan ansluta sig till systemet. För att ansluta sig till certifikatsystemet måste verksamhetsutövaren underteckna ett certifikatavtal.

Biogascertifikat kan beviljas för biogas som producerats och matats in i överföringsnätet i Finland. Gas som producerats i offgrid-anläggningar och matats in i distributionsnätet beviljas inte certifikat. Det är dock möjligt att använda biogascertifikat utanför naturgasnätet ifall gasen levereras för ett användningsområde (t.ex. LNG eller CNG). Biogascertifikat kan även beviljas för gas som importerats via överföringsledningen Balticconnector som går mellan Finland och Estland. Certifikaten förvaltas i biogascertifikatregistret som levererats av Grexel Systems Oy. Biogascertifikatregistrets tillförlitlighet verifieras regelbundet av en extern verifierare. Biogascertifikaten beviljas månatligen och certifikatet är giltigt i 18 månader efter produktionstidpunkten för biogasen. Gasgrid Finland tar inte ut avgifter för anslutning till biogascertifikatregistret eller för beviljande, överföring eller ogiltigförklaring av certifikat. I huvudsak beviljas biogascertifikat till biogas som uppfyller hållbarhetskriterierna i lagen om biodrivmedel, flytande biobränslen och biomassabränslen (393/2013), nedan *hållbarhetslagen*. Certifikatet har en separat märkning om produktionsanläggningen inte omfattas av hållbarhetssystemet.

Verifiering av en produktionsanläggning för biogas

Produktionsanläggningarnas produktionssätt för biogas och använda energikällor ska vara verifierade innan anslutning till biogascertifikatsystemet samt alltid i samband med betydande ändringar i produktionen. En kontrollrapport över verifieringen ska levereras till Gasgrid Finland. Produktionsanläggningens innehavare ansvarar för att biogasanläggningen har verifierats. En verifierare som av Energimyndigheten har godkänts för verifiering av hållbarhetssystem enligt hållbarhetslagen kan vara verifierare för produktionsanläggningen. Ifall produktionsanläggningen för biogas ingår i ett godkänt hållbarhetssystem räcker verifieringen som utförts för ansökan om godkännande av hållbarhetssystemet även till biogascertifikatsystemet. Ifall det ansökts om energistöd till produktionsanläggningen för biogas och om produktionsanläggningen verifierats för detta ändamål är den här verifieringen tillräcklig även för biogascertifikatsystemet.

Användning av biogascertifikat

Med hjälp av biogascertifikaten kan gasens förnybara ursprung anges till gaskunderna. Biogascertifikat omfattas inte av skyldigheten att verifiera ursprunget på gas som säljs som biogas. Biogas är skattefritt och biogascertifikat kan användas i specificeringen av biogas och skattepliktig gas i bokföringen. Biogascertifikat kan även användas i systemet med utsläppshandel som bevis på att gasen är utsläppsfri. Energimyndigheten beslutar om användningen av biogascertifikat utsläppshandelssystemet från fall till fall.

3.3.3 Värme och kyla

Allmänt

Helheten för värme och kyla består av fastighetsspecifik uppvärmning, industrins processuppvärmning samt fjärrvärme och fjärrkyla. År 2019 var produktionen av industrivärme 55,4 terawattimmar i Finland varav produktionen som grundar sig på förnybara bränslen utgjorde över 75 procent. Mängden använd energi till bostadsbyggnadernas värmeförbrukning var 43 terawattimmar år 2019 varav fjärrvärmens andel var 13,0 terawattimmar och mängden använd energi

till uppvärmning av bruksvatten var 10,0 terawattimmar varav fjärrvärmens andel var 5,6 terawattimmar. År 2019 var mängden levererad fjärrvärme 36,6 terawattimmar i Finland varav den förnybara andelen utgjorde 39 procent och spillvärmens (inkl. värmepumparna) andel var 10 procent. Produktionen av kyla är låg jämfört med värme, produktionen av fjärrkyla var 281 gigawattimmar år 2019.

Värmeprodukter med definierat ursprung

Flera fjärrvärmebolag har fjärrvärmeprodukter som grundar sig på förnybar energi eller spillvärme eller en kombination av dessa två. Verifieringen av ursprunget för fjärrvärmeprodukter med definierat ursprung grundar sig på system som varje fjärrvärmebolag själv utvecklat. En del av bolagen låter granska sitt system varje år av en extern revisor eller verifierare. Fjärrvärmebolagens egna system för verifiering av ursprung grundar sig inte på lagstiftningen och omfattas heller inte av myndighetstillsyn.

Fjärrvärmekunden har inte möjlighet att välja leverantör av fjärrvärme utan fjärrvärmens köps från det lokala fjärrvärmebolaget. Fjärrvärmenäten är lokala och fjärrvärmebolagen är inte skyldiga att särskilja produktions-, försäljnings- och nätverksamhet från varandra. Inom vissa stadsregioner är olika städernas nät sammankopplade. Flera fjärrvärmebolag erbjuder sina kunder fjärrvärme som producerats med förnybara bränslen. Fjärrvärmeproduktens ursprung kan även anges på mer specifik nivå till kunden, till exempel förnybar värme som producerats av avfall eller med trädbränsle.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 Målsättning och de viktigaste förslagen

Propositionens huvudsakliga målsättning är det nationella genomförandet av RED II:s reglering om ursprungsgarantier på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. Genom propositionen genomförs även bestämmelserna om angivande av elens ursprung enligt elmarknadsdirektivet. Propositionens målsättning är att förbättra kundens möjlighet att påverka ursprunget på den förbrukade energin genom ett pålitligt system.

I propositionen föreslås en ny lag om ursprungsgarantier för energi som på nationell nivå verkställer regleringen om ursprungsgarantier i artikel 19 i RED II. Samtidigt upphävs den nuvarande lagen om certifiering och angivande av elens ursprung.

I den föreslagna lagen utvidgas den nationella regleringen om ursprungsgarantier till att förutom el även omfatta gas, väte samt värme och kyla. Förutom för energi som producerats med förnybara energikällor beviljas ursprungsgarantier för el som producerats med kärnkraft samt för spillvärme och spillkyla. Det anses finnas behov av ursprungsgarantier för el som producerats med kärnkraft och spillvärme och spillkyla eftersom även dessa energiformer är intressanta för kunderna med avseende på de låga utsläppen. Certifieringsskyldigheten som omfattar energiförsäljare, energiproducenter och energianvändare ska gälla alla energiformer, dock med beaktande av energispecifika undantag för certifieringsskyldigheten i de fall där energins ursprung inte kan anses vara oklar. Certifieringsskyldigheten gäller i de situationer där energiförsäljaren säljer energi med definierat ursprung eller där energiproducenten eller energianvändaren i sin marknadsföring använder information om energi med definierat ursprung. Då el, gas, väte, värme eller kyla säljs som förnybar eller om information om den använda elens, gasens, vätetets, värmens eller kylans förnybara ursprung används i annan marknadsföring ska ursprunget certifieras genom att annullera ursprungsgarantin. Samma certifieringsskyldighet gäller även om el

säljs som producerad från kärnkraft eller om värme och kyla säljs som spillvärme eller spillkyla eller om information om ursprunget för den använda elen som producerats med kärnkraft eller spillvärmens och spillkylans används i marknadsföringen. Annullering av ursprungsgarantier krävs inte om energin inte säljs med ifrågavarande ursprung eller om information om den använda energins ursprung i fråga inte används i marknadsföringen. I förslaget föreskrivs om skyldigheten att ange elens ursprung för elförsäljarens hela försäljning av energimixen samt kundens produktspecifika energimix.

I förslaget utses tre instanser som registerförare för ursprungsgarantiregister. Som registerförare för ursprungsgarantiregistret för el föreslås systemansvariga stamnätsinnehavaren (för närvarande Fingrid Oyj) och som registerförare för ursprungsgarantiregistret för gas och väte föreslås naturgassystemets systemansvariga överföringsnätsinnehavare (för närvarande Gasgrid Finland Oy). Som registerförare för ursprungsgarantiregistret för värme och kyla föreslås Energimyndigheten. De systemansvariga stam- och överföringsnätsinnehavarna har omfattande kännedom om energiformerna de ansvarar för (el och gas). Stamnätsinnehavaren för el är redan nu verksam som registeransvarig för el i enlighet med ursprungsgarantilagen. Naturgassystemets överföringsnätsinnehavare har å sin sida upprätthållit ett frivilligt certifikatsystem för gas. Dessutom har överföringsnätsinnehavaren via sin övriga verksamhet tillgång till uppgifter som hänför sig till energiproduktion. Dessa faktorer talar å sin sida för att utse ifrågavarande instanser till registerförare. Det finns ingen motsvarande nationell instans som ansvarar för värme och kyla varför Energimyndigheten på grundval av kompetensen om den allmänna energibranschen och ursprungsgarantisystemet bedöms vara den bästa myndighetsinstansen att sköta uppgiften som registerförare.

4.2 Åland

I 18 och 27 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) bestäms om delningen av befogenheter mellan riket och landskapet Åland. Lagstiftningen som förutsätts för att följa regleringen om ursprungsgarantisystemet enligt RED II i landskapet Åland hör till landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 10 och 22 punkten i självstyrelselagen för Åland. Därmed ansvarar landskapet Åland för genomförandet av RED II inom landskapet.

4.3 De huvudsakliga konsekvenserna

Bedömningen av effekterna av förslaget grundar sig på verksamhetsutövarnas synpunkter som framkommit under beredningen samt på bedömningar som utförts på begärd information från Energimyndigheten, Fingrid Oyj och Gasgrid Finland Oy.

4.3.1 Ekonomiska och övriga konsekvenser för verksamhetsutövarna

Granskningen av regleringens ekonomiska effekter för verksamhetsutövarnas del har delats in enligt energiform i el, gas och väte samt värme och kyla.

El

Implementeringen av regleringen om ursprungsgarantier i RED II leder inte till betydande ändringar i jämförelse med den nuvarande regleringen om ursprungsgarantisystemet för el. Försäljare, producenter och användare av el är redan på grundval av den nuvarande regleringen skyldiga att certifiera den sålda eller använda elen med förnybart ursprung med ursprungsgarantier. Certifieringsskyldigheten gäller enligt förslaget fortfarande endast situationer där elen säljs med

definierat ursprung. Förslaget förpliktar inte elproducenter att ansöka om ursprungsgarantier för all sin produktion.

Flera elförsäljare säljer även värme och kyla varmed ursprungsgarantisystemet för värme och kyla som presenteras i förslaget kan förutsätta ändringar i bolagets verksamhet och datasystem.

Den största ändringen i ursprungsgarantisystemet för el är enligt förslaget beviljandet av ursprungsgarantier förutom för el som producerats med förnybara källor även för el som produceras med kärnkraft. Den här ändringen medför väsentliga effekter för verksamhetsutövare som producerar el med kärnkraft såväl som för verksamhetsutövare som säljer el som anges vara producerad med kärnkraft. I och med den föreslagna förändringen har elförsäljare inte möjlighet att ange el som producerats med kärnkraft enligt dess faktiska produktionssätt utan ursprunget ska certifieras med ursprungsgarantier. Detta kan medföra behov av ändringar i elförsäljarnas datasystem och verksamhetssätt. Ursprungsgarantier som beviljats i andra medlemsländer har varit möjliga att använda för certifiering av ursprunget på el som producerats med kärnkraft redan enligt den nuvarande regleringen. För verksamhetsutövare som producerar el med kärnkraft gör ändringen det möjligt att ansöka om och sälja ursprungsgarantier. Anslutningen till ursprungsgarantisystemet medför även kostnader, till exempel kostnader för rapportering av uppgifter och verifieringen av kraftverket samt registerförarens avgifter för registreringen av kraftverket och beviljandet och överföringen av ursprungsgarantier. De administrativa kostnaderna för kärnkraft uppskattas dock vara låga med avseende på enhetskostnaderna eftersom kraftverk är stora och rapporteringen av producerad el är tydlig. Ett kärnkraftverk använder till exempel inte flera olika bränslen och därmed kan ursprungsgarantier beviljas för all el som produceras vid kraftverket.

Förslaget bedöms inte väsentligen inverka på antalet ursprungsgarantier som beviljas för el från förnybara energikällor eller på antalet verksamhetsutövare som ansöker om ursprungsgarantier. För närvarande finns det två verksamhetsutövare som producerar el med kärnkraft i Finland. År 2019 producerades 22,9 terawattimmar el med kärnkraft så ursprungsgarantierna som beviljas för kärnkraft har stor potential. Antalet beviljade ursprungsgarantier för el som producerats med kärnkraft beror på efterfrågan av dessa ursprungsgarantier nationellt och i övriga medlemsstater.

Registerförarens avgifter för verksamhetsutövarna eller kostnaderna för verifieringen förväntas inte ändras väsentligt i och med förslaget. Registerförarens avgifter kan sänkas om ursprungsgarantier för el som producerats med kärnkraft ansöks för stora produktionsmängder. I det här fallet fördelas de fasta kostnaderna för ursprungsgarantisystemet till registerförare mellan flera verksamhetsutövare. Förslaget anses inte heller ha någon inverkan på handeln med ursprungsgarantier eller priset på el som angetts ha förnybart ursprung.

Förslagets inverkan för slutförbrukarna bedöms vara små. Förslaget kan ha inverkan på priset på el som producerats med kärnkraft beroende på ursprungsgarantiernas pris då certifieringsskyldigheten utvidgas till att omfatta även el som producerats med kärnkraft. I och med certifieringsskyldigheten för el som producerats med kärnkraft, i enlighet med förslaget, blir certifieringen för ursprunget på el som producerats med kärnkraft mer transparent för slutförbrukaren och risken för dubbelräkning av el som producerats med kärnkraft minskar. Den nuvarande lagstiftningen har tillåtit verksamhetsutövarna att ange ursprunget på el som producerats med kärnkraft enligt det faktiska produktionssättet utöver vilket el som har producerats med kärnkraft har inkluderats i residualmixen som Energimyndigheten beräknat.

Gas och väte

I och med förslaget inkluderas gas och väte i ursprungsgarantisystemet. Förslagets konsekvenser för verksamhetsutövarna är betydande jämfört med den nuvarande situationen. För närvarande upprätthåller Gasgrid Finland Oy biogascertifikatsystemet från vilket beviljade biogascertifikat kan användas för att till exempel ange ursprunget på biogasen som säljs till kunderna samt som identifierare för användning av biogas i beskattningen. Före överföringsnätsverksamheten separerades upprätthölls systemet av Gasum Oy. Biogascertifikat beviljas endast för biogas som matats in i överföringsnätet. Biogascertifikatsystemet grundar sig inte på lagstiftningen utan på anvisningar av systemets upprätthållare.

I ursprungsgarantisystemet beviljas ursprungsgarantier för all produktion av förnybar gas samt produktion av förnybart väte. Till skillnad från den nuvarande situationen beviljas därmed ursprungsgarantier även för biogas som inte matas in i naturgasnätet och för gas som producerats med förnybara energikällor och matats in i distributionsnätet. Ändringen är betydande eftersom största delen av biogas produceras utanför naturgasnätet. I och med förslaget har betydligt fler gasproducenter än för närvarande möjlighet att få inkomst från försäljning av ursprungsgarantier. Dessutom beviljas ursprungsgarantier även för förnybart väte.

Det föreslås vara möjligt att idka handel med ursprungsgarantierna både nationellt och mellan medlemsstaterna. Å andra sidan medför anslutningen till ursprungsgarantisystemet kostnader för exempelvis rapporteringen av uppgifter till ursprungsgarantiregistret och kostnader för verifiering av produktionsanläggningen samt registerförarens avgifter för att registrera anläggningen som producerar gas eller väte och för beviljande och överföring av ursprungsgarantier. Särskilt för små produktionsanläggningar kan kostnaderna för administreringen av ursprungsgarantisystemet vara betydande.

Genom förslaget införs en certifieringsskyldighet för förnybart ursprung för gas och väte. Försäljare, producenter och användare av gas och väte ska certifiera gasen och vätet, som har angetts vara av förnybart ursprung, de säljer eller använder med ursprungsgarantier. Certifieringsskyldigheten gäller endast situationer där gasen marknadsförs och säljs med förnybart ursprung. Förslaget förpliktar inte gas- eller väteproducenter att ansöka om ursprungsgarantier för all sin produktion. Genom annullering av ursprungsgarantier för gas är det möjligt att certifiera gasens förnybara ursprung och genom annullering av ursprungsgarantier för väte certifiera vätets förnybara ursprung.

Genom förslaget införs ett undantag i certifieringsskyldigheten i situationer där användningen av ursprungsgarantier inte kan anses tillföra mervärde. Undantaget föreslås gälla förnybar gas och väte som levereras för förbrukning via sådan gasledning som inte utgör en del av naturgasnätet, för vilken naturgastillstånd har beviljats för hanteringen och för vilken ursprungsgarantier inte har ansökts. Genom undantaget har den införda certifieringsskyldigheten i förslaget ingen inverkan på verksamheten för en sådan producent av förnybar gas eller väte som levererar gas för förbrukning via gasledningar utanför naturgasnätet ifall verksamhetsutövaren inte vill ansöka om ursprungsgarantier för sin produktion.

Kostnaderna som ursprungsgarantisystemet förorsakar verksamhetsutövarna bedöms vara högre än kostnaderna för biogascertifikatsystemet. Biogascertifikatsystemets upprätthållare har inte tagit ut någon avgift av verksamhetsutövarna för till exempel beviljandet av biogascertifikaten men i ursprungsgarantisystemet kan registerföraren ta ut avgifter av verksamhetsutövarna som motsvarar registerförarens kostnader för ursprungsgarantitjänsterna och som möjliggör en rimlig vinst. Kostnaderna för ursprungsgarantisystemet bedöms dock vara rimliga ur verksamhetsutövarens synvinkel.

Biogascertifikat används i beskattningen för att identifiera biogasförbrukningen. Ursprungsgarantin enligt förslaget är inte en metod som kan jämföras med biogascertifikatet för att identifiera biogasförbrukningen i beskattningen eftersom det inte är fråga om ett nationellt system. Många faktorer utanför ursprungsgarantisystemet inverkar även på behovet av ändringar i beskattningen av biogas, till exempel EU:s reglering om statligt stöd och det planerade inkludandet av biogas i distributionsskyldigheten för trafiken.

Antalet verksamhetsutövare som ansöker om ursprungsgarantier för gas och beviljade ursprungsgarantier bedöms stiga i jämförelse med biogascertifikatsystemet eftersom beviljandet av ursprungsgarantier blir möjligt även för gas som inte har matats in i naturgasnätet samt för gas som matats in i distributionsnätet. Det finns för närvarande inget ursprungsgaranti- eller certifikatsystem för väte.

Energimyndigheten föreslår övervaka att regleringen om ursprungsgarantierna för gas och väte iakttas. Systemet som grundar sig på regleringen bedöms vara tydligare för verksamhetsutövarna än det nuvarande biogascertifikatsystemet och det ökar trovärdigheten och transparensen för angivandet av gasens och vätets ursprung.

Den viktigaste inverkan för slutförbrukaren är eventuella ändringar som ursprungsgarantisystemet medför på priset på gasen som producerats med förnybara energikällor. Övriga faktorer som inverkar på priset på biogas, såsom beskattning, har dock större betydelse än priset på ursprungsgarantin eller de administrativa kostnaderna för beviljandet av ursprungsgarantin. Ursprungsgarantisystemet förbättrar transparensen vid angivandet av förnybart ursprung även ur slutförbrukarens synvinkel.

Värme och kyla

I och med förslaget skapas ett ursprungsgarantisystem för värme och kyla och förslagets inverkan för verksamhetsutövarna är betydande jämfört med den nuvarande situationen. För närvarande kan försäljare av värme och kyla självständigt besluta om system på grundval av vilka de anger ursprunget på värmen och kylan till sina kunder. I enlighet med förslaget införs certifieringsskyldighet för värme och kyla som producerats med förnybara energikällor samt spillvärme och spillkyla. Försäljare, producenter och användare av värme och kyla ska certifiera värmen eller kylan, som angetts vara av förnybart ursprung eller spillvärme eller spillkyla, som de säljer eller använder genom att annullera ursprungsgarantier. Certifieringsskyldigheten gäller endast situationer där värme och kyla marknadsförs eller säljs med definierat ursprung. Förslaget förpliktar inte producenter av värme och kyla att ansöka om ursprungsgarantier för sin produktion.

Producenter, försäljare och användare av värme och kyla skulle omfattas av kostnader för anslutningen till ursprungsgarantisystemet, för exempelvis rapporteringen av uppgifter till ursprungsgarantiregistret och kostnader för verifiering av produktionsanläggningen samt registerförarens avgifter för att registrera produktionsanläggningen och för beviljande och överföring av ursprungsgarantier. Kravet på att ange ursprung och kostnadsstrukturen för angivandet ändras klart genom förslaget. I beredningen av förslaget har uppmärksamhet fästs vid de administrativa kostnaderna för ursprungsgarantisystemet och enligt bedömningen är kostnaderna för angivandet och certifieringen av ursprunget inte avsevärt högre för verksamhetsutövarna än i nuläget där försäljarna av värme och kyla själva ansvarar för sitt system med vilket de garanterar ursprungets riktighet åt sina kunder. För närvarande kan en verksamhetsutövare som säljer värmeprodukter med förnybart ursprung eller vars ursprung angetts vara spillvärme till exempel beställa årlig granskning av ursprungssystem från en extern bokförare vilket orsakar kostnader.

Det är nödvändigt att finansiera ursprungssystemet för värme och kyla ur statsbudgeten i inledningsskedet så att de administrativa kostnaderna inte blir orimligt höga och därmed förhindra uppkomsten av en ursprungsgarantimarknad för värme och kyla.

Förslaget inverkar särskilt på de verksamhetsutövers verksamhetssätt och datasystem som redan nu säljer värmeprodukter med definierat ursprung. Troligtvis överväger åtminstone dessa verksamhetsutövare att fortsätta sälja värmeprodukter med definierat ursprung även efter att ursprungsgarantisystemet inletts. Ursprungsgarantisystemet kan ha inverkan på utbudet av värmeprodukter med definierat ursprung. Utbudet kan öka om verksamhetsutövarna upplever att ursprungsgarantisystemet fungerar och att de administrativa kostnaderna är rimliga, och å andra sidan minska ifall upplevelsen av ursprungsgarantisystemet är den motsatta. Ett transparent och lagenligt ursprungsgarantisystem kan förbättra marknadsföringspåståendenas tillförlitlighet avseende värmens och kylans förnybara ursprung och spillvärme och spillkyla, vilket kan öka efterfrågan på produktifierad värme och kyla. Ursprungsgarantisystemet anses vara av betydelse särskilt för fjärrvärme och fjärrkyla. Systemet möjliggör användning av ursprungsgarantier även för industriell uppvärmning och fastighetsspecifik uppvärmning.

Producenterna av värme och kyla skulle i och med förslaget ha möjlighet att få inkomst från försäljning av ursprungsgarantier. Det föreslås vara möjligt att idka handel med ursprungsgarantierna både nationellt och mellan medlemsstaterna.

Energimyndigheten föreslås övervaka att regleringen om ursprungsgarantisystemet iakttas. Systemet som grundar sig på regleringen bedöms vara tydligare för verksamhetsutövarna än de nuvarande bolagsspecifika systemen och det ökar trovärdigheten och transparensen för användet av ursprunget.

För slutförbrukaren är förslagets viktigaste inverkan ett mer transparent system för certifiering av ursprung. Den här effekten kan vara den mest väsentliga för företagskunder. Förslaget bedöms inte inverka väsentligt på priset på värme och kyla från förnybara energikällor eller spillvärme och spillkyla eftersom de administrativa kostnaderna för ursprungsgarantisystemet uppskattas vara nära verksamhetsutövarnas egna nuvarande administrativa kostnader för systemen som certifierar ursprung.

4.3.2 Konsekvenser för myndigheternas och registerförarnas verksamhet och personalresurserna

Energimyndigheten

Enligt förslaget föreslås energimyndigheten fortsätta som övervakande myndighet för att ursprungsgarantilagen iakttas även efter att ursprungsgarantisystemet har utvidgats. Dessutom föreslås Energimyndigheten som registerförare för ursprungsgarantiregistret för värme och kyla.

I och med utvidgningen av regleringen ökar Energimyndighetens uppgifter då övervakningen av ursprungsgarantilagen förutom elförsäljare, elanvändare och elproducenter även omfattar försäljare, användare och producenter av gas, väte samt värme och kyla. I och med utvidgningen av regleringen övervakar Energimyndigheten två registerförare i stället för en som för närvarande. I inledningsskedet av ursprungsgarantisystemet för värme och kyla åsamkas Energimyndigheten mer arbete i form av att exempelvis utarbeta datasystem och förfaranden samt anvisningar för verksamhetsutövarna. Energimyndigheten åsamkas även mer arbete för behandlingen av bedömningsorganens ändringsansökningar. Dessutom kan Energimyndigheten åsamkas mer

arbete för deltagandet i det internationella samarbetet med avseende på ursprungsgarantisystemet för värme och kyla.

Utvidgade uppgifter förutsätter både utarbetande av nya förfaranden och utökade personalresurser samt utbildning. För skötseln av ursprungsgarantiregistret för värme och kyla är det nödvändigt att skapa ett elektroniskt ursprungsgarantiregister. Arbets- och näringsministeriet har uppskattat att Energimyndighetens behov av tilläggsresurser för verkställandet av förslaget i beredningsskedet för år 2021 är två årsverken och 300 000 euro för det elektroniska ursprungsgarantiregistrets datasystemkostnader. För att garantera nödvändiga personalresurser måste Energimyndigheten rekrytera fyra experter varav två tidsbundna resurser till beredningsskedet år 2021. För verkställandet av lagen år 2022 och framåt är behovet av tilläggsresurser två årsverken och 50 000 euro för upprätthållandet av det elektroniska ursprungsgarantiregistret. Köptjänsterna riktas i sin helhet till uppgifter som hänför sig till ursprungsgarantiregistret.

Energimyndigheten föreslås kunna ta ut avgifter som registerförare. Avgifter kan tas ut av verksamhetsutövare som använder ursprungsgarantisystemet till exempel för registrering i ursprungsgarantiregistret samt för beviljandet och överföringen av ursprungsgarantier. Det är svårt att på förhand uppskatta storleken på ursprungsgarantimarknaden för värme och kyla. Avgifterna för ursprungsgarantisystemet kan hållas på en rimlig nivå för verksamhetsutövarna genom att finansiera en del av Energimyndighetens verksamhet som registerförare med offentliga medel.

Fingrid Oyj

Fingrid Oyj fungerar för närvarande som registerförare för ursprungsgarantiregistret för el. Ändringarna i regleringen medför inga betydande förändringar i Fingrid Oyj:s verksamhet som registerförare. Beviljandet av ursprungsgarantier för el som producerats med kärnkraft medför i enlighet med lagförslaget behov av datasystemändringar i det elektroniska ursprungsgarantiregistret men som dock är små med beaktande av systemets helhet. I och med ändringarna i regleringen ska Fingrid Oyj modifiera anvisningarna som riktas till verksamhetsutövarna samt ursprungsgarantitjänstens villkor som Energimyndigheten godkänner. Ändringarna i regleringen medför inga väsentliga förändringar för Fingrid Oyj i de nuvarande kostnaderna för ursprungsgarantitjänsten. Tjänstens kostnader täcks med avgifterna som uppbärs av verksamhetsutövarna som använder ursprungsgarantiregistret. Energimyndigheten godkänner kriterierna för fastställandet av registerförarens priser samt den rimliga avkastningen för ursprungsgarantitjänsten.

Gasgrid Finland Oy

Gasgrid Finland fungerar för närvarande som upprätthållare av biogascertifikatsystemet och genom förslaget blir Gasgrid Finland Oy registerförare för ursprungsgarantiregistret för gas och väte. Uppdraget som registerförare medför mer arbete för Gasgrid Finland Oy i jämförelse med den nuvarande situationen. Enligt lagförslaget ska registerföraren till exempel ansöka om godkännande av Energimyndigheten för villkoren för ursprungsgarantisystemtjänsten. Uppdateringen av standarden för ursprungsgarantier samt det internationella samarbetet med andra registerförare för ursprungsgarantiregister samt samarbetsorganen som dessa grundat, bl.a. AIB och ERGaR, medför även mer arbete. ERGaR (The European Renewable Gas Registry) är en samarbetsorganisation för registerförare för nationella ursprungsgarantiregister för gas vars målsättning är att möjliggöra elektronisk överföring av ursprungsgarantier för gas, som matats in i gasnäten, mellan olika länders register.

Gasgrid Finland Oy åsamkas datasystemkostnader för uppdateringen av det elektroniska ursprungsgarantiregistret så att det motsvarar regleringen enligt lagförslaget. Registerförarens uppgifter förutsätter även ytterligare personalresurser. Gasgrid Finland Oy har uppskattat att resursbehovet för utvecklingen av datasystemet i initialskedet av verkställandet av förslaget år 2021 är ett halvt årsverke och utvecklingskostnaderna som skaffas som köptjänster är 160 000 euro. Verkställandet av lagen år 2022 och framåt är resursbehovet cirka ett årsverke och användningskostnaderna för datasystemet uppskattas vara 30 000 euro årligen. Eventuellt utvecklingsarbete för datasystemet kan medföra tilläggskostnader även efter verkställandets initialskede.

Gasgrid Finland Oy föreslås ha möjlighet att ta ut avgifter av verksamhetsutövare som använder ursprungsgarantisystemet till exempel för registrering i ursprungsgarantiregistret samt för beviljandet och överföringen av ursprungsgarantier. Energimyndigheten godkänner kriterierna för fastställandet av registerförarens priser samt den rimliga avkastningen för ursprungsgarantitjänsten.

Bedömningsorgan

För närvarande är bedömningsorganets uppgift att verifiera kraftverkets produktionssätt och energikällorna innan ursprungsgarantier kan beviljas för elen som kraftverket producerar. Energimyndigheten har godkänt fem bedömningsorgan. Propositionen uppskattas inverka på bedömningsorganens verksamhet. Enligt lagförslaget omfattas flera nya produktionssätt av ursprungsgarantisystemet och dessa är el som produceras med kärnkraft, gas, väte samt värme och kyla. De nya produktionssätten kan öka bedömningsorganens kompetensbehov. Bedömningsorganen kan redan för närvarande ha kompetens inom värmeproduktion från kraftvärmeanläggningar som producerar el och värme. Inverkan på bedömningsorganen uppskattas dock vara liten eftersom verifieringen enligt andra verifieringssystem enligt propositionen kan jämföras med verifieringen av ursprungsgarantisystemet. Dylika verifieringar kan exempelvis vara verifieringar som utförts inom ramarna för tariffsystemet eller utsläppshandelssystemet. Verifieringen av kärnkraft är enkel eftersom all el, med undantag av el som apparater för eget bruk förbrukar, som kärnkraftverk producerar är produktion som berättigar till ursprungsgaranti. Den utvidgade regleringen kan medföra en aning fler kunder till bedömningsorganen.

4.3.3 Miljökonsekvenser

RED II-direktivets målsättning är att främja användningen av energi från förnybara energikällor. Ursprungsgarantisystemet enligt lagförslaget innefattar förutom energi från förnybara energikällor även andra energiformer som är neutrala med avseende på utsläppseffekterna. Med hjälp av ursprungsgarantierna är det möjligt för energianvändare att välja energins ursprung och öka energianvändarnas tillit till påståenden om energins ursprung. Med ursprungsgarantin som enda godtagbara metod för att certifiera ursprung blir systemet tydligare och ökar på så sätt förståelsen för påståendena om ursprung.

Förslaget kan ha inverkan på efterfrågan av förnybar energi och på längre sikt på produktionen av förnybar energi. Potentiella effekter av en ökad produktion av förnybar energi är minskade utsläpp och förbättrad luftkvalitet. Förutsättningen för en ökad effekt av produktion av förnybar energi är att ursprungsgarantierna för förnybar energi blir fåtaliga. Ursprungsgarantimarknaden kommer troligtvis att innehålla skillnader i energiformat. Förhållandet mellan efterfrågan och utbud är dock svårt att uppskatta på förhand. Priset på ursprungsgarantier som beviljas för förnybar el har de senaste åren varit relativt lågt varmed efterfrågan har varit rimlig med avseende på utbudet. Andelen förnybar energi för värme och kyla är nationellt sett hög redan nu. De

senaste åren har dock intresset börjat öka för förnybar energi både bland konsumenter och företagskunder. Ett fungerande och pålitligt ursprungsgarantisystem möjliggör en ökad efterfrågan på förnybar energi och därmed positiva miljökonsekvenser.

4.3.4 Samhälleliga konsekvenser

Genom propositionen utvidgas ursprungsgarantisystemet till nya energiformer. Elöverföringsnätet är enhetligt i Europa med undantag av några separata öar. I Finland finns naturgasnät endast i landets södra delar. Biogascertifikat har endast beviljats för gas som matats in i överföringsnätet för naturgas vilket medför att antalet potentiella producenter av förnybar gas som är berättigade till ursprungsgarantier ökar betydligt genom propositionen. Den här ändringen kan balansera biogasproducenternas verksamhetsmöjligheter inom området för naturgasnätet och mellan producenter som är verksamma utanför området. Överföringsnäten för värme och kyla är betydligt mer lokala än överföringsnätet för gas. Enligt lagförslaget beviljas ursprungsgarantier för alla energiformer som hör till ursprungsgarantisystemet oberoende av produktionens fysiska överföringsförbindelser.

Ett ursprungsgarantisystem enligt lagförslaget bedöms stärka energianvändarnas möjligheter att välja ursprung på energin de köper. Genom ett pålitligt och transparent ursprungsgarantisystem kan miljöeffekterna från energiproduktionen tydligare medvetandegöras för kunderna.

4.3.5 Informationshantering

Enligt 8 § 2 mom. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019, nedan informationshanteringslagen) ska det ministerium som ansvarar för verksamhetsområdet göra en bedömning enligt 5 § 3 mom. då bestämmelser som är under beredning återverkar på informationsmaterial och informationssystem. Dessutom ska ministeriet bedöma planerade bestämmelsers konsekvenser för handlingsoffentligheten och handlingssekretessen. Enligt 8 § 1 mom. i informationshanteringslagen ska de statliga ämbetsverken och inrättningarna i sin bedömning enligt 5 § 3 mom. utvärdera de ekonomiska konsekvenserna av förändringar som är relevanta för informationshanteringen.

Den nya ursprungsgarantilagen inverkar på informationsmaterialet och informationssystemen och arbets- och näringsministeriet ska således i egenskap av ansvarigt ministerium för verksamhetsområdet göra en bedömning enligt 5 § 3 mom. och utvärdera konsekvenserna av den föreslagna lagen på handlingsoffentligheten och handlingssekretessen. Vid bedömningen som avses i 5 § 3 mom. ska ministeriet dessutom utvärdera ändringarnas ekonomiska konsekvenser på informationshanteringen.

Enligt 5 § 3 mom. i informationshanteringslagen ska informationshanteringsenheten vid planeringen av väsentliga administrativa reformer som har konsekvenser för innehållet i informationshanteringsmodellen och i samband med att informationssystem tas i bruk, bedöma de förändringar som hänför sig till åtgärderna och deras konsekvenser i förhållande till ansvarerna för informationshanteringen, informationssäkerhetskraven och informationssäkerhetsåtgärderna enligt 4 kap., kraven på skapande och sättet för utlämnande av informationsmaterial enligt 5 kap., kraven på ärendehantering och informationshantering i samband med tjänsteproduktion enligt 6 kap. och, enligt vad som föreskrivs någon annanstans i lag om handlingsoffentlighet, sekretessbeläggning, skyddande av information samt informationsrättigheter.

Enligt samma mom. ska informationshanteringsenheten i sin bedömning av förändringar som avser informationshantering beakta interoperabiliteten mellan informationslager samt möjligheterna att utnyttja informationslager för skapande och utnyttjande av informationsmaterial. På

basis av bedömningen ska informationshanteringsenheten vidta de åtgärder som behövs för att ändra informationshanteringsmodellen och genomföra ändringarna.

I den föreslagna lagen skulle stamnätsinnehavaren som utsetts till systemansvarig kvarstå som registerförare för ursprungsgarantiregistret för el. Den väsentligaste ändringen i regeringens proposition med avseende på informationshanteringen är att ursprungsgarantisystemet även utvidgas till gas, väte samt värme och kyla. Därmed tillkommer två nya registerförare: överföringsnätinnehavaren som utsetts till systemansvarig för naturgassystemet som registerförare för gas och väte och Energimyndigheten som registerförare för värme och kyla. Enligt förslaget fortsätter Energimyndigheten som tillsynsmyndighet. Tillsynsuppgifterna och därigenom uppgifter relaterade till informationshanteringen ökar då övervakningen av ursprungsgarantilagen vid sidan av el även omfattar säljare, användare och producenter av gas, väte samt värme och kyla. Dessutom övervakar Energimyndigheten över två registerförare i stället för en som för närvarande.

Enligt 5 § 1 mom. i informationshanteringslagen ska en informationshanteringsenhet upprätthålla en informationshanteringsmodell som definierar och beskriver informationshanteringen i dess verksamhetsmiljö. I 2 mom. föreskrivs om kravet på innehåll i informationshanteringsmodellen. Informationshanteringsenheterna som kravet ovan gäller är enligt 4 § 1 mom. bland annat statliga ämbetsverk och inrättningar. På Energimyndigheten som föreslås som registerförare för värme och kyla tillämpas således bestämmelser för informationshanteringsenheten.

Stamnätsinnehavaren som utsetts till systemansvarig och överföringsnätinnehavaren som utsetts till systemansvarig för naturgassystemet är å sin sida privata sammanslutningar. Enligt 3 § 4 mom. i informationshanteringslagen ska på privatpersoner och sammanslutningar samt offentligrättsliga samfund som inte är myndigheter tillämpas vad som föreskrivs i 4 och 28 § i informationshanteringslagen när de utövar offentlig makt på det sätt som avses i 4 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet eller när det särskilt föreskrivs att den lagen ska tillämpas på deras verksamhet.

Enligt regeringens proposition till offentlighetslagen (RP 30/1998 rd) anses det centrala i begreppet offentlig makt vara ingrepp i det enskildas rättsställning endera genom ett förvaltningsbeslut eller genom en faktisk åtgärd. I regeringens proposition om grundlagen (RP 1/1998 rd) omfattar utövning av offentlig makt bland annat sådana ensidiga normgivnings-, rättskipnings- och förvaltningsbeslut vilkas verkningar sträcker sig till privata rättssubjekt.

Registerförare kan anses utöva offentlig makt då de beviljar, annullerar och ogiltigförklarar ursprungsgarantier. Därmed tillämpas 4 och 28 § i informationshanteringslagen på registerförare. Fingrid Oyj, som fungerar som systemansvarig stamnätsinnehavare då lagen träder i kraft, sköter redan nu uppgiften som registerförare och där tillämpas redan nu informationshanteringslagen och den föreslagna lagen föreskriver inga nya ansvar till bolaget. Energimyndigheten är även redan nu i egenskap av statlig myndighet en informationshanteringsenhet och ska således upprätthålla en informationshanteringsmodell enligt informationshanteringslagen. Enligt lagförslaget sköter Energimyndigheten förutom uppgiften som registerförare även om tillsynsuppgiften. Den här uppgiften är inte heller ny. Gasgrid Finland, som fungerar som systemansvarig överföringsnätinnehavare då lagen träder i kraft, blir i och med uppgiften som registerförare skyldig att upprätthålla en informationshanteringsmodell enligt informationshanteringslagen.

Enligt lagförslaget ska registerförare för ursprungsgarantiregister för el samt gas och väte kunna överlåta skötseln av uppgiften i sin helhet till sitt helägda dotterbolag. I sådana situationer ska även överföringen av uppgifter relaterade till informationshanteringen till dotterbolaget iakttas. Registerförare för ursprungsgarantiregister för el samt gas och väte kan även delvis eller helt

skaffa nödvändiga tjänster för att sköta uppgifterna från en samarbetspart som fungerar som tjänsteproducent. Registerförare för ursprungsgarantiregister för el samt gas och väte ska beakta en eventuell fördelning av ansvar enligt informationshanteringslagen i sådana situationer.

En del av energiförsäljarna, energianvändarna och energiproducenterna kommer att ha förbindelser till flera registerförare. Registerförarna ska utreda behovet av ett tekniskt gränssnitt för överlåtelse av informationsmaterial till andra registerförare för ursprungsgarantiregister. Det kan finnas behov av att i viss mån överlåta informationsmaterial för att till exempel effektivt och smidigt för kunden kunna sköta annullering och beviljande av ursprungsgarantier i energiomställningsprocessen.

I 4 kap. i informationshanteringslagen föreskrivs om informationssäkerhet. Det är särskilt viktigt att informationssäkerheten beaktas vid Energimyndigheten som förutom som registerförare även fungerar som tillsynsmyndighet enligt den föreslagna lagen. Energimyndigheten är en informationshanteringsenhet och ska redan nu se till att informationssäkerheten iaktas i enlighet med informationshanteringslagen. I den föreslagna lagen har tillsynsmyndigheten rätt till information som huvudsakligen motsvarar dess nuvarande rätt till information. Rätten till information är begränsad till nödvändig information såsom förutsätts i grundlagsutskottets avgörandepraxis, vilket behandlas senare i 12.2 kap. I och med den föreslagna lagen utvidgas Energimyndighetens tillsynsbehörighet till att förutom övervakningen av registerförare för el även omfatta övervakning av registerförare för gas och väte och dessutom ökar även antalet produktionsanläggningar och eventuellt även bedömningsorganen som ska övervakas.

Bestämmelserna i 4 kap. i informationshanteringslagen tillämpas även på privata sammanslutningar till den del som de sköter offentliga förvaltningsuppgifter (3 § 4 mom. i informationshanteringslagen). Bestämmelserna i 4 kap. tillämpas alltså även på registerförare för ursprungsgarantiregister för el samt gas och väte eftersom de utövar offentliga förvaltningsuppgifter då de beviljar, överför, annullerar och ogiltigförklarar ursprungsgarantier. Registerförarna ska iaktta informationssäkerheten enligt 4 kap. då de hanterar information som de får tillgång till då de sköter sina uppgifter relaterade till ursprungsgarantierna.

I lagförslaget presenterar inga ändringar i förhållande till skapande och överföring av informationsmaterial som föreskrivs i 5 kap. i informationshanteringslagen.

I lagförslaget föreskrivs om skyldigheten att bevara information som energiförsäljare, innehavare av energiproduktionsanläggningar och registerförare samt bedömningsorgan innehar och som tillsynsmyndigheten har rätt till enligt lagförslaget. Skyldigheten att bevara information varar i sex år.

Med avseende på handlingsoffentlighet och handlingssekretess föreskrivs separat i lagförslaget att tillsynsmyndigheten, trots sekretessbestämmelserna, har rätt att få nödvändiga uppgifter av registerförare för ursprungsgarantiregister för el samt gas och väte samt nödvändiga uppgifter av bedömningsorganen för övervakningen av att ursprungsgarantilagen och bestämmelserna som utfärdats med stöd av den iaktas. De sekretessbelagda uppgifternas nödvändighet motiveras närmare i kapitel 12.2.

Lagförslagets ekonomiska konsekvenser med avseende på informationshanteringen hänför sig framförallt till att Energimyndigheten och registerförare för ursprungsgarantiregister för gas och väte får mer arbete i och med de nya uppgifterna som registerförare. I inledningsskedet av ursprungsgarantiregistret för värme och kyla åsamkas Energimyndigheten mer arbete och därmed kostnader för att exempelvis utarbeta datasystem och förfaranden samt anvisningar för verk-

samhetsutövarna. Registerföraren för gas och väte åsamkas också datasystemkostnader för uppdateringen av det elektroniska ursprungsgarantiregistret så att det motsvarar regleringen enligt lagförslaget.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Granskningen av regleringens handlingsvägar och deras konsekvenser har på grundval av energiform delats in i el, gas och väte samt värme och kyla samt val av registerförare.

5.1.1 El

I RED II förpliktas medlemsstaterna att bevilja ursprungsgarantier endast för el som producerats med förnybara energikällor. Nationellt har det dock uppdagats ett behov av ursprungsgarantier för kärnkraft. Flera elförsäljare har redan nu elprodukter som grundar sig på kärnkraft eller mer allmänt utsläppsfri el. Utvidgandet av beviljandet av ursprungsgarantier och certifieringsskyldigheten till el som producerats med kärnkraft gör angivandet av ursprung för el som producerats med kärnkraft mer transparent för kunderna och minskar risken för dubbelräkning av el som producerats med kärnkraft. För närvarande är dubbelräkning av el som producerats med kärnkraft möjlig eftersom mängden el som angivits vara producerad med kärnkraft på grundval av elförsäljarnas faktiska produktionssätt även ingår i den kvarstående energimixen. Alternativet hade varit att även bevilja ursprungsgarantier för all elproduktion, inklusive el som producerats med fossila energikällor. Under beredningen har man dock bedömt att ursprungsgarantier för el som producerats med fossila energikällor inte bidrar med väsentligt tilläggsvärde för elproducenter eller konsumenter. Risken för dubbelräkning av el som producerats med fossila energikällor bedöms dessutom vara låg.

Enligt direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att marknadsvärdet för ursprungsgarantin som beviljats för samma produktion ändamålsenligt tas i beaktan i stödsystemet i fråga. Skyldigheten gäller endast stöd som beviljats efter implementeringen av direktivet, dvs. regleringen har ingen inverkan på stödd elproduktion för vilken stöd har beviljats före den nya lagen trätt i kraft. Elproduktion som beviljats stöd efter att den nya lagen trätt i kraft skulle inte heller i propositionen begränsas från beviljande av ursprungsgarantier. Detta anses vara den tydligaste lösningen för kunder och producenter. I stöd som beviljats efter att den föreslagna lagen trätt i kraft ska dock ursprungsgarantins marknadsvärde beaktas i stödbeloppet enligt skyldigheten i RED II. Skyldigheten gäller både befintliga och nya stödsystem. Enligt kraven i direktivet ska dessutom anläggningens eventuella utnyttjande av investeringsstöd eller annat nationellt stödsystem anges i ursprungsgarantin.

Certifieringsskyldigheten enligt förslaget för el vars ursprung angivits vara förnybart eller producerat med kärnkraft är mer omfattande än kraven i elmarknadsdirektivet och RED II. Skyldigheten omfattar förutom elförsäljarna även elförbrukarna och elproducenterna i vissa situationer. Certifieringsskyldigheten har i stor utsträckning samma innehåll som i den nuvarande ursprungsgarantilagen för el. Vid tillämpningen av den nuvarande lagen har certifieringsskyldigheten ansetts vara svår i de situationer där elförbrukaren även producerar el för huvudsakligen eget bruk. En dylik situation kan uppstå till exempel då det på köpcentrets tak produceras el med solpaneler och köpcentret vill använda informationen om användning av egenproducerad förnybar el i sin marknadsföring. För att minska den administrativa bördan gäller certifieringsskyldigheten enligt lagförslaget därmed i fortsättningen inte elförbrukare som även producerar el för eget bruk i kraftverk som till storleken har en effekt under en megavoltampere. För att

undvika dubbelräkning gäller undantaget från certifieringsskyldigheten endast de situationer där det inte ansökts om ursprungsgarantier för produktionen.

5.1.2 Gas och väte

Genom den föreslagna lagen införs certifieringsskyldighet för försäljning och användning av gas och väte med förnybart ursprung trots att RED II-direktivet inte förpliktar till detta. Genom certifieringsskyldigheten kan dubbelräkning av gas och väte undvikas och ursprungsgarantisystemet blir mer transparent för kunden. För att minska den administrativa bördan föreslås ett undantag i certifieringsskyldigheten genom vilket certifieringen med ursprungsgarantier inte är obligatorisk i de situationer där det inte finns oklarheter om gasens eller vätets ursprung och då ursprungsgarantier inte ansökts för produktionen. Gasens eller vätets ursprung kan inte anses vara oklar om gasen eller vätet inte matas in i naturgasnätet utan överförs från produktion till förbrukning genom gasledningar utanför naturgasnätet. Största delen av förnybar gas produceras utanför naturgasnätet och det blir allt vanligare att offgrid-gasen transporteras i trycksatt eller flytande form med biltransport för att användas på en plats belägen längre bort eller för att matas in i gasnätet. För att garantera systemets tillförlitlighet omfattas försäljningen och användningen av förnybar gas som överförs som biltransport av certifieringsskyldighet. Produktionen av förnybart väte är fortfarande liten.

Ursprungsgarantier beviljas även för produktion av förnybar gas och väte som erhållit stöd. Detta anses vara den tydligaste lösningen för kunder och producenter. Lönsamheten för produktionen av biogas och förnybart väte når ofta ännu inte upp till marknadsvillkoren varmed andelen produktion som erhållit stöd av den totala produktionen är betydande. Såsom konstateras ovan i avsnitt 5.1.1 ska dock ursprungsgarantiens marknadsvärde enligt skyldigheten i RED II beaktas i stödbeloppet för stöd som beviljats efter att den föreslagna lagen trätt i kraft. Enligt kraven i direktivet ska dessutom anläggningens eventuella investeringsstöd eller andra nationella stödssystem anges i ursprungsgarantin.

RED II förpliktar medlemsstaterna att bevilja ursprungsgarantier för all gas som producerats med förnybara energikällor. Uppfyllandet av hållbarhetskriterierna kan således inte vara ett krav på beviljandet av ursprungsgaranti för gas. Ursprungsgarantierna har ingen roll i distributionskyldighetssystemet för trafiken.

Biogas produceras och används i olika kvalitet inom olika områden. I naturgasnätet kan endast nätduelig metan matas in medan gasen som används utanför naturgasnätet inom vissa användningsområden (till exempel för värmeproduktion med biogas) kan vara av olika kvalitet och ha lägre metanhalt än gasen som matas in i naturgasnätet. Den förnybara gasen kan även vara trycksatt (compressed bio gas, CBG) eller flytande (liquefied bio gas, LBG). Ursprungsgarantier som beviljats för olika gaskvaliteter kan användas i kors. Ursprungsgarantin beviljas på grundval av energiinnehållet varmed rågasens lägre metanhalt än nätgasen tas i beaktan vid antalet beviljade ursprungsgarantier. Separata ursprungsgarantier som beviljas för olika gaskvaliteter skulle ha minskat systemets flexibilitet avsevärt. Genom annullering av ursprungsgarantier för gas är det möjligt att certifiera gasens förnybara ursprung och genom annullering av ursprungsgarantier för väte är det möjligt att certifiera vätets förnybara ursprung. Det är inte möjligt att använda ursprungsgarantier för väte och gas i kors.

5.1.3 Värme och kyla

I RED II förpliktas medlemsstaterna att bevilja ursprungsgarantier endast för värme och kyla som producerats med förnybara energikällor. Nationellt har det dock uppdagats ett behov av ursprungsgarantier även för spillvärme och spillkyla. Flera värmeförsäljare har för närvarande

värmeprodukter med definierat ursprung och en del av dessa grundar sig antingen helt eller delvis på spillvärme. Förutom av värme och kyla som producerats med förnybar energi är kunderna även intresserade av andra värme- och kylprodukter med lågt utsläpp.

Ursprungsgarantier beviljas även för värme- och kylproduktion som erhållit stöd. Detta anses vara den tydligaste lösningen för kunder och producenter. I enlighet med avsnitt 5.1.1 ovan ska dock ursprungsgarantins marknadsvärde enligt skyldigheten i RED II beaktas i stödbeloppet för stöd som beviljats efter att den föreslagna lagen trätt i kraft. Enligt kraven i direktivet ska dessutom anläggningens eventuella investeringsstöd eller andra nationella stödsystem anges i ursprungsgarantin.

Genom den föreslagna lagen införs certifieringsskyldighet för försäljning och användning av värme och kyla vars ursprung anges vara förnybart eller spillvärme eller spillkyla trots att RED II inte förpliktar medlemsstaten till detta. Om certifieringsskyldighet inte införs för försäljning av värme och kyla med definierat ursprung skulle det troligtvis finnas flera olika metoder för att ange ursprung. För närvarande är systemen för angivande av ursprung bolagsspecifika. Genom certifieringsskyldigheten blir ursprungsgarantisystemet mer transparent för kunden. För att minska den administrativa bördan föreslås i lagförslaget en undantagsbestämmelse i certifieringsskyldigheten genom vilket certifieringen med ursprungsgarantier inte är obligatorisk i de situationer där det inte finns oklarheter om värmens eller kylans ursprung och då ursprungsgarantier inte ansöpts för produktionen. Ursprunget på värme och kyla kan inte anses vara oklart om det exempelvis är fråga om fastighetsspecifik uppvärmning eller fjärrvärmenät där all värme produceras med förnybara energikällor.

De nät som används för överföring av värme och kyla är lokala och på så sätt är det med vissa undantag omöjligt att överföra värme och kyla mellan städer eller stater. I RED II-direktivet åläggs medlemsstaterna att i enlighet med direktivet erkänna de andra medlemsstaternas beviljade ursprungsgarantier för värme och kyla och därmed kan inte en fysisk koppling mellan produktionen, för vilken ursprungsgarantierna har beviljats, och förbrukningen, vars ursprung certifieras med ursprungsgarantier, krävas enligt nationell lagstiftning. För värme och kyla tillämpas med avseende på ursprungsgarantiernas överförbarhet således samma bestämmelser och principer som för el och gas.

RED II förpliktar medlemsstaterna att bevilja ursprungsgarantier för all värme och kyla som producerats med förnybara energikällor. Ursprungsgarantier för värme och kyla kan beviljas för såväl fastighetsspecifik värme och kyla, industrivärme och spillkyla som för fjärrvärme och spillkyla. Ursprungsgarantier för värme och kyla kan användas i kors mellan olika produktionsmetoder. Temperaturen på den producerade värmen varierar stort områdesvis, till exempel kan temperaturskillnaden vara stor mellan industriånga och värme som produceras till fjärrvärmenätet. Ursprungsgarantier beviljas dock enligt energiinnehåll varmed temperaturskillnader tas i beaktan i antalet beviljade ursprungsgarantier. Separata ursprungsgarantier som beviljas för olika värmeformat skulle minska systemets flexibilitet avsevärt.

5.1.4 Registerförare

Genom den föreslagna lagen utnämns stamnätsinnehavaren som utsetts till systemansvarig för el som registerförare för ursprungsgarantiregistret för el, för närvarande Fingrid Oyj, och överföringsnätsinnehavaren som utsetts till systemansvarig för gas och väte som registerförare för ursprungsgarantiregistret för gas, för närvarande Gasgrid Finland Oy. Som registerförare för värme och kyla föreslås Energimyndigheten. För registerförarnas del granskades även alternativet där en registerförare skulle ha ansvarat för ett ursprungsgarantiregister för el, gas, väte,

värme och kyla. Det som talade för det här alternativet var eventuella kostnadsfördelar för ibruktagandet av ursprungsgarantiregistret samt en mindre administrativ börda för de energiproducenter som enligt situationer i förslaget måste sköta ärenden hos flera registerförare, såsom till exempel aktörer som producerar el och värme. Det som talade för alternativet med separata registerförare var de utsedda instansernas, särskilt stamnätsinnehavaren för el och överföringsnätsinnehavaren för gas, kompetens avseende vissa energiformer samt för elens del Fingrid Oyj:s erfarenhet av uppgifterna som registerförare för ursprungsgarantier för el. Gasgrid Finland Oy har upprätthållit biogascertifikatsystemet. Registerförarnas kompetens med avseende på energiform och ursprungsgarantisystem bedömdes även å sin sida effektivisera uppdraget som registerförare och möjliggöra kostnadsfördelar.

5.2 Övriga medlemsstaters planerade eller genomförda metoder

Genomförandet av RED II med avseende på regleringen om ursprungsgarantin varierar i medlemsstaterna. Några medlemsstater har sedan tidigare ett ursprungsgarantisystem eller ett frivilligt certifikatsystem i bruk för biogas.

5.2.1 Sverige

Sverige har för närvarande ett ursprungsgarantisystem för el i bruk som föreskrivs i lag (2010/601) om ursprungsgarantier för el, som ändrades år 2017 (lag om ändring i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el, 2017/327). Ursprungsgarantier beviljas för el från alla energikällor. Nuförtiden kan el som producerats av exempelvis fossila energikällor beviljas en egen ursprungsgaranti och kärnkraften sin egen.

Genom verkställandet av RED II ska myndigheten, som redan nu fungerar som registerförare för ursprungsgarantiregistret för el, och som ansvarar för verkställandet av ursprungsgarantilagstiftningen, Energimyndigheten, fungera som registerförare. Energimyndigheten övervakar även beviljandet, överföringen och annulleringen av ursprungsgarantier. Ursprungsgarantierna ska annulleras senast 12 månader efter att energienheten producerats.

Ursprungsgarantisystemet är avsett att finansieras med avgifter som uppbärs av användarna av ursprungsgarantisystemet.

I Sverige beviljas el som producerats med förnybara energikällor ekonomiskt stöd via gröna certifikat. Enligt RED II har ursprungsgarantins marknadsvärde beaktats om ekonomiskt stöd beviljas genom system för handel med gröna certifikat.

5.2.2 Danmark

I Danmark föreskrivs om ursprungsgarantier för el i lagen om eldistribution (Bekendtgørelse af lov om elforsyning, LBK nr 119 af 06/02/2020) samt med myndighetens (Energistyrelsen) två bestämmelser (Bekendtgørelse om oprindelsesgaranti for VE-elektricitet (BÆK nr 1323 af 30/11/2010)) och Bekendtgørelse om deklaration af elektricitet til forbrugerne (BEK nr 1322 af 30/11/2010)).

I Danmark fungerar för närvarande stamnätsbolaget Energinet som registerförare. Energinet beviljar, överför och annullerar ursprungsgarantier för el som producerats med förnybar energi. Energinet sköter dessutom om det frivilliga certifikatsystemet för biogas ur vilket biometan förädlas som matas in i gasnätet. Energistyrelsen övervakar att regleringen om ursprungsgarantier iakttas. Efter genomförandet av RED II-direktivet är stamnätsbolaget Energinet registerförare

för ursprungsgarantiregistret för el och gas som matats in i gasnätet och Energistyrelsen är registerförare för ursprungsgarantiregistret för fjärrvärme och fjärrkyla.

I Danmark beviljas ursprungsgarantier endast för energi som producerats med förnybar energi och det finns inte planer på att bevilja ursprungsgarantier för energi som producerats med andra energikällor i fortsättningen heller. Med avseende på värme och kyla planeras beviljande av ursprungsgarantier endast för fjärrvärme och spillkyla, inte för byggnadsspecifik eller industriell värme och kyla.

Administrationn av systemet ska finansieras så att användaren av ursprungsgarantisystemet betalar kostnaderna för ansökan, beviljandet, överföringen och annulleringen av ursprungsgarantierna.

5.2.3 Estland

Estland har för närvarande ett ursprungsgarantisystem för el och biogas. Två lagar föreskriver om elens och biogasens ursprungsgarantisystem (Electricity Market Act, RT I 2003 25, 153, och Natural Gas Act, RT I 2003, 21, 128). Från och med den 1 juli 2021 regleras ursprungsgarantierna i lagen om organisering av energisektorn (Energy Sector Organization Act, RT I 05.07.2016, 3). Genom verkställandet av RED II har ursprungsgarantier vid sidan av el och biogas planerats beviljas för förnybar värme och kyla, väte som produceras med förnybara energikällor samt för kolneutral produktion som avser till exempel väte som har producerats med fossila energikällor och där koldioxiden som uppkommit via produktionen tas tillvara genom CCS- eller CCU-teknologi. Som registerförare föreslås Elering AS som är innehavare av överföringsnät för el- och gasnätet. Ursprungsgarantier för biogas beviljas både för gas som matats in i nätet och för offgrid-gas.

Administrationn av ursprungsgarantisystemet för biogas finansieras för närvarande med inkomster från auktionen av utsläppsrätter. Ursprungsgarantisystemet för el finansieras å andra sidan av avgifter för förnybar energi som uppbärs av elens slutförbrukare. Efter verkställandet av RED II planeras ursprungsgarantisystemet finansieras i sin helhet med avgifter för förnybar energi som uppbärs av de slutförbrukarna.

Efter verkställandet av RED II kommer ursprungsgarantier även att beviljas för produktion som erhållit stöd men ursprungsgarantierna beviljas inte åt producenten utan dessa säljs genom offentlig auktion. Med avseende på biogas betalas eventuellt stöd först efter att ursprungsgarantierna beviljats och ursprungsgarantierna är en förutsättning för att stöd beviljas. Ursprungsgarantier för biogas är kopplade till distributionsskyldigheten för trafiken.

Ursprungsgarantiernas giltighet föreslås vara 18 månader men överföring av ursprungsgarantier på annat sätt än i samband med fysisk överföring av energi föreslås endast vara möjlig 12 månader från produktionen.

6 Remissvar

Propositionsutkastet var på remiss från den 6 juli till den 24 augusti 2020 i webbtjänsten lausuntopalvelu.fi. Följande instanser ombads ge utlåtande: jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, finansministeriet, miljöministeriet, Energimyndigheten, Konkurrens- och konsumentverket, Skatteförvaltningen, AFRY Finland Oy, Bioenergi rf, DNV GL Business Assurance Finland Oy Ab, Finlands Näringsliv EK ry, Enemi Oy, Finsk Energiindustri rf, Fingrid Oyj, Gasgrid Finland Oy, Grexel Systems Oy, Inspecta Sertifiointi Oy, Finsk handel rf, Finlands

Fastighetsförbund rf, Konsumentförbundet rf, Skogsindustrin rf, Motiva Oy, Finlands Kommunförbund rf, Finlands Egnahemsförbund rf, Lokalkraft rf, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Suomen ElFi Oy, Suomen Kaasuyhdistys ry, Finlands naturskyddsförbund rf, Finlands Närenergiförbund rf, Finska vindkraftföreningen rf, Företagarna i Finland rf och Teqniq Wind Oy.

Det inkom 22 utlåtanden. Utlåtanden lämnades av justitieministeriet, finansministeriet, miljöministeriet, Energimyndigheten, Skatteförvaltningen, Bioenergi rf, Finsk Energiindustri rf, Fingrid Oyj, Gasgrid Finland Oy, Gasum Oy, Helen Oy, Ilmatar Windpower Oyj, Konsumentförbundet rf, Lokalkraft rf, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Suomen Kaasuyhdistys ry, Finlands Kommunförbund rf, Finlands Närenergiförbund rf, Finlands Egnahemsförbund rf, Energianvändare i Finland rf och UPM-Kymmene Oyj. Dessutom inkom ett utlåtande från en privatperson. Begäran om utlåtande och erhållna utlåtanden finns på webbsidan lausuntopalvelu.fi och i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen valtioneuvosto.fi/hankkeet under projektnumret TEM040:00/2019. Finansministeriets utlåtande är endast tillgängligt i statsrådets projektfönster.

I utlåtandena ansågs utvidgningen av ursprungsgarantisystemet huvudsakligen som en positiv sak. Finsk Energiindustri rf och miljöministeriet saknade dock mer detaljerade motiveringar för att utvidgningen av ursprungsgarantisystemet har en ökande inverkan på förnybar energi.

De föreslagna undantagen i certifieringsskyldigheten fick stort understöd. Överlag efterlystes en minskning av den administrativa bördan.

Utlåtandena presenterade även några lagtekniska anmärkningar som har beaktats i färdigställandet av propositionen.

El

Utvidgningen av ursprungsgarantisystemet till kärnkraft fick ett omfattande understöd. Finsk Energiindustri rf och Lokalkraft rf understödde en utvidgning av systemet till att omfatta all elförsäljning där elens ursprung har produktifierats. Enligt Ilmatar Windpower Oyj är det viktigt att den subventionerade produktionen inte erhåller ursprungsgarantier eller alternativt att ursprungsgarantierna som beviljats för subventionerad produktion separeras från ursprungsgarantierna för den marknadsmässiga produktionen.

Enligt Lokalkraft rf ska informationsmängden på fakturorna inte ökas utan kunden ska hänvisas via fakturan att granska ursprungsgarantierna och residualmixen på försäljarens webbsidor. Enligt Helen Oy:s utlåtande önskar kunderna i första hand att fakturorna är tydliga och att all information som krävs om elens ursprung och utsläpp ska meddelas på webbsidorna. Finsk Energiindustri rf och Lokalkraft rf tog ställning till ursprungsinformationens meddelandegrad. Båda anser att det räcker att meddela uppgifterna på årsbasis eftersom elens ursprung definieras på produktnivå endast en gång i året. Finsk Energiindustri rf önskade förtydligande av kriterierna för specifika utsläpp för el som certifierats med ursprungsgarantier samt av beräkningsbestämmelserna för använt kärnbränsle med avseende på certifierad och icke-certifierad el.

Gas och väte

Helen Oy och Finsk Energiindustri rf understödde en separering av ursprungsgarantisystemet för gas och väte. Finsk Energiindustri rf, Gasum Oy, Suomen Kaasuyhdistys ry och Finlands Närenergiförbund rf ansåg det viktigt att ursprungsgarantisystemet för gas omfattar olika förnybara gasformer oberoende av om de är ingår i gasnätet eller om de producerats i offgrid-

biogasanläggningar. Gasgrid Finland Oy föreslog att även gas med lågt utsläpp, till exempel syntetisk gas som producerats med kärnkraft, ska beaktas i ursprungsgarantisystemet. Finsk Energiindustri rf framförde att man med avseende på väte även borde ta med koldioxidsnålt väte som producerats med andra än förnybara energikällor.

Bioenergi rf fäste uppmärksamhet vid att det på basis av definitionerna av den gasformiga energin och specialmotiveringarna inte är entydigt att definitionerna och således ursprungsgarantierna inkluderar syntetiskt producerad biobaserad metan som tillverkats med hjälp av förnybart väte.

Bioenergi rf, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry samt Gasgrid Finland Oy föreslog att undantaget från certifieringsskyldigheten ska utvidgas till att omfatta alla fall där det finns en tydlig hållbar koppling mellan produktion och användning av biogas.

Flera utlåtanden lyfte fram vikten av en lösning för biogasens skattebehandling.

Värme och kyla

Lokalkraft rf föreslog att utvidgningen av ursprungsgarantisystemet till fjärrvärme och spillkyla ska ske på frivillig basis. Även Finlands Kommunförbund rf och Finsk Energiindustri rf föreslog att man överväger att ändra ursprungsgarantiskyldigheten för värme och kyla till frivillig i lagförslaget.

Finsk Energiindustri rf, Helen Oy och miljöministeriet fäste uppmärksamhet vid att ursprungsgarantierna för värme och kyla inte har någon koppling till fysisk energi. Enligt Helen Oy är det förvirrande för kunderna om fjärrvärme som marknadsförts som förnybar faktiskt har producerats med fossila bränslen och produktens ursprungsgaranti har köpts på marknaden. Enligt miljöministeriet ska man i regeringens proposition gå igenom ett alternativ där ursprungsgarantierna för värme och kyla har koppling till fysisk energi.

Finsk Energiindustri rf föreslog att definitioner för användare av värme och kyla ska läggas till och anmärkte att definitionen av spillvärme och beräkningen av energimängd kräver tydliga anvisningar så fort som möjligt. Finsk Energiindustri rf och Helen Oy ansåg att förslaget ska förtydligas med avseende på värme för egen användning. UPM-Kymmene Oyj föreslog att Energimyndigheten i samarbete med industrin ska börjar förbereda skapandet av en lätt och enkel metod för ursprungsgarantier som beviljas för värme och spillvärme.

Lokalkraft rf, Kommunförbundet och Finsk Energiindustri rf föreslog undantaget från certifieringsskyldigheten för värme och kyla ska preciseras. På basis av utlåtandena är det oklart vad som avses i en sådan situation där överföringen av energi för användning som säljs som producerad med förnybara energikällor eller som spillvärme eller spillkyla tekniskt sker så att det inte råder oklarheter om värmen eller kylans ursprung. Remissinstanserna ansåg att sådana situationer är särskilt problematiska där det i fjärrvärmenätet förutom förnybar värme eller spillvärme används fossila bränslen i små mängder för underhålls- och uppstartsituationer samt i reservkraftverk.

Verifiering

Bioenergi rf, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry samt Finsk Energiindustri rf ansåg det viktigt att hålla den administrativa bördan så lätt som möjligt. Den administrativa bördan kan minskas till exempel genom att möjliggöra förenklade verifieringsarrangemang för små aktörer och genom

att använda anläggningar som utför verifieringar för andra ändamål. Enligt Ilmatar Windpower Oyj ska åtminstone för vindkraftens del ingen tidsfrist sättas för verifieringsintygens giltighetstid. Justitieministeriet fäste uppmärksamhet vid att det inte har utsetts någon klar instans som ansvarar för förnyelse av verifieringsintyget.

Registerförare

Bioenergi rf, Fingrid Oyj och Energianvändare i Finland rf förhöll sig kritiskt till att tre instanser föreslås som registerförare för ursprungsgarantiregister. Enligt Bioenergi rf ökar bland annat helhetskostnaderna för upprätthållandet av systemet med separata register. Fingrid Oyj förhöll sig reserverat till att uppdraget som registerförare för el ges till ett privat aktiebolag. Energianvändare i Finland rf oroade sig för att en av de föreslagna registerförarna, dvs. Energimyndigheten, samtidigt även föreslås som tillsynsmyndighet. Bioenergi rf fäste i sitt utlåtande även uppmärksamhet vid att anskaffnings- och underhållskostnader för registersystemen var av klart olika storlek mellan de olika registerförarna.

Energimyndigheten önskade ytterligare motiveringar för varför Energimyndigheten i lagförslaget inte får samma subdelegeringsmöjlighet som de två andra föreslagna registerförarna. Energimyndigheten motsatte sig också ibruktagandet av omprövningsförfarande. Gasgrid Finland Oy bad i sitt utlåtande om precisering av vad som avses med tjänster som behövs för att ordna registerförarens uppgifter.

Justitieministeriet påpekade att definitionen av den finska termen rekisterinpitäjä (personuppgiftsansvarig) omfattas av den allmänna dataskyddsförordningen där personuppgiftsansvarig avser en instans som definierar syftet och metoderna för behandlingen av personuppgifter. Justitieministeriet ansåg att det inte är en tydlig lösning att instansen som ansvarar för beviljande och annullering av ursprungsgarantier benämns som personuppgiftsansvarig. Justitieministeriet fäste i sitt utlåtande även uppmärksamhet vid att den registeransvariges uppgifter ska föreskrivas till stamnätsinnehavaren som utsetts till systemansvarig och överföringsnätsinnehavaren som utsetts till systemansvarig för naturgassystemet och ta i beaktande att bolagen som sköter dessa uppgifter i framtiden kan ändras.

Ändringar efter remissbehandlingen

På grundval av utlåtandena har flera ändringar gjorts i lagförslaget. Ursprungsgarantisystemen för gas och väte separerades och den finska termen rekisterinpitäjä (personuppgiftsansvarig) ändrades till den finska termen alkuperätkuurekisterin ylläpitäjä (registerförare för ursprungsgarantiregister). Uppgifterna för registerförare för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte föreskrivs till den systemansvariga stamnätsinnehavaren istället för till Fingrid Oyj och till överföringsnätsinnehavaren som utsetts till systemansvarig för naturgassystemet istället för till Gasgrid Finland Oy. Undantaget från certifieringsskyldigheten för värme och kyla enligt 10 § 2 mom. preciserades så att man i fjärrvärmenätet kan tillämpa undantag trots att produktionsanläggningar som överförs där förutom förnybara energikällor använder fossila bränslen i små mängder för till exempel produktionsanläggningarnas uppstartsituationer. Lagens definitioner preciserades även och bland annat lades en definition av värme för eget bruk till. Omprövningsförfarandet togs dessutom bort från regleringen om ändringssökande som avser tillsynsmyndighetens beslut.

7 Specialmotivering

7.1 Lag om ursprungsgarantier för energi

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde. Den föreslagna lagen föreskriver om ursprungsgarantier för el, gas, väte samt värme och kyla och om certifiering av ursprung genom ursprungsgarantier. Lagen föreskriver därtill om angivande av elens ursprung.

2 §. Definitioner. Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens centrala definitioner.

I 1 punkten föreskrivs om definitionen av ursprungsgarantin. Definitionen grundar sig på definitionen av ursprungsgaranti enligt artikel 2 andra stycket led 12 i RED II men motsvarar omfattningen på det föreslagna nationella ursprungsgarantisystemet. Förutom det förnyade angivandet av ursprung kan ursprungsgarantier även visa ursprunget på el som producerats med kärnkraft samt spillvärme och spillkyla. I enlighet med energieffektivitetsdirektivet kan ursprungsgarantierna dessutom visa att elen producerats med högeffektiv kraftvärme.

I 2 punkten föreskrivs om definitionen på förnybar energikälla som motsvarar definitionen av energi från förnybara energikällor enligt artikel 2 andra stycket led 1 i RED II. Med förnybar energi avses vind- och solenergi (solvärme och solenergi) samt geotermisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft och biomassa samt depognas och gas från avloppsreningsverk samt biogas som inte härstammar från fossila källor

Definitionens innehåll grundar sig på det som föreskrivs i RED II. Med geotermisk energi som inkluderas i definitionen avses enligt artikel 2 andra stycket led 3 i RED II energi som har lagrats i form av värme under den fasta jorden. Med omgivningsenergi avses enligt artikel 2 andra stycket led 2 i RED II sådan naturligt förekommande värmeenergi och energi som ackumulerats inom ett avgränsat område, som kan lagras i omgivningsluften, dock inte i frånluft, eller i yt- eller avloppsvatten. Med biomassa avses enligt artikel 2 andra stycket led 24 i RED II den biologiskt nedbrytbara delen av produkter, avfall och restprodukter av biologiskt ursprung från jordbruk, inklusive material av vegetabiliskt och animaliskt ursprung, av skogsbruk och därmed förknippad industri inklusive fiske och vattenbruk, liksom den biologiskt nedbrytbara delen av avfall, inklusive industriavfall och kommunalt avfall av biologiskt ursprung. Med biogas avses enligt artikel 2 andra stycket led 28 i RED II gasformiga bränslen som framställts av biomassa.

Med förnybar gas avses i punkt 3 biogas samt annan gas, exklusiv väte, som produceras med förnybara energikällor. Gas som producerats med förnybara energikällor kan till exempel avse syntetisk metan som tillverkats av väte som producerats med förnybara energikällor eller gas som annars producerats med förnybara energikällor. Förnybar gas kan även vara i trycksatt eller flytande form. Väte som producerats med förnybara energikällor avgränsas utanför definitionen för att separera ursprungsgarantierna för väte och annan gas.

I 4 punkten definieras el som producerats med förnybara energikällor. Definitionen motsvarar bestämmelsen i den nuvarande lagen om ursprungsgaranti för el. I 5 punkten föreskrivs om definitionen av värme och kyla som produceras med förnybara energikällor.

I 6 och 7 punkterna föreskrivs om definitionen av spillvärme och spillkyla enligt artikel 2 andra stycket led 9 i RED II. Med spillvärme och spillkyla avses oundviklig värme eller kyla som genereras som biprodukt i industrianläggningar eller anläggningar för kraftproduktion, eller inom tjänstesektorn, och som skulle förflyktigas oanvända i luft eller vatten om det inte fanns

tillgång till ett fjärrvärme- eller kylsystem, detta om en kraftvärmeprocess har använts eller kommer att användas eller om kraftvärmeproduktion inte är möjlig. Enligt definitionen i RED II är kännetecknet för spillvärme och spillkyla dess användning i fjärrvärme- eller fjärrkylsystem. Enligt artikel 2 andra stycket led 19 avses med fjärrvärme eller fjärrkyla distribution av värmeenergi i form av ånga, hetvatten eller kylda vätskor från centrala eller decentraliserade produktionskällor, via ett nät, till flera byggnader eller anläggningar i syfte att värma eller kyla ner utrymmen eller processer. I inhemska avfallsförbränningsanläggningar är avfallsförbränning nära kopplad till återvinning av energi och värmen som avfallsförbränningen genererar ses inte som spillvärme.

I 8–10 punkterna föreskrivs om definitionerna för kraftvärme, högeffektiv kraftvärme och om definitionerna för el som producerats med kraftvärme som motsvarar definitionerna i den nuvarande lagen om ursprungsgarantier för el. Definitionerna grundar sig på energieffektivitetsdirektivet.

I 11 punkten föreskrivs om kraftverks apparater för egen förbrukning. Om apparater för eget bruk som avses här föreskrivs i handels- och industriministeriets förordning om kraftverks apparatur för egen förbrukning (309/2003) som utfärdats med stöd av 2 § 13 punkten i lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996). Bemyndigandet fanns ursprungligen i 2 § 13 punkten i lagen i fråga men flyttades i samband med ändringen i paragrafen till 11 punkten. I 12 punkten föreskrivs om värme för eget bruk. Definitionen av värme för eget bruk baseras på Skatteförvaltningens anvisning i lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996).

I 13 punkten föreskrivs om residualmix för el enligt definitionen i artikel 2i andra stycket led 13 i RED II.

I 14 punkten avses med elförbrukare slutförbrukaren av el samt en fysisk eller juridisk person som levererar el endast till andra bolag inom samma koncern eller inom en fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp via ett internt nät. Definitionen motsvarar definitionen i den nuvarande lagen om ursprungsgarantier för el. Med koncern avses en koncern i enlighet med 6 § i bokföringslagen.

Definitionen av elens slutförbrukare i 15 punkten motsvarar definitionen i 3 § 18 punkten i elmarknadslagen.

I 16 punkten föreskrivs om definitionen av gasförbrukare. På motsvarande sätt som för elförbrukaren hänvisar gasförbrukare till både slutförbrukare och till en fysisk eller juridisk person som levererar gas endast till bolag inom samma koncern eller inom en fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp via ett internt nät. Definitionen av gasens slutförbrukare motsvarar definitionen enligt 3 § 28 punkten i naturgasmarknadslagen (587/2017). I 17 punkten föreskrivs på motsvarande sätt om definitionen av väteförbrukare.

I 18 punkten föreskrivs om definitionen av förbrukare av värme och kyla. Med förbrukare av värme och kyla avses både slutförbrukare och slutanvändare av värme och kyla. Med slutförbrukare avses enligt energieffektivitetslagen (1429/2014) en fysisk och juridisk person som använder energi eller varmt bruksvatten oberoende av om personen har ett avtalsförhållande med leverantören av ifrågavarande energi eller varma bruksvatten. Med slutanvändare av värme och kyla avses enligt definitionen i energieffektivitetslagen en fysisk eller juridisk person som köper värme eller kyla eller båda för eget bruk. Slutförbrukaren kan använda energin själv eller leverera den vidare till slutkunden. Slut användaren har ett avtal för energianskaffningen med försäljaren av värme eller kyla. Slut användaren kan exempelvis vara ett bostadsaktiebolag som

levererar energi vidare åt invånarna, dvs. slutförbrukarna. Slutanvändaren och slutförbrukaren kan även vara samma instans.

Enligt 19 punkten är energiförsäljare en allmän benämning för leverantörer av el, gas, väte, värme och kyla.

I 20 punkten föreskrivs om definitionen av bedömningsorgan. Med bedömningsorgan avses en av tillsynsmyndigheten godkänd sammanslutning inom EES-området som uppfyller kraven för bedömningsorganet som föreskrivs nedan i 25 § 1 mom. En fysisk person kan inte fungera som bedömningsorgan.

3 §. Ursprungsgarantier för energi. I paragrafen föreskrivs om de energi- och produktionsformer som kan beviljas ursprungsgarantier. Ursprungsgarantier kan beviljas för el, gas, väte samt värme och kyla. Ifall energin endast delvis är producerad med förnybara energikällor beviljas ursprungsgarantin för den andelen.

Enligt förslaget kan ursprungsgaranti för el beviljas för el som producerats med förnybara energikällor och kärnkraft samt för el som producerats med högeffektiv kraftvärme. Artikel 19.2 stycke 1 förutsätter att medlemsstaterna säkerställer beviljandet av ursprungsgarantier för energi som producerats med förnybara källor. I Finland tas därtill ursprungsgarantier i bruk för el som producerats med kärnkraft. Enligt artikel 14.10 i energieffektivitetsdirektivet beviljas ursprungsgarantier även för el som producerats med högeffektiv kraftvärme. Om elen produceras med högeffektiv kraftvärme genom att använda förnybara energikällor beviljas endast ursprungsgaranti för förnybar energi för elen som producerats, i ursprungsgarantin anges förutom det förnybara ursprunget även högeffektiv kraftvärme i enlighet med artikel 19.8 i RED II. Bestämmelsen om informationsinnehållet i ursprungsgarantin inkluderas i 4 §.

Ursprungsgaranti för gas kan beviljas för förnybar gas. Gas för vilken ursprungsgaranti beviljas kan till exempel vara trycksatt eller flytande förnybar gas eller råbiogas. Förnybar gas kan matas in i naturgasnätet eller produceras utanför naturgasnätet.

Ursprungsgaranti kan även beviljas för väte som producerats med förnybara energikällor.

Ursprungsgarantier för värme och kyla kan beviljas för värme och kyla som producerats med förnybara energikällor. Ursprungsgarantier för värme och kyla kan beviljas för fjärrvärme och fjärrkyla, industrivärme och -kyla samt för fastighetsspecifik värme och kyla.

Ursprungsgaranti för värme och kyla kan dessutom beviljas för spillvärme och spillkyla.

Ursprungsgarantier kan inte beviljas för energi som används i energiproduktionsprocessen.

Då energi omvandlas från en form till en annan, till exempel vid produktion av el eller värme med förnybar gas eller då el omvandlas till väte, är det möjligt att bevilja ursprungsgarantier för slutprodukterna om ursprunget på energin som använts i produktionen är certifierad genom annullering av ursprungsgarantier eller på annat sätt tillförlitligt kan verifieras. Elen som till exempel används i produktionen av väte ska certifieras som förnybar genom annullering av ursprungsgarantier om användningen av förnybar energi inte framgår ur produktionsanläggningens verifieringsintyg. I praktiken till exempel i situationer där el som producerats med förnybara energikällor kommer från samma anläggningsområde och om detta kan påvisas genom verifiering av anläggningen behöver aktören inte separat ansöka om och annullera ursprungsgarantier. Vid produktion av till exempel el eller värme med förnybar gas kan man anse att gasens ursprung tillförlitligt kan verifieras till exempel i situationer där gasen levereras för förbrukning

längs en sådan gasledning som inte är en del av naturgasnäten som omfattas av tillstånd enligt 2 kap. i naturgasmarknadslagen (587/2017) eller om gasen används inom samma fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp där gasen har producerats.

4 §. Uppgifter i en ursprungsgaranti. Paragrafen föreskriver om de uppgifter som ursprungsgarantin ska innehålla och som grundar sig på artikel 19.7 i RED II. Paragrafen föreskriver dessutom att ursprungsgarantin för förnybar energi som beviljats för el som producerats med högeffektiv kraftvärme med förnybara energikällor ska ange användningen av högeffektiv kraftvärme.

2 mom. innefattar bestämmelsen om bemyndigande. Närmare bestämmelser om uppgifterna i ursprungsgarantin kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt artikel 19.7 i RED II är till exempel en del av uppgifterna ändamålsenliga att föreskriva genom förordning på grund av deras tekniska karaktär.

5 §. Standardenhet och giltighetstid för ursprungsgarantier. Ursprungsgarantins standardstorlek är en megawattimme. För varje producerad energienhet kan endast en ursprungsgaranti för energi beviljas vilket är centralt med avseende på ursprungsgarantisystemets tillförlitlighet.

Enligt 2 mom. är ursprungsgarantin i kraft i 12 månader under vilken tid ursprungsgarantin kan användas. Ursprungsgarantin ska således annulleras efter 12 månader från ifrågavarande energis sista produktionsdag.

6 §. Residualmix för el. I paragrafen föreskrivs om principerna för beräkningen av elens residualmix som i stor utsträckning motsvarar 11 d § i den gällande lagen om ursprungsgarantier för el. Tillsynsmyndigheten, dvs. Energimyndigheten, ska beräkna elens residualmix för varje period av ett kalenderår och publicera den årligen före utgången av juni det följande året. För de övriga energiformerna behövs residualmixen inte beräknas enligt förslaget.

Vid beräkning av residualmixen ska det säkerställas att energienheten som producerats med förnybara energikällor samt energienheten som producerats med kärnkraft tas i beaktan endast en gång. Den här principen ska beaktas då beslut om beräkningsmetoden för residualmixen fattas. Differensen mellan den icke-certifierade produktionen och den icke-certifierade förbrukningen utjämnas med hjälp av den europeiska residualmixen. Vid val av beräkningsmetod ska vid mån av möjlighet även förenligheten mellan det europeiska beräkningssättet för residualmixen och det nationellt valda beräkningssättet tas i beaktande.

För att residualmixen ska kunna beräknas i tid ska tillsynsmyndigheten meddela sådana förberäkningen av residualmixen behövliga föreskrifter för registerföraren för ursprungsgarantiregistret för el och elförsäljarna som gäller de tidsfrister som ska iaktas vid hänförandet av använda ursprungsgarantier till ett visst kalenderår samt vid lämnandet av uppgifter om detta till tillsynsmyndigheten.

Elförsäljare, elproducenter och elförbrukare är skyldiga att använda residualmixen vid meddelande om elens ursprung om elens ursprung inte har certifierats med ursprungsgarantier eller om inte undantagen om certifieringsskyldigheten som föreskrivs i 7 § kan tillämpas. Om skyldigheten att ange ursprung enligt 19 och 20 § uppfylls ska även elförsäljaren ange ursprung enligt residualmixen ifall elens ursprung inte har certifierats med ursprungsgarantier eller om det inte är fråga om el som producerats med fossila energikällor som anges enligt faktiskt produktionsätt.

Aktörerna ska använda den senaste residualmixen för elen senast tre månader efter att den offentliggjorts. I jämförelse med bestämmelsen i den gällande lagen om ursprungsgarantier för el förlängs överföringstiden med en månad. Ändringen bedöms underlätta aktörernas arbete och den inverkar inte avsevärt på aktualiteten på informationen som elförbrukarna får.

Närmare bestämmelser om beräkningen av residualmixen kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 kap. **Certifiering av energins ursprung**

7 §. Skyldighet att certifiera ursprunget för el med ursprungsgarantier. Paragrafen motsvarar i stor utsträckning certifieringsskyldigheten i 11 § i den gällande lagen om ursprungsgarantier för el. I fortsättningen skulle skyldigheten att använda ursprungsgarantier för att certifiera ursprung omfatta även kärnkraft, för att undvika dubbelräkning, eftersom ursprungsgarantier i fortsättningen kan beviljas för el som producerats med kärnkraft. I 3 mom. tilläggs dessutom ett undantag för certifiering av ursprung för el som producerats för eget bruk i en produktionsanläggning under 1 megavoltampere.

Enligt 1 mom. ska elförsäljaren som till elförbrukaren säljer el som producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft certifiera ursprunget på den sålda elen som producerats med förnybara energikällor och kärnkraft. Skyldigheten att certifiera elens ursprung genom annullering av ursprungsgarantier är endast kopplad till situationer där försäljaren säljer el till elförbrukaren som uttryckligen har producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft, inte som så kallad allmän el. Även i de situationer där försäljaren endast anger att en viss andel av elens ursprung är från förnybara källor eller har producerats med kärnkraft ska ursprungsgarantierna annulleras för motsvarande mängd. Om försäljaren säljer el som utsläppsfri el ska den sålda elen certifieras genom annullering av ursprungsgarantier för el som antingen producerats med förnybara energikällor eller med kärnkraft. Certifieringsskyldigheten gäller inte andra energikällor än el som producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft. Till exempel kan el som producerats med kolkraft säljas som fossil el utan certifiering med ursprung enligt den föreslagna lagen.

Definitionen av elförbrukare omfattar förutom slutförbrukaren även situationer där försäljarens avtalspartner säljer el vidare till företag inom samma koncern samt situationer där försäljarens avtalspartner levererar el vidare inom fastighetsnätet eller motsvarande internt elnät inom fastighetsgruppen. Bestämmelsen motsvarar till den delen bestämmelsen i den nuvarande lagen om ursprungsgaranti för el.

Mängden el som produceras med förnybara energikällor och kärnkraft eller andelen såld el ska certifieras genom att använda ursprungsgarantier. Elförsäljaren ska enligt det som föreskrivs i 12 § meddela registerföraren för ursprungsgarantiregistret om användningen av ursprungsgarantier under deras giltighetstid och registerföraren annullerar använda ursprungsgarantier. Att certifieringsskyldigheten för ursprunget uppfylls visas genom att senast på tidpunkten som tillsynsmyndigheten bestämt uppvisa antalet annullerade ursprungsgarantier som motsvarar den sålda elen. För att certifiera elens ursprung ska de annullerade ursprungsgarantierna uttryckligen vara ursprungsgarantier för el, dvs. ursprungsgarantier kan inte användas för certifiering mellan olika energiformer i kors. Certifiering av elen, som använts i produktionsprocessen av förnybart väte, som förnybart kan göras med ursprungsgarantier. Ursprunget på förnybart väte som är slutprodukten i processen certifieras dock med ursprungsgarantier för väte.

Enligt 2 mom. ska även en elproducent, som i annan affärsverksamhet än affärsverksamhet i anslutning till försäljning av el lämnar sina kunder uppgifter om ursprunget för den el som producenten använder, certifiera ursprunget för el som producerats med förnybara energikällor och

kärnkraft i enlighet med 1 mom. Momentet avser i praktiken till exempel företag inom skogsindustrin som själva använder elen de producerat med förnybara energikällor för tillverkning av olika slutprodukter, såsom papper, och som informerar om detta i sin marknadsföring. Genom bestämmelsen säkerställs att ursprunget på el som producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft även i dessa situationer är tillförlitligt certifierade och å andra sidan att risken för dubbelräkning minskas.

Enligt 3 mom. ska även elförbrukaren certifiera ursprunget på elen som anges i marknadsföringen. Enligt 3 mom. ska elförbrukaren, som i sin marknadsföring anger att elen som används har producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft, säkerställa elens ursprung enligt 1 mom. eller på annat sätt kunna visa att elen som använts certifierats enligt 1 mom. För att visa elens ursprung på annat sätt än med ursprungsgarantier kan till exempel ske genom leveransavtal för elen där det avtalats om leverans av el som producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft. Elförbrukaren kan förutsätta att elförsäljaren följer certifieringsskyldigheten.

I jämförelse med bestämmelsen i den gällande lagen om ursprungsgarantier för el tillägs ett undantag om elförbrukare som idkar småskalig elproduktion. En elförbrukare som producerar el för eget bruk med förnybara energikällor i en elproduktionsanläggning eller i flera produktionsanläggningar som bildar ett kraftverk med en nominell effekt på under en megavoltampere, behöver inte certifiera ursprunget på elen som elförbrukaren använder och producerar själv med motsvarande mängd annullerade ursprungsgarantier då elens ursprung anges i marknadsföringen. För att undvika dubbelräkning förutsätter tillämpningen av undantaget att ursprungsgarantier inte har ansökts för ifrågavarande el. Fastställandet av den egna produktionen och dess användning grundar sig på nätinnehavarens mätningar och balansavräkningsuppgifter. Elförbrukarens elproduktion kan till exempel ske som en del av verksamheten i en sådan energigemenskap där elförbrukaren är medlem eller delägare.

8 §. Skyldighet att certifiera ursprunget för gas med ursprungsgarantier. Skyldigheten att certifiera energins ursprung genom att använda ursprungsgarantier utvidgas genom det här lagförslaget till att omfatta även gas. Enligt förslaget gäller certifieringsskyldigheten, på motsvarande sätt som certifieringsskyldigheten för el, gasförsäljare, elproducenter och elförbrukare då gasens ursprung anges vara förnybart. Certifieringsskyldigheten gäller förnybar gas i de situationer där gasen uttryckligen säljs i enlighet med ursprungspåstående, det vill säga som produktifierad gas.

Enligt 1 mom. ska gasförsäljaren, som säljer förnybar gas till gasförbrukaren, certifiera ursprunget på den sålda gasen genom att använda ursprungsgarantier. Med gasanvändare avses i lagen slutförbrukaren av gas samt en fysisk eller juridisk person som levererar gas endast till andra bolag inom samma koncern eller inom en fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp via ett internt nät. På motsvarande sätt som för el certifieras mängden förnybar gas eller andelen av den sålda gasen, senast vid tidpunkten som tillsynsmyndigheten fastställt, med motsvarande mängd annullerade ursprungsgarantier. Skyldigheten att certifiera ursprung gäller endast situationer där den sålda gasens ursprung angetts vara förnybart. För certifiering av gasens ursprung ska en ursprungsgaranti som beviljats för förnybar gas användas och det är inte möjligt att använda en ursprungsgaranti för en annan energiform för att uppfylla certifieringsskyldigheten.

I 1 mom. föreskrivs även om undantag i certifieringsskyldigheten. Vid försäljning av förnybar gas behöver försäljaren inte certifiera det förnybara ursprunget med ursprungsgarantier om gasen levereras för förbrukning via en sådan gasledning som inte är en del av naturgasnätet som avses i tillståndet i 2 kap. i naturgasmarknadslagen (587/2017) och om ursprungsgarantier inte har ansökts för ifrågavarande gas. I 2 kap. i naturgasmarknadslagen föreskrivs om tillstånd för innehavare av distributionsnät och överföringsnät, innehavare av slutna distributionsnät och för direktledningar. Undantaget grundar sig på att i situationer där gasen levereras via en gasledning

direkt till förbrukning uppstår inga oklarheter med avseende på gasens ursprung. Dessutom behöver gasens förnybara ursprung inte certifieras med ursprungsgarantier i situationer där gasen används i samma fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp som gasen har producerats. I det här sammanhanget avses med fastighetsgrupp intilliggande fastigheter som samma instans besitter. I dessa situationer levereras gasen nödvändigtvis inte direkt till förbrukning via en gasledning utan den kan till exempel överföras till en behållare. Förbrukningen ska ske inom samma fastighet eller fastighetsgrupp. För att undvika dubbelräkning förutsätter tillämpningen av undantagen att ursprungsgarantier inte har ansökts för ifrågavarande gas.

Enligt 2 mom. ska en gasproducent, som i annan affärsverksamhet än affärsverksamhet i anslutning till försäljning av gas lämnar sina kunder uppgifter om ursprunget för den gas som producenten använder, certifiera ursprunget för förnybar gas i enlighet med 1 mom. Enligt 3 mom. ska även gasförbrukare, som i sin marknadsföring anger att den använda gasen är förnybar, certifiera den förnybara gasens ursprung som används antingen genom att annullera ursprungsgarantier eller exempelvis med ett leveransavtal. Undantagen som föreskrivs i 1 mom. tillämpas även på gasproducenten och gasförbrukaren.

9 §. Skyldighet att certifiera ursprunget för väte med ursprungsgarantier. I ursprungsgarantisystemet för väte tillämpas motsvarande bestämmelser som för certifieringsskyldigheten för gas. Utvecklingen av ursprungsgarantisystemet för vätets del är osäker på grund av det förnybara vätets tillsvidare låga användning. Det är dock motiverat att iakttä samma bestämmelser eftersom väte kan överföras på motsvarande sätt som gas i naturgasnätet. Registerföraren för ursprungsgarantiregistren är samma för gas och väte varmed tillämpning av olika bestämmelser kan leda till ett mer ineffektivt genomförande.

10 §. Skyldighet att certifiera ursprunget för värme och kyla med ursprungsgarantier. Paragrafen föreskriver om certifieringsskyldigheterna för försäljare, producent och förbrukare av värme eller kyla. Certifieringsskyldigheten gäller både värme och kyla som producerats med förnybara energikällor och spillvärme och spillkyla i de situationer där värme och kyla uttryckligen säljs i enlighet med ursprungspåstående, dvs. som då kallad produktifierad värme och kyla. Enligt statsrådets förordning om förbruknings- och faktureringsuppgifter och fördelning av kostnaderna i fråga om värme, kyla och vatten (254/2021) förutsätts inte certifiering av ursprung genom annullering av ursprungsgarantier för årlig anmälan av uppgifter om energikällornas andelar för värmeenergi som producerats och köpts av en detaljförsäljare. Certifieringen av ursprung ska ske genom att annullera ursprungsgarantier. Undantaget är situationer där överföringen av energi som säljs som producerad med förnybara energikällor eller som spillvärme eller spillkyla tekniskt sker så att det inte råder oklarheter om värmen eller kylans ursprung. Undantaget omfattar till exempel situationer där värmen produceras i samma fastighet eller samma fastighetsgrupp som samma instans besitter och om värmen överförs till förbrukning så att den inte blandar sig med övrig värme. Undantaget omfattar även till exempel sådana situationer där det i fjärrvärmenätet endast överförs värme från sådana produktionsanläggningar som endast använder förnybara energikällor. Tillämpningen av undantaget förutsätter att det för ifrågavarande energi inte har ansökts ursprungsgarantier. Syftet med förutsättningen är att hindra risken för eventuell dubbelräkning. I produktionsanläggningar för förnybar energi är det oundvikligt att använda fossila bränslen i underhålls- och uppstartsituationer varför det är nödvändigt att föreskriva att användningen av dessa bränslen i låg mängd inte hindrar tillämpningen av undantaget.

I 2 och 3 mom. föreskrivs om certifieringsskyldigheterna för producenten och förbrukaren av värme och kyla. Enligt 2 mom. ska en producent av värme och kyla, som i annan affärsverksamhet än affärsverksamhet i anslutning till försäljning av värme och kyla lämnar sina kunder uppgifter om ursprunget för den värme eller kyla som producenten använder, certifiera ursprunget för energin från förnybara energikällor samt från spillvärmen och spillkylan i enlighet

med 1 mom. Enligt 3 mom. ska även förbrukaren av värme och kyla, som i sin marknadsföring anger att värmen eller kylan som används har producerats med förnybara energikällor, certifiera ursprunget för energin från förnybara energikällor samt från spillvärme och spillkyla antingen genom att annullera ursprungsgarantier eller på annat sätt kunna visa att värmen eller kylan som använts har certifierats i enlighet med 1 mom. Undantagen som föreskrivs i 1 mom. tillämpas även på producenten och förbrukaren av värme och kyla.

11 §. Beviljande av ursprungsgaranti. Registerförare för ursprungsgarantiregister ska bevilja ursprungsgarantier för el som producerats med förnybara energikällor och kärnkraft, förnybar gas, förnybart väte, värme och kyla som producerats med förnybara energikällor samt spillvärme och spillkyla då villkoren i 1 mom. uppfylls. Energins produktions sätt ska först verifieras enligt den föreslagna lagen. I 14 § i lagen föreskrivs om verifieringen. Dessutom ska den sökande meddela uppgifterna som krävs för beviljandet av ursprungsgarantin till registerföraren.

Den som ansöker om ursprungsgaranti är oftast energiproduktionsanläggningens innehavare. Regleringen hindrar dock inte att energiproduktionsanläggningens innehavare bemyndigar en annan instans att hämta ursprungsgarantierna för dennes del och administrera dem. Energiproduktionsanläggningens innehavare ansvarar dock till exempel för att tillhandahålla informationen som föreskrivs i 15 § till registerföraren. Ursprungsgaranti beviljas på grundval av den mängd energi som produceras per kalendermånad. Om produktionsmängden under en kalendermånad understiger en megawattimme beviljas ursprungsgarantin den kalendermånad under vilken mängden producerad energi uppgår till en megawattimme.

I 3 mom. föreskrivs om bemyndigande att utfärda förordning. Med stöd av momentet kan närmare bestämmelser om beviljande av ursprungsgarantier utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 §. Annullering av ursprungsgaranti. Enligt artikel 19.2 stycke 2 i RED II ska medlemsstaterna säkerställa att energienheten som producerats med förnybara källor endast beaktas en gång. Detta är även centralt i det nationella ursprungsgarantisystemet där ett syfte med regleringen är att förhindra dubbelräkning.

För att hindra dubbelräkning ska ursprungsgarantin annulleras då den har använts för att certifiera ursprunget. Energiförsäljaren och energiförbrukaren, som själva certifierar ursprunget på energin de använder med ursprungsgaranti, ska utan oskäligt dröjsmål skriftligen eller på annat av registerföraren godkänt sätt meddela om användningen av ursprungsgarantin såsom avses i 7–10 § till registerföraren eller annan instans som denne hänvisar till. Anmälningsskyldigheten föreskrivs i de allmänna förvaltningslagarna, såsom förvaltningslagen och lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). Utgångsmässigt ska meddelanden till registerföraren göras skriftligt eller genom att använda ett jämförbart elektroniskt format. Registerföraren kan dock besluta sig för att godkänna även annat kommunikationsformat för att meddela om användning av ursprungsgaranti. Registerföraren ska annullera ursprungsgarantin genast då informationen om användningen av garantin erhållits.

Paragrafens 2 mom. innehåller bemyndigande att utfärda förordning.

13 §. Ogiltigförklarande av ursprungsgaranti. Ursprungsgarantin ska enligt lagförslaget vara i kraft i 12 månader från den sista produktionsdagen av energin som motsvarar ursprungsgarantin. Om användning av ursprungsgarantin inte meddelats och om den inte annullerats inom 12 månader ska registerföraren på eget initiativ ogiltigförklara ursprungsgarantin. I praktiken kan ogiltigförklarandet ske automatiskt i datasystemet då tidsfristen på 12 månader överskridits.

Paragrafens 2 mom. innehåller bemyndigande att utfärda förordning. Med stöd av momentet kan närmare bestämmelser om ogiltigförklaring av ursprungsgarantin utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §. Verifiering av en energiproduktionsanläggnings produktionssätt och energikällor. Innan ursprungsgarantier kan beviljas ska energiproduktionsanläggningens produktionssätt och de energikällor det använder tillförlitligt verifieras. Verifieringen utförs av ett av tillsynsmyndigheten, dvs. Energimyndigheten, godkänt bedömningsorgan som beviljar verifieringsintyg. Verifieringsintyget är även en bekräftelse på att den energi som energiproduktionsanläggningen producerar uppfyller villkoren för beviljande av ursprungsgaranti.

Verifieringsintyget är i kraft under en bestämd tid. Verifieringsintyget ska förnyas under dess giltighetstid om de tekniska egenskaperna för produktionsanläggningens produktionssätt eller energikällorna det använder ändras på ett sätt som inverkar eller kan inverka på beviljande av ursprungsgarantier.

Närmare bestämmelser om verifiering, uppgifterna som ska ingå i ett verifieringsintyg och dess giltighetstid får utfärdas genom förordning av statsrådet. Förordningen kan även föreskriva om likställande av verifiering som grundar sig på annat system för verifiering som avses i paragrafen. På så sätt kan verifieringar som ingår i andra verifieringssystem användas ifall de uppfyller villkoren för verifieringsförfarandet som avses i den här lagen. Exempelvis kan likställandet av registerföräres godkända förenklade verifieringsförfarande även föreskrivas genom förordning såsom i gällande reglering.

I 5 kap. föreskrivs om krav som gäller bedömningsorgan och dess uppgifter.

15 §. Anmälan om en energiproduktionsanläggnings produktionssätt och energikällor. Enligt 1 mom. ska energiproduktionsanläggningens innehavare till registerföraren lämna uppgifter om vilket produktionssätt och vilka energikällor som produktionsanläggningen använt för att producera den energimängd som ursprungsgarantin gäller. Dessa uppgifter är behövliga för beviljande av ursprungsgaranti.

Enligt 2 mom. kan närmare bestämmelser om informationsförfarandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 kap. **Erkännande av ursprungsgarantier**

16 §. Erkännande av ursprungsgarantier som beviljats inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. I paragrafen föreskrivs om erkännande av ursprungsgarantier som beviljats i en annan medlemsstat enligt artikel 19.9 i RED II. Dessutom gäller skyldigheten om erkännande ursprungsgarantier som beviljats i EES-stater enligt bestämmelserna i direktivet. Enligt paragrafen ska ursprungsgarantier som beviljats för förnybar energi, el som producerats med kärnkraft och spillvärme eller spillkyla erkännas för att visa energins ursprung då certifieringsskyldigheten i 7–10 § och elförsäljarens anmälningsskyldighet i 19 § uppfylls. Ursprungsgarantierna ovan behöver dock inte erkännas om det föreligger grundade tvivel på deras riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Medlemsstaternas skäl till vägran av erkännande föreskrivs i direktivet.

Enligt 2 mom. är arbets- och näringsministeriet behörig myndighet att besluta om erkännande av ursprungsgarantier. Ministeriet kan på särskild begäran besluta om Finland erkänner ursprungsgarantier enligt 1 mom. från en viss EU- eller EES-stat för att användas för ett syfte

enligt 7–10 och 19 §. Begäran kan till exempel framställas av tillsynsmyndigheten, registerföraren för ursprungsgarantiregister eller energiförsäljaren. Erkännande av ursprungsgarantier enligt 1 mom. är utgångspunkten enligt direktivet och erkännandet av ursprungsgarantier kräver således vanligtvis inget separat beslut. I praktiken gäller begäran om beslut avseende erkännande till ministeriet situationer där det finns tvivel om ursprungsgarantins riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Ifall ministeriet beslutar vägra erkännande på grund av grundade tvivel ska ministeriet underrätta kommissionen om sådan vägran och skälen till denna. Om kommissionen anser att vägran att erkänna är ogrundad kan kommissionen enligt artikel 19.10 i direktivet genom sitt beslut kräva att ifrågavarande medlemsstat ska erkänna garantierna.

I 2 mom. föreskrivs dessutom om tillsynsmyndighetens och registerförarens skyldighet att underrätta ministeriet om man anser att ursprungsgarantier som beviljats en viss EU- eller EES-stat ska vägras erkännande. Tillsynsmyndigheten eller registerföraren fattar inte själv beslut om vägran att erkänna.

17 §. Erkännande av ursprungsgarantier som beviljats inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet för el som producerats med högeffektiv kraftvärme. I paragrafen föreskrivs om erkännande av ursprungsgarantier som en annan EU-medlemsstat eller EES-stat har beviljat för el som producerats med högeffektiv kraftvärme. Ursprungsgarantierna ska erkännas som bevis på sådana omständigheter som anges i 3 § 1 mom. och 4 § samt i de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem. Paragrafen grundar sig på bestämmelsen om erkännande av ursprungsgarantier i artikel 14.10 i energieffektivitetsdirektivet (2012/27/EU). Ursprungsgarantierna ovan behöver dock inte erkännas om det föreligger grundade tvivel på deras riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet.

Enligt 2 mom. kan arbets- och näringsministeriet enligt separat begäran besluta om Finland erkänner ursprungsgarantier som beviljats för el som producerats med högeffektiv kraftvärme i en viss EU- eller EES-stat. På motsvarande sätt som i 16 § för specificerade ursprungsgarantier gäller även begäran om beslut om erkännande av ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärme närmast situationer där det måste utredas om det finns grunder för att vägra erkännande av ursprungsgarantin. På så sätt kräver inte erkännandet av ursprungsgarantin nödvändigtvis separat beslut av arbets- och näringsministeriet. Arbets- och näringsministeriet ska underrätta kommissionen om en vägran om erkännande och skälen till denna. Enligt direktivet kan kommissionen genom sitt beslut förplikta medlemsstaten att erkänna ursprungsgarantierna.

Enligt 2 mom. ska tillsynsmyndigheten och registerföraren för ursprungsgarantiregistret underrätta ministeriet om de anser att ursprungsgarantier för en viss EU- eller EES-stat ska vägras erkännande.

18 §. Erkännande av ursprungsgarantier som beviljats för förnybar energi i ett tredjeland. Ursprungsgarantier som beviljats i tredjeländer för energi som producerats med förnybara energikällor ska erkännas för användningsändamål enligt 7–10 och 19 §, om Europeiska unionen har ingått ett avtal med det tredjelandet om ömsesidigt erkännande av ursprungsgarantier som beviljats i unionen och kompatibla ursprungsgarantisystem som inrättats i det tredjelandet och energin importeras eller exporteras direkt. Ursprungsgarantier får inte erkännas om Europeiska unionen inte har ingått avtal om ömsesidigt erkännande med det tredje landet som beviljat ursprungsgarantin. Det finns dock ingen skyldighet att erkänna en ursprungsgaranti som avses ovan om det föreligger grundade tvivel på dess riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Den föreslagna paragrafen grundar sig på artikel 19.11 i RED II.

Enligt 2 mom. är arbets- och näringsministeriet behörig myndighet att besluta om erkännande av en ursprungsgaranti och kan således på separat begäran besluta om erkännande av ursprungsgarantier enligt 1 mom. avseende ett visst tredjeland. Arbets- och näringsministeriet ska även i dessa situationer underrätta kommissionen om en vägran och skälen till denna. Det finns inga särskilda bestämmelser om dessa situationer i RED II. Den föreslagna bestämmelsen är till den här delen enhetlig med det som föreskrivs i 16 och 17 §.

I 2 mom. föreskrivs dessutom om tillsynsmyndighetens och registerföraren för ursprungsgarantiregistrets skyldighet att underrätta ministeriet om de anser att ursprungsgarantier för en viss tredje stat ska vägras erkännande.

4 kap. **Bestämmelser som gäller elförsäljare**

19 §. Skyldighet att ange elens ursprung. I kapitlet föreskrivs om elförsäljarens skyldighet att ge slutförbrukaren av el information om energikällorna i enlighet med bilaga I punkt 5 i elmarknadsdirektivet. En elförsäljare ska först och främst en gång i året i fakturorna ange varje energikällas andel på produktnivå för den el som slutförbrukaren köper i enlighet med elförsäljningsavtalet. Informationen ska alltså inkluderas en gång i året på fakturan till slutförbrukaren av el. Ifrågavarande information ska dessutom hållas lättillgänglig för slutförbrukaren, till exempel på elförsäljarens webbsidor eller i en mobilapplikation. Det ska tydligt framgå för slutförbrukaren på fakturan eller i fakturans bilaga var informationen finns tillgänglig. Anvisningar om var informationen hittas behöver inte inkluderas på varje faktura utan det kan anses tillräckligt om till exempel en länk och en kompletterande anvisning inkluderas på fakturan en gång i året.

Enligt 2 mom. ska fakturorna eller deras bilagor tillhandahålla information om varje energikällas andel av hela energiutbudet av elen som elförsäljaren sålt i Finland under föregående år på ett begripligt och enkelt jämförbart sätt. Ifrågavarande information kan även tillhandahållas på elförsäljarens webbsidor eller på annat lättillgängligt jämförbart sätt för slutförbrukaren om det tydligt framgår av fakturorna eller deras bilagor var informationen finns tillgänglig. Detta gör det möjligt att hålla fakturorna tydliga och enkla. Information om varje energikällas andel av hela energiutbudet av elen som elförsäljaren sålt ska även anges för den sålda elens del i Europeiska unionen om elförsäljaren är verksam i flera olika medlemsstater.

Energikällornas andelar ska åtminstone meddelas i tre klasser, dvs. producerade med förnybara energikällor, kärnkraft eller fossila bränslen. I den fördelning enligt energikällor som elförsäljaren angett för elförbrukarna ska alla anskaffningskällor inbegripas både i fråga om den el som sålts till elförbrukare och den el som sålts till elförsäljare, med undantag av den balanskraft som balanskraftsenheten har levererat. El som certifierats på annat sätt än med ursprungsgarantier ska anges med hjälp av den residualmix som Energimyndigheten publicerar. I och med lagförslaget kan ursprunget anges på grundval av det faktiska produktionssättet endast för el som producerats med fossila energikällor.

20 §. Lämnande av uppgifter om mängden koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall som uppkommer av energikällorna för el. I paragrafen föreskrivs om elförsäljarens skyldighet enligt bilaga I punkt 5 i elmarknadsdirektivet att tillhandahålla uppgifter till slutförbrukaren om mängden koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall som uppkommit av energikällorna för den el som elförsäljaren sålt under det föregående kalenderåret. I 2 mom. föreskrivs om enheterna som ska användas i angivandet.

I fråga om de specifika utsläppen av koldioxid ska de utsläppsfaktorer per energikälla och produktionssätt vilka har använts vid beräkningen av de specifika utsläppen samt metoden för fördelning av utsläppen vid kombinerad produktion av el och värme nämnas. Vid beräkning av koldioxidens specifika utsläpp beaktas endast förbränningens utsläpp och det fossila kolets andel. Uppgiften om mängden använt kärnbränsle kan grunda sig på uppgifterna som antingen använts i elförsäljarens elupphandling eller på uppgifterna i Energimyndighetens senaste beräkning av residualmixen och som myndigheten har publicerat. För elens del som inte certifierats med ursprungsgarantier ska informationen om residualmixen som Energimyndigheten publicerat användas i angivelsen av koldioxidens specifika utsläpp och mängden använt kärnbränsle.

5 kap. Registerförare och bedömningsorgan

21 §. Registerförare. I paragrafen föreskrivs om registerförare för ursprungsgarantiregister. Med registerförare avses ett utsett behörigt organ som uppfyller kraven i artikel 19.5 i RED II. Stamnätssinnehavaren som ålagts systemansvar enligt elmarknadslagen är även i fortsättningen registerförare för ursprungsgarantiregistret för el. Då lagen träder i kraft är Fingrid Oyj systemansvarig stamnätssinnehavare. Registerförare för ursprungsgarantiregistret för gas är överföringsnätssinnehavaren för naturgassystemet som ålagts systemansvar enligt naturgasmarknadslagen. Då lagen träder i kraft är Gasgrid Finland Oy systemansvarig överföringsnätssinnehavare. Dessutom föreslås Energimyndigheten som registerförare för ursprungsgarantiregistret för värme och kyla.

22 §. Registerförarens uppgifter. Registerförarens uppgifter i båda systemen är att bevilja, överföra, annullera och ogiltigförklara ursprungsgarantier på ett sätt som är jämlikt och icke-diskriminerande för parterna på energimarknaden. Beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklaring av ursprungsgarantier ska ordnas så att ursprungsgarantierna är korrekta, tillförlitliga och skyddade mot bedrägeri. Kraven på beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklaring av ursprungsgarantier ska dessutom vara i enlighet med standarden CEN - EN 16325. Uppdateringsarbetet med standarden är på hälft vid tidpunkten för regeringens proposition och det är möjligt att uppdateringen av standarden inte blir klar innan lagen träder i kraft. I sådana fall ska standarden iakttas endast med avseende på ursprungsgarantier för el tills standarden har uppdaterats till att omfatta även gas, väte, värme och kyla.

Registerföraren ska dessutom med avseende på sakenlig skötsel av uppgifterna enligt behov följa med branschens utveckling nationellt och internationellt samt delta i det europeiska samarbetet för utvecklingen av ursprungsgarantisystemet. Det europeiska samarbetet gäller främst samarbetet mellan registerförarna för att utveckla systemet och för att till exempel säkerställa registrens kompatibilitet samt samarbete med avseende på uppdateringen av standarden CEN EN 16325. Enligt artikel 19.6 i RED II ska medlemsstaterna och de utsedda behöriga organen säkerställa att de krav de inför är förenliga med ifrågakvarande standard och därför är det viktigt att följa utvecklingsarbetet för standarden.

Enligt 2 mom. ska registerföraren för ursprungsgarantiregistret för el samt gas och väte meddela tillsynsmyndigheten om det finns misstanke om att energiproduktionsanläggningens innehavare eller annan användare av registret har brutit mot den här lagen eller mot en bestämmelse eller föreskrift som utfärdats med stöd av lagen. I praktiken kan det till exempel vara fråga om en situation där registerföraren misstänker att en aktör tillhandahållit felaktiga uppgifter för att få en ursprungsgaranti eller låtit bli att lämna uppgifter som hänför sig till beviljande av ursprungsgarantin. Det är inte registerförarens uppgift att bedöma om följderna av förfarandet eventuellt är ett förbud eller föreläggande enligt 33 § 1 mom., utan den bedömningen görs av Energimyndigheten.

Enligt 3 mom. ska registerföraren för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte kunna överlåta skötseln av uppgiften i sin helhet till sitt helägda dotterbolag. Det föreslagna sättet att organisera registerförarens uppgifter till den systemansvariga stamnätsinnehavarens eller systemansvariga innehavarens av överföringsnätets helägda dotterbolag gör det möjligt att vid behov separera verksamheten från den systemansvariges övriga verksamhet vilket även kan stärka transparensen i avgifterna. Registerföraren för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte kan även delvis eller helt skaffa nödvändiga tjänster från en avtalspartner som fungerar som tjänsteproducent för att sköta uppgifterna. Ansvar för att uppgiften sköts sakenligt stannar i vilket fall som helst hos registerföraren.

Registerföraren för ursprungsgarantiregistret för värme och kyla, dvs. Energimyndigheten, kan inte på samma sätt som registerföraren för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte subdelegera registerförarens uppgifter vidare. Registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte föreslås subdelegeringsmöjlighet till deras helägda dotterbolag eftersom detta anses nödvändigt för att trygga expertis och resurser. Som registerförare för ursprungsgarantiregistret för värme och kyla fungerar å andra sidan en myndighet som inte omfattas av samma kriterier för delegering av registerförarens uppgifter. Energimyndigheten kan dock skaffa ett datasystem för uppgiften samt relaterade tekniska underhållstjänster antingen delvis eller helt från en avtalspartner som är verksam som tjänsteproducent. Detta gör det möjligt att sköta uppgiften så kostnadseffektivt som möjligt. Energimyndigheten ansvarar även här för den sakenliga skötseln av uppgiften och i praktiken även för datasystemets funktion. Eftersom det endast är fråga om anskaffning av tekniska datasystemtjänster behövs det inte regleras separat.

Förutom speciallagstiftningen ska registerföraren i sin verksamhet även följa bestämmelserna i den allmänna lagstiftningen. Till exempel tillämpas lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (*informationshanteringslagen*, 906/2019) på Energimyndigheten och till vissa delar även på registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte. 4 kap. och 22–27 § i informationshanteringslagen tillämpas på enskilda personer eller samfund till den del de sköter om förvaltningsuppgifter, dessutom tillämpas 4 och 28 § i lagen på enskilda personer eller samfund då de utövar offentlig makt såsom avses i 4 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Registerförarna hanterar personuppgifter, såsom e-postadresser där namnuppgifter ingår, då de sköter sina lagstadgade uppgifter. Uppgifter behandlas framför allt i situationer där energiproduktionsanläggningarnas innehavare och andra registeranvändares kontaktuppgifter registreras i registren, men registerförarens sakenliga skötsel av uppgifterna kan förutsätta behandling av personuppgifter även i andra situationer.

Den allmänna dataskyddsförordningen (EU) 2016/679 och dataskyddslagen (1050/2018) föreskriver om behandling av personuppgifter. I artikel 6.2 och 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs om nationella anpassningar av regleringen i förordningen. Enligt punkt 3 ska den grund för behandling som avses i punkt 1 c och e fastställas i enlighet med unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Den rättsliga grunden kan innehålla särskilda bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i denna förordning, bland annat: de allmänna villkor som ska gälla för den personuppgiftsansvariges behandling, vilken typ av uppgifter som ska behandlas, vilka registrerade som berörs, de enheter till vilka personuppgifterna får lämnas ut och för vilka ändamål, ändamålsbegränsningar, lagringstid samt typer av behandling och förfaranden för behandling, inbegripet åtgärder för att tillförsäkra en laglig och rättvis behandling, däribland för behandling i andra särskilda situationer enligt kapitel IX. Syftet med behandlingen ska fastställas i den rättsliga grunden eller, i fråga om behandling enligt punkt 1 e, ska vara nödvändigt för att utföra en uppgift av

allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

Behandlingen av personuppgifter som registerförare för ursprungsgarantiregister för el, gas och väte utför för skötseln av sina uppgifter grundar sig på artikel 6.1 c och registerföraren av ursprungsgarantiregistret för värme och kyla på artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen. Behandlingen av personuppgifter är lagenlig då behandlingen är behövlig för uppfyllandet av registerförarens lagstadgade skyldighet eller om den är behövlig för utförandet av uppgifter gällande allmänt intresse eller för utövandet av offentlig makt som ankommer den personuppgiftsansvarige. I den föreslagna lagen föreskrivs om registerförarens uppgifter som är offentliga förvaltningsuppgifter och för vilka det i vissa situationer är behövligt med behandling av personuppgifter. Paragrafen utgör således en behövlig nationell rättslig grund för registerförarens behandling av personuppgifter för att sköta sina uppgifter som avses i artikel 6.1 c och e i den allmänna dataskyddsförordningen.

Insamling av personuppgifter för upprätthållandet av ursprungsgarantiregistret medför ingen stor risk för den registrerades rättigheter eller friheter eftersom det inte är fråga om känsliga personuppgifter. Behandlingen är inte heller omfattande. Behandlingen av personuppgifternas lagenlighet enligt den föreslagna paragrafen är begränsad till endast sådana situationer där behandlingen är behövlig för registerförarens sakenliga skötsel av uppgiften. Bestämmelsen omfattas av rätten att uppfylla ett mål av allmänt intresse och är proportionell mot det legitima mål som eftersträvas såsom förutsätts i dataskyddsförordningen.

I 4 mom. föreskrivs om bemyndigande att utfärda förordning. Med stöd av momentet kan närmare bestämmelser om registerförarens uppgifter som avses i 1 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

23 §. *Krav som gäller registren.* Ursprungsgarantiregistret ska vara elektroniskt. Detta är nödvändigt för både en smidig behandling och för att trygga kompatibiliteten mellan nationella register och övriga europeiska ursprungsgarantisystems register. Enligt paragrafen ska dessutom registrets egenskaper stöda en sakenlig skötsel av registerförarens uppgifter, och framför allt att ursprungsgarantierna är korrekta, tillförlitliga och skyddade mot bedrägeri. Den allmänna lagstiftningen, såsom informationshanteringslagen, ställer krav på registrets verksamhet och som registerföraren ska ta i beaktan.

Närmare bestämmelser om krav på registret samt beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklaring av ursprungsgarantier som sker i registret utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelse om bemyndigande är nödvändig eftersom kraven kan vara av teknisk natur och de kan påverkas av standarden CEN - EN 16325 som för närvarande uppdateras.

24 §. *Prissättning av och villkor för registerförarens tjänster.* Enligt 1 mom. ska prissättningen av tjänsterna i anslutning till beviljande och överföring av ursprungsgarantier för el, gas och väte vara skälig. Med tjänsteavgifterna kan sådana skäliga kostnader täckas som registerföraren orsakas av fullgörandet av de skyldigheter som följer av denna lag samt en skälig vinst för tillhandahållandet av tjänsten. Med skälig prissättning avses att prissättningen ska grunda sig på orsakade kostnader och att verksamhetens vinst ska vara skälig. Vinsten för verksamheten som kan anses godtagbar ska återspegla den affärsverksamhetsrisk som är karakteristisk för liknande affärsverksamhet. Verksamheten ska även sträva efter kostnadseffektivitet, dvs. det ska inte vara en avsevärd skillnad mellan prissättningen av tjänsterna och de lägsta möjliga kostnaderna.

I 39 § i lagen föreskrivs separat om avgifterna för registerförare för ursprungsgarantiregistret för värme och kyla eftersom dessa avgifter grundar sig på lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Enligt 2 mom. ska mindre producenters möjligheter att dra nytta av systemet med ursprungsgaranti beaktas i registerförarens servicevillkor. Bestämmelsen gäller alla tre registerförare. I praktiken kan registerföraren möjliggöra mindre producenters deltagande i ursprungsgarantisystemet och underlätta deras kommande kostnadsbelastning genom att till exempel godkänna aktörer till systemet som aggregerar producenterna i registret som en aktör. Aggregeringen minskar kostnaderna för både producenterna och registerförarna och då är det inte längre nödvändigt att separat beakta mindre energiproducenter vid prissättningen av tjänsterna.

Någon separat avgift får inte tas ut för annullering och ogiltigförklaring av ursprungsgarantier för någon energiform i ursprungsgarantisystemet. En sådan avgift kan utgöra hinder för annullering, vilket är viktigt för att förhindra dubbelräkning, och å andra sidan leda till orimliga situationer då ursprungsgarantin och dess värde inte längre kan användas på grund av att ursprungsgarantin har ogiltigförklarats. Registerföraren ska publicera tjänstens försäljningsvillkor och -priser med avseende på öppenheten.

Närmare bestämmelser om alla registerförarens villkor kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Dessutom kan närmare bestämmelser om prissättningen av tjänster för registerförare för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 §. *Krav som gäller bedömningsorgan samt godkännande av bedömningsorgan.* I paragrafen föreskrivs om krav för bedömningsorgan och godkännandet av dessa. Bedömningsorganet har en central roll i beviljandet av ursprungsgarantier varför det är nödvändigt att säkerställa att verifieringarna som bedömningsorganen utfärdar är av tillräcklig och jämn kvalitet. Genom att införa krav för godkännande av bedömningsorganet strävar man efter att säkerställa att dessa målsättningar uppfylls.

Bedömningsorganet förutsätts först och främst vara funktionellt och ekonomiskt oberoende i utförandet av bedömningsorganets uppgifter som avses i den här lagen. För det andra ska organets personal ha god teknisk och yrkesmässig utbildning samt en tillräckligt omfattande erfarenhet för bedömningsorganets uppgifter som avses i den här lagen. För det tredje förutsätts att organet har ett enligt bedömningar tillförlitligt och övervakat förfarande med vars hjälp överensstämelsen med kraven på energins ursprung säkerställs, samt behöriga anvisningar för verksamheten och uppföljningen av den.

Tillsynsmyndigheten, dvs. Energimyndigheten, ska godkänna sammanslutningen som uppfyller kraven som bedömningsorgan. I beslutet om godkännande ska bedömningsorganets kompetensområde definieras samt nödvändiga bestämmelser om bedömningsorganets verksamhet för att trygga allmänna och privata intressen. Genom bestämmelserna säkerställs att bedömningsorganets uppgifter blir behörigt omskötta. I beslutet är det till exempel möjligt att fastställa hurdana förfaranden som bedömningsorganet får tillämpa. Godkännandet kan av särskilda skäl ges för en viss tid.

Närmare bestämmelser om kraven som föreskrivs bedömningsorganet och om godkännandet av bedömningsorganet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

26 §. *Ändring och återkallande av godkännande av bedömningsorgan.* Sammanslutningen ska uppfylla kraven för bedömningsorgan under hela den tiden som sammanslutningen idkar veri-

fieringsverksamhet enligt den här lagen. Bedömningsorganet förutsätts enligt förslaget underätta tillsynsmyndigheten om sådana förändringar i verksamheten som har verkningar för hur kraven som införts för bedömningsorganet uppfylls.

I 2 mom. kan tillsynsmyndigheten ändra bestämmelsen i sitt beslut om godkännande om det är nödvändigt för att säkerställa att bedömningsorganets uppgifter utförs på ett behörigt sätt. Ärendet som hänför sig till ändringen av bestämmelsen kan även inledas på ansökan av bedömningsorganet. Ändringen kan till exempel gälla kompetensområdet.

Om bedömningsorganet väsentligen handlar i strid med bestämmelserna i lagen eller bestämmelserna som utfärdats med stöd av den eller med bestämmelserna i beslutet om godkännande kan tillsynsmyndigheten utfärda en anmärkning eller varning åt bedömningsorganet. Varning eller anmärkning kan även ges i situationer där bedömningsorganet inte uppfyller kraven för godkännande.

Tillsynsmyndigheten kan i vissa situationer även återkalla beslutet om bedömningsorganets godkännande. Beslutet om godkännande kan återkallas om det i ansökan eller dess bilaga angivits felaktiga eller bristfälliga uppgifter som väsentligt har inverkat på godkännandet av bedömningsorganet. Dessutom kan beslutet återkallas i situationer där bedömningsorganet inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande av bedömningsorgan eller om bedömningsorganet på ett väsentligt sätt har försummat eller brutit den lagstadgade skyldigheten eller begränsningen eller bestämmelsen i beslutet, och om anmärkningarna och varningarna till bedömningsorganet inte har lett till att bristerna har avhjälpats.

Tillsynsmyndigheten ska även återkalla godkännandet av bedömningsorganet om bedömningsorganet gör en ansökan i ärendet.

27 §. Bedömningsorganens uppgifter. I paragrafen föreskrivs om bedömningsorganets uppgifter. Enligt 1 mom. är bedömningsorganets uppgift att i enlighet med 14 § i lagen utföra verifiering av energiproduktionsanläggningens produktionssätt och energikällorna den använder. Bedömningsorganet ska utfärda ett verifieringsintyg över verifieringen.

Enligt 2 mom. ska bedömningsorganet meddela tillsynsmyndigheten om det finns misstanke om att energiproduktionsanläggningens innehavare eller annan användare av registret har brutit mot den här lagen eller mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen. Det är inte bedömningsorganets uppgift att bedöma om följden av förfarandet eventuellt är ett förbud eller föreläggande enligt 33 § 1 mom., utan den bedömningen görs av Energimyndigheten.

28 §. Tjänsteansvar. Paragrafen föreskriver om tillämpningen av bestämmelserna för straffrättsligt tjänsteansvar på en person som tjänstgör hos registerföraren för ursprungsgarantiregistret för el samt gas och väte samt på en person som tjänstgör hos bedömningsorganet då dessa utför deras offentliga förvaltningsuppgifter som avses i lagen. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande ansett att det i situationer där offentliga förvaltningsuppgifter anförtros till någon annan än en myndighet måste det författningsmässigt ses till att det på den som sköter uppgiften tillämpas samma bestämmelser som på den som sköter samma uppgift med tjänsteansvar när de utför sin uppgift. Om straffrättsligt tjänsteansvar föreskrivs i 40 kap. i strafflagen och enligt 12 § 1 mom. tillämpas bestämmelserna för tjänsteman som avses i ifrågavarande kapitel även på personer som använder offentlig makt.

Dessutom innefattar paragrafen en informativ hänvisning till (412/1974). Bestämmelsen om försummelse vid myndighetsutövning i 3 kap. 2 § i skadeståndslagen tillämpas förutom på offentliga samfund även på andra samfund, som på grund av lag, förordning eller bemyndigande i lag handhar en offentlig uppgift och i denna uppgift använder offentlig makt. Enligt paragrafen är ett offentligt samfund skyldigt att ersätta skada som förorsakats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Ansvar föreligger dock endast om de krav blivit åsidosatta som med hänsyn till verksamhetens art och ändamål skäligen kan ställas på fullgörandet av åtgärden eller uppgiften. Skadeståndsansvaret hos en arbetstagare som sköter om offentliga förvaltningsuppgifter definieras enligt bestämmelserna i 4 kap. i skadeståndslagen.

Vid skötsel av offentliga förvaltningsuppgifter ska dessutom de allmänna förvaltningslagarna följas, såsom förvaltningslagen, språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003), lagen om offentlighet, dataskyddslagen (1050/2018) och lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003).

6 kap. Tillsyn

29 §. Tillsynsmyndighet. Paragrafen föreskriver om tillsynsmyndigheten och dess uppgifter. Energimyndigheten fungerar som övervakande myndighet över tillsynen av lagen samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den och sköter om andra lagstadgade uppgifter. Tillsynsmyndighetens uppgift är att i allmänna drag följa upp hur lagen och bestämmelserna som utfärdats med stöd av den genomförs samt att ingripa i situationer där aktörerna inte genomför sina lagstadgade skyldigheter eller handlar i strid med dem. Energimyndighetens tillsynsbehörighet riktar sig förutom till energimarknadsparterna som använder ursprungsgarantier i sin verksamhet även till registerförare för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte och till bedömningsorgan. I 33 § i lagen föreskrivs om tillsynsmyndighetens tillgängliga reaktionsmetoder då lagbestämmelserna eller bestämmelserna som utfärdats med stöd av lagen eller föreskrifter inte följs.

Energimyndighetens tillsynsbehörighet gäller inte Energimyndigheten själv i uppgifterna som registerförare för ursprungsgarantiregistret för värme och kyla. Övervakningen av registerföraren för ursprungsgarantiregistret för värme och kyla genomförs genom vanligt förfarande vid ändringssökande såsom föreskrivs i 37 § i den föreslagna lagen. Dessutom övervakas även Energimyndighetens verksamhet som registerförare, såsom övrig offentlig förvaltning, av de allmänna laglighetsövervakarna (riksdagens justitieombudsman och justitiekanslern i statsrådet).

Tillsynsmyndigheten har även förhandsbehörighet i förhållande till registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte eftersom tillsynsmyndighetens uppgift är att fastställa villkoren för registerförarnas för el samt gas och vätes tjänster och metoderna för prissättningen av tjänsterna i enlighet med vad som föreskrivs i 30 §.

2 mom. innefattar en informativ bestämmelse om att tillsynsuppgiften som föreskrivs Energimyndigheten i den här lagen inte begränsar konsumentombudsmannens befogenhet i övervakningen av marknadsföringen. Konsumentombudsmannen övervakar bestämmelserna för marknadsföringen enligt 2 kap. i konsumentskyddslagen (38/1978). Konsumentombudsmannen har således behörighet, oberoende av Energimyndighetens tillsynsuppgift, att ingripa i marknadsföringen av energi till konsumenterna trots att verksamheten även kan bryta mot bestämmelserna i den föreslagna lagen.

30 §. Metoder och villkor som fastställs av tillsynsmyndigheten. Paragrafen föreskriver om Energimyndighetens, som fungerar som tillsynsmyndighet, behörighet att på förhand genom sitt

beslut fastställa sådana villkor som ställts av och metoder som angetts av registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte.

Förhandsbehörigheten omfattar fastställande av metoden för bedömning av vad som är skälig vinst i samband med beviljande och överföring av ursprungsgarantier. Dessutom fastställer tillsynsmyndigheten metoderna för bestämmandet av avgifterna för beviljande och överföring av ursprungsgarantierna samt villkoren för ursprungsgarantiservicen i samband med dessa. Tillsynsmyndigheten fastställer inte avgifternas belopp utan grunderna för fastställandet av dessa. Registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte får inte ta servicevillkor eller metoder i bruk innan tillsynsmyndigheten har gett sitt fastställelsebeslut för dessa. Fastställelsebeslutet är till sin natur ett förvaltningsbeslut riktat till registerföraren och omfattas därmed av besvärsmått.

Då tillsynsmyndigheten fattar ett fastställelsebeslut ska den inte vara bunden vid de villkor som framlagts för detta, utan tillsynsmyndigheten ska ha rätt att göra en avvikelse från framställningen. Enligt 2 mom. ska fastställelsebeslutet grunda sig på de servicevillkor och prissättningar som föreskrivs i bestämmelserna i 24 §.

31 §. Tillsynsmyndighetens rätt att få uppgifter. En effektiv tillsyn förutsätter lagstadgad rätt för tillsynsmyndigheten att få sådan information som behövs för tillsynen.

Enligt 1 mom. har tillsynsmyndigheten rätt att i enlighet med denna lag och bestämmelserna som utfärdats i stöd med den få nödvändiga uppgifter för tillsynen över att denna lag iakttas av energiförsäljaren. Sådana uppgifter är uppgifter om mängderna och andelen såld energi som certifierats som förnybar energi som sålts som förnybar energi, som el som producerats med kärnkraft eller som spillvärme eller spillkyla, om annullerade ursprungsgarantier samt uppgifter som använts vid beräkningen av energimixen. Sådan information är dessutom information av elförsäljaren om fakturorna och deras bilagor som hänför sig till uppfyllandet av dennes skyldigheter, såsom uppgifterna som energiförsäljaren presenterar på sina webbsidor.

I 2 mom. föreskrivs om tillsynsmyndighetens rätt till information i förhållande till innehavaren av energiproduktionsanläggningen som har ansökt om ursprungsgaranti för energi eller till vilken sådan har beviljats. Rätten till information gäller uppgifter om produktionsanläggningens produktionsätt och energikällorna som produktionsanläggningen använder samt den producerade mängden energi.

Enligt 4 mom. har tillsynsmyndigheten oberoende av sekretessbestämmelserna rätt att av registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte samt av bedömningsorgan få nödvändiga uppgifter som behövs för tillsynen över att den föreslagna lagen och bestämmelserna som utfärdats med stöd av den iakttas. Om registerföraren överlåtit skötseln av uppgifterna enligt 22 § 3 mom. åt ett helägt dotterbolag omfattas ifrågavarande dotterbolag även av tillsynsmyndighetens rätt att få uppgifter enligt momentet. Tillsynen kan förutsätta tillgång till sekretessbelagda uppgifter, såsom dokument som innefattar uppgifter om privat affärshemlighet (24 § 1 mom. 20 punkten i offentlighetslagen). Rätten till information enligt momentet som riktar sig till registerförarna gäller uppgifter som till exempel hänför sig till beviljande och annullering av ursprungsgarantier. Med avseende på bedömningsorganet kan dessa uppgifter vara dokument relaterade till utförandet av verifieringsuppgifterna.

32 §. Tillsynsmyndighetens inspektionsrätt. Paragrafen föreskriver om tillsynsmyndighetens inspektionsrätt.

I 1 mom. säkerställs tillsynsmyndighetens inspektionsrätt till utrymmen och områden som det med avseende på tillsynen som avses i lagen är nödvändigt att få tillträde till. Denna rätt omfattar alla de utrymmen och områden vars omständigheter är av betydelse för bedömningen av om ursprungsgarantilagstiftningen iakttas. Sådana utrymmen och områden är till exempel utrymmen och områden där energiproduktionsanläggningen är belägen, eller utrymmen som förvaltas av energiförsäljare, registerförarna för el, gas och väte eller bedömningsorgan, där den producerade eller sålda energimängden, datamaterial för annullerade ursprungsgarantier och verifiering förvaras samt platsen för nättinnehavarens mätinstrument. Tillsynsmyndigheten har även rätt att utföra inspektioner i ifrågavarande utrymmen och områden och vidta andra åtgärder som tillsynen förutsätter.

Enligt 1 mom. ska det som föreskrivs i 39 § i förvaltningslagen iakttas vid inspektion. Förfarandet vid inspektioner relaterade till behandling av förvaltningsärenden enligt bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen kan tillsammans med rättsprinciperna i 6 § i förvaltningslagen anses uppfylla de lagstiftade kraven för genomförande av inspektioner. Eftersom tillämpningen av 39 § i förvaltningslagen på tillsynstypiska inspektioner inte är helt tydlig med avseende på beredningen av förvaltningslagen (RP 72/2002 rd) är det nödvändigt att tillägga en hänvisningsbestämmelse med stöd av vilken bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen i tillämpliga delar iakttas vid inspektionerna.

Hemfriden tryggas med stöd av 10 § 1 mom. i grundlagen. Genom lag kan dock föreskrivas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas. Myndighetsinspektioner är möjliga inom ramarna för hemfrid om det finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts vars påföljd kan vara ett fängelsestraff. Därför är tillsynsmyndighetens behörighet med avseende på inspektioner begränsad enligt 2 mom. då det är fråga om utrymmen som används för boende av permanent natur. I sådana utrymmen är inspektioner endast möjliga om det finns skäl att misstänka att brott (ingivande av osant intyg till myndighet) som avses i 16 kap. 8 §, brott (marknadsföringsbrott) som avses i 30 kap. 1 § eller brott (förfalskning) som avses i 33 kap. 1 § i strafflagen (39/1889) har begåtts och om inspektionen är nödvändig för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller.

Enligt 3 mom. ska den som inspektionen avser ska samarbeta gott med tillsynsmyndigheten och tillhandahålla allt nödvändigt material med avseende på inspektionen samt nödvändiga uppgifter och utredningar för utförandet av inspektionen.

Enligt 4 mom. har tillsynsmyndigheten vid utförande av inspektion rätt att beslagta energiförsäljares, energiproduktionsanläggningsinnehavares, registerförarnas för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte samt bedömningsorganens dokument samt övrigt material som ska granskas. Förutsättningen är dock att beslagtagningen av materialet är nödvändig med avseende på målsättningen att genomföra inspektionen. Materialet ska utan dröjsmål återlämnas då inspektionen inte längre kräver att materialet beslagtas. Alternativt kan tillsynsmyndigheten även ta kopia på materialet om kopiering av materialet kan anses möjlig eller ändamålsenlig.

33 §. Åtgärder vid överträdelse eller försummelse. I paragrafen föreskrivs om tillsynsmyndighetens tillgängliga reaktionsmetoder då lagbestämmelserna eller bestämmelserna som utfärdats med stöd av lagen eller föreskrifter inte följs.

Enligt 1 mom. 1 punkten kan tillsynsmyndigheten förbjuda energiförsäljare, energiproduktionsanläggningsinnehavare, registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte eller bedömningsorgan som bryter mot bestämmelserna eller mot föreskrifter som utfärdats med stöd av denna lag att fortsätta eller upprepa överträdelserna samt enligt 2 mom. att förelägga denne

att fullgöra sin skyldighet eller på annat sätt rätta sina överträdelser eller försummelser. Förbudet och föreskrifterna som avses i 1 mom. kan till exempel hänföra sig till skyldigheten att säkerställa energins ursprung med ursprungsgaranti (7-10 §) eller skyldigheten att ange elens ursprung (19 §).

Innan ett förbud eller föreläggande utfärdas ska tillsynsmyndigheten höra parten. På hörandet tillämpas förvaltningslagen. På delgivning av beslut om förbud och föreläggande tillämpas liksom förvaltningslagen. När ett beslut innehåller ett avgörande som är förpliktande för en part ska beslutet delges som bevislig delgivning enligt 60 § i förvaltningslagen.

Tillsynsmyndighetens förbud eller föreläggande enligt 1 mom. ska följas oberoende av ändringsansökan som avses i 38 § om inte domstolen för sökande av ändring bestämmer annat.

Enligt 2 mom. kan tillsynsmyndigheten förena ett förbud eller föreläggande som den med stöd av 1 mom. meddelar med vite eller hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande såsom föreskrivs i viteslagen (1113/1990). I regel meddelas en huvudförpliktelse och vite med stöd av 1 mom. genom ett och samma beslut.

7 kap. Särskilda bestämmelser

34 §. Styrning och uppföljning. Enligt paragrafen svarar arbets- och näringsministeriet för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamheten som hör till lagens tillämpningsområde.

35 §. Bevarande av uppgifter. Paragrafen föreskriver om skyldigheten att bevara uppgifter med avseende på energiförsäljare, innehavare av energiproduktionsanläggning, registerförarna för ursprungsgarantiregistrerna för el, gas och väte och bedömningsorgan.

Enligt 1 mom. ska energiförsäljaren se till att uppgifternas tillförlitlighet som avses i 31 § 1 och 2 mom. kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

Energiproduktionsanläggningens innehavare ska se till att uppgifternas tillförlitlighet som avses i 31 § 3 mom. kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

Registerförarna ska se till att tillförlitligheten för uppgifter relaterade till beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklarande av ursprungsgarantier kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

Bedömningsorganen ska se till att tillförlitligheten på uppgifter som enligt 27 § anses väsentliga för utförandet av uppdraget kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

Med avvikelse från vad som sägs ovan tillämpas dock bestämmelserna om bevarande av uppgifter i den allmänna dataskyddslagstiftningen på bevarandet av personuppgifter.

36 §. Sökande av ändring i beslut av arbets- och näringsministeriet och tillsynsmyndigheten. Paragrafen har en informativ hänvisning om sökande av ändring i arbets- och näringsministeriets och tillsynsmyndighetens, dvs. Energimyndighetens, beslut. Ändringssökande till förvaltningsdomstolen föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019, nedan förvaltningsprocesslagen).

37 §. Sökande av ändring i beslut av registerförare och bedömningsorganet. Paragrafen föreskriver om sökande av ändring i beslut som fattats av registerförarna, dvs. registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte och Energimyndigheten i egenskap av registerförare för värme och kyla samt i bedömningsorganens beslut.

Liksom i gällande lag om ursprungsgarantier för el får ändring i beslut som fattats av registerföraren och bedömningsorganet inte sökas genom besvär, utan först ska rättelse yrkas. Vid omprövningsförfarande följs förvaltningslagen (434/2003).

I 2 mom. finns en informativ hänvisning enligt vilken ändring för ett beslut som registerföraren och bedömningsorganet fattat i ett rättelseförfarande kan sökas genom besvär enligt förvaltningsprocesslagen.

38 §. Verkställighet av beslut. Enligt paragrafen ska Energimyndighetens, i egenskap av tillsynsmyndighet, beslut om förbud eller föreläggande som utfärdats med stöd av 33 § 1 mom. samt beslut om vite eller hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande enligt 33 § 2 mom. iakttas trots sökande av ändring. Energimyndighetens utfärdade förbud, förelägganden och andra beslut enligt 33 § avser situationer där energiförsäljare, innehavare av energiproduktionsanläggningar, registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte eller bedömningsorgan inte följer lagbestämmelserna eller bestämmelserna och föreskrifterna som utfärdats med stöd av lagen och i praktiken således på ett väsentligt sätt äventyrar målsättningarna bakom ursprungsgarantisystemet; riktighet, tillförlitlighet och trovärdighet. Därför ska besluten följas trots sökande av ändring. Domstolen för sökande av ändring kan dock förbjuda verkställandet av Energimyndighetens ifrågavarande beslut eller bestämma att verkställigheten ska avbrytas eller föreskriva något annat som gäller verkställigheten.

39 §. Avgifter. I 1 mom. finns en informativ hänvisning till lagen om grunderna för avgifter till staten enligt vilken de allmänna grunderna för när Energimyndighetens prestationer ska vara avgiftsbelagda och för storleken av de avgifter som uppbärs för prestationerna samt övriga grunder för avgifterna.

Trots vad som föreskrivs i 6 § i 1 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten kan avgifter relaterade till ursprungsgarantiregistret för värme och kyla fastställas till ett lägre belopp än prestationens självkostnadsvärde. Ursprungsgarantierna för värme och kyla medför en klart högre risk för avkastning på avgifter som tas ut av registeranvändarna än för ursprungsgarantier för el och gas eftersom marknaden för ursprungsgarantier för värme och kyla är ny och det är svårt att förutspå dess uppkomst och storlek. Kostnaderna i samband med uppstarten av ursprungsgarantitjänsten för värme och kyla är betydande och fastställandet av avgifterna enligt självkostnadsvärde kan i initialskedet avsevärt fördröja utvecklingen av ursprungsgarantimarknaden för värme och kyla. Genom ursprungsgarantisystemet strävar man å sin sida efter att uppmuntra produktionen av förnybar värme och kyla samt användningen av spillvärme och spillkyla. Med beaktande av kostnaderna för systemet är det möjligt att fastställa avgifterna för ursprungsgarantiregistret för värme och kyla till ett lägre belopp i enlighet med vad som föreskrivs i 6 § 3 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten med avseende på miljöskyddet.

Enligt 2 mom. är avgifterna och kostnaderna som Energimyndigheten tar ut enligt denna lag direkt utsökbara och om indrivningen av dessa föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

8 kap. **Ikraftträdande**

40 §. Ikraftträdande. I 1 mom. ingår en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Den föreslagna lagen träder i kraft den 30 juni 2021.

Enligt 2 mom. upphävs lagen om certifiering och angivande av elen ursprung (1129/2003) och bestämmelser som utfärdats med stöd av den genom den här lagen.

I 3 mom. föreskrivs om överföringsbestämmelser för certifieringsskyldigheterna som föreskrivs i 7-10 § med avseende på el som producerats med kärnkraft, förnybar gas, väte, värme och kyla som producerats med förnybara energikällor samt spillvärme och spillkyla. Enligt 3 mom. tillämpas skyldigheten att certifiera ursprunget på el som producerats med kärnkraft som föreskrivs i 7 § samt 8–10 § i den föreslagna lagen från den 1 januari 2022.

Enligt 4 mom. tillämpas 19 § 5 mom. i den föreslagna lagen om angivande av el som producerats med kärnkraft från den 1 januari 2022. Annan el än el från förnybara energikällor och vars ursprung är känt kan antingen anges enligt det faktiska produktionssättet eller med hjälp av residualmixen fram till den 31 december 2021. Andelen el som producerats med kärnkraft kan således anges till slutet av år 2021 enligt det faktiska produktionssättet.

Enligt 5 mom. ska registerföraren ta i bruk ett ursprungsgarantiregister enligt 23 § senast den 1 november 2021. Genom bestämmelsen säkerställs en skälig tid särskilt för registerförare för ursprungsgarantiregister för gas, väte samt värme och kyla att ta i bruk ett elektroniskt ursprungsgarantiregister enligt lagen. Trots tidtabellen för ibruktagandet av registret ska registerföraren dock retroaktivt bevilja ursprungsgarantier för energi som har producerats den 30 juni 2021 eller därefter.

Enligt 6 mom. kan energiproduktionsanläggningens innehavare redan före verifieringen enligt 14 § 1 mom. eller därmed jämförbar verifiering visa att energiproduktionsanläggningens produktionssätt och energikällorna som använts har verifierats enligt denna lag, om det tillförlitligt går att visa att ifrågakvarande energiproduktionsanläggningens produktionssätt och använda energikällor har uppfyllt förutsättningarna för beviljande av ursprungsgaranti enligt 11 §. Bedömningsorganet ska som en del av verifieringen enligt 14 § 1 mom. i lagen säkerställa och fastställa att energiproduktionsanläggningens produktionssätt och energikällorna den använt har uppfyllt verifieringen redan innan den egentliga verifieringen. Av verifieringsintyget ska tidpunkten och grunderna för verifieringen tydligt framgå. Överföringsbestämmelsen tillämpas till och med den 31 december 2021.

41 §. Biogascertifikat. Paragrafen föreskriver om konverteringen av biogascertifikat som registrerats i biogascertifikatregistret som ursprungsgarantier då den föreslagna lagen träder i kraft. Registerföraren för ursprungsgarantiregistret för gas och väte kan på anmälan av biogascertifikatets innehavare ändra biogascertifikatet, som är giltigt då den föreslagna lagen träder i kraft eller som beviljats därefter, till ursprungsgaranti för gas i ursprungsgarantiregistret för gas enligt 8 §. Innehavaren av biogascertifikatet ska göra anmälan om ändring senast den 31 december 2021. Enligt 2 mom. med undantag för vad som föreskrivs i 13 § ska registerföraren för ursprungsgarantiregistret för gas och väte ogiltigförklara ett biogascertifikat som konverterats till ursprungsgaranti genast om det inte har använts inom 18 månader från den sista produktionsdagen av energin som ursprungsgarantin gäller. I praktiken bevaras biogascertifikatens längre giltighetstid (18 mån) i och med konverteringen.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Med stöd av bestämmelserna om bemyndigande i den föreslagna lagen är avsikten att utfärda en förordning av statsrådet med närmare bestämmelser om ursprungsgarantier för el, gas, väte

samt värme och kyla. Genom det föreslagna bemyndigandet att utfärda förordning strävar man efter att beakta eventuella behov för den nationella regleringen på lägre nivå som uppdateringen av standarden CEN EN – 16325 leder till. Bestämmelserna om bemyndigande är dessutom nödvändiga med beaktande av regleringens tekniska karaktär.

Närmare bestämmelser om uppgifterna i ursprungsgarantierna enligt artikel 19.7 i RED II ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om beräkningen av elens residualmix, registerförarnas uppgifter, verifieringen, uppgifterna i och giltighetstiden för verifieringsintygen samt angivandeförfarandet för energiproduktionsanläggningens produktionssätt och energikällor kan även utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om beviljande, annullering och ogiltigförklaring av ursprungsgarantin och om registret samt krav för beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklaring av ursprungsgarantier i registret utfärdas genom förordning av statsrådet. Bemyndigande att utfärda förordning föreskrivs även prissättningen av tjänsterna för registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte och registerförarnas villkor samt krav och beslut om godkännande som införs för bedömningsorganet.

9 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 30 juni 2021. Enligt artikel 36.1 i RED II ska det nationella verkställandet av ändringarna i RED II ske senast den 30 juni 2021.

Genom överföringsbestämmelserna i den föreslagna lagen specificeras ikraftträdandet av den nya förpliktande bestämmelsen, särskilt för certifieringsskyldigheten för el som producerats med kärnkraft, förnybar gas, väte, värme och kyla samt spillvärme och spillkyla som föreskrivs i 7–10 §, i förhållande till energiförsäljarna, energiproducenterna och energiförbrukarna som omfattas av den nya regleringen. Genom överföringsbestämmelsen (41 §) är det dessutom nödvändigt att föreskriva om konverteringen av biogascertifikaten till ursprungsgarantier för gas före certifieringsskyldigheten för biogas träder i kraft.

Genom överföringsbestämmelserna tryggas både registerförarna och aktörerna som omfattas av tillämpningsområdet för den föreslagna lagen en tillräcklig överföringstid för att verkställa åtgärderna som genomförandet av lagen kräver. Genom de föreslagna överföringsbestämmelserna reserveras en skälig tid för registerförarna att ta i bruk ett elektroniskt ursprungsgarantiregister enligt kraven i den föreslagna lagen. Med övergångsbestämmelserna har man dessutom strävat efter att beakta att energiförsäljarna kan ha långvariga leveransavtal för energi och att tillräckligt med tid måste avvaras för att utföra eventuella nödvändiga ändringar i dessa. Dessutom är det till exempel tydligast med avseende på angivandet av ursprunget på el och beräkningen av residualmixen att den nya certifieringsskyldigheten för el som producerats med kärnkraft träder i kraft i årsskiftet.

10 Verkställighet och uppföljning

10.1 Verkställighet

För en effektiv verkställighet av den föreslagna lagen är det väsentligt att föremålen för regleringen hinner förbereda sig tillräckligt för ändringarna i regleringen och ta ändringarna i regleringen i beaktande i marknadsföringen och produktutbudet. Anvisningar till tillsynsmyndigheten och registerförarna för ursprungsgarantiregistren samt information och en funktionell tjänst är viktigt för att säkerställa en framgångsrik verkställighet.

Verkställandet av lagen förutsätter rekrytering av personal vid Energimyndigheten samt eventuella ändringar i arbetsuppgifternas interna arrangemang för stamnätsinnehavaren (Fingrid Oyj) och överföringsnätsinnehavaren (Gasgrid Finland Oy) som fungerar som registerförare.

Verkställandet av lagen och tillsynen över att lagen följs förutsätter samarbete och informationsutbyte mellan registerförarna och energiförsäljarna, energiproducenterna och energiförbrukarna. Med avseende på ursprungsgarantimarknadens internationella utveckling är det även väsentligt att registerförarna i ändamålsenlig utsträckning deltar i det internationella samarbetet inom organisationerna som främjar ursprungsgarantisystemet samt för uppdateringen av standarden för ursprungsgarantierna.

10.2 Uppföljning

Verkställighetens konsekvenser avseende lagförslaget uppföljs i arbets- och näringsministeriet. Arbets- och näringsministeriet följer tillsammans med registerförarna för ursprungsgarantiregistren uppdateringsarbetet med standarden CEN EN – 16325 för ursprungsgarantier.

11 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagförslaget orsakar en aning utgifter för staten närmast med avseende på Energimyndighetens utvidgade uppgifter. Kostnader uppstår från skapandet av nya förfaranden, ökade personalresurser och utbildningar. Arbets- och näringsministeriet har uppskattat att Energimyndighetens behov av tilläggsresurser för verkställandet av förslaget i beredningsskedet för 2021 är sammanlagt 460 000 euro, av vilket 160 000 euro föranleds av personalkostnader (två årsverken) och 300 000 euro av det elektroniska ursprungsgarantiregistrets datasystemkostnader. Av behovet av tilläggsresurser för 2021 finansieras 80 000 euro (1 årsverke) och 150 000 euro av det elektroniska ursprungsgarantiregistrets datasystemkostnader med befintliga anslag under arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. I den tredje tilläggsbudgeten föreslås därför för Energimyndigheten tilläggsresurser på 230 000 euro, av vilket 80 000 euro föranleds av personalkostnader. För verkställandet av lagen 2022 och framåt är det årliga behovet av tilläggsresurser sammanlagt 210 000 euro, av vilket 160 000 euro föranleds av personalkostnader (två årsverken) och 50 000 euro av upprätthållandet av det elektroniska ursprungsgarantiregistret. Med avseende på kostnaderna ska man beakta att Energimyndigheten i enlighet med propositionen kan ta ut avgifter som registerförare. Avgifterna för ursprungsgarantisystemet kan hållas på en rimlig nivå för verksamhetsutövarna genom att vid behov finansiera en del av Energimyndighetens verksamhet som registerförare med offentliga medel. Det är möjligt att uppskatta beloppet av de inkomster som Energimyndigheten får från ursprungsgarantitjänsten först efter 2022, eftersom det inte finns några uppgifter om uppkomsten av och storleken på en ursprungsgarantimarknad för värme och kyla före det.

Det är nödvändigt att finansiera ursprungssystemet för värme och kyla ur statsbudgeten i inledningsskedet så att de administrativa kostnaderna inte blir orimligt höga och därmed inte förhindrar uppkomsten av en ursprungsgarantimarknad för värme och kyla.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter

Registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt kan endast ges till myndigheter. I detaljmotiveringen för ifrågavarande bestämmelse i grundlagen i regeringens proposition (RP 1/1998 rd) används begreppet offentliga förvaltningsuppgifter i detta sammanhang i en relativt vidsträckt bemärkelse, så att det omfattar uppgifter som hänför sig till t.ex. verkställigheten av lagar samt beslutsfattande om enskilda personers och sammanslutningars rättigheter, skyldigheter och förmåner. Registerförarnas uppgifter omfattas enligt förslaget av att fatta beslut om andras intressen, registerförarens uppgifter ska således ses som offentliga förvaltningsuppgifter såsom avses i 124 § i grundlagen, såsom redan ansetts i den nuvarande regeringspropositionen om ursprungsgarantilagen för el (RP 37/2013 rd).

Som registerförare för ursprungsgarantiregistret för el fungerar nuförtiden stamnätsinnehavaren som utsetts till systemansvarig (för närvarande Fingrid Oy). Förslaget medför inga förändringar här. För värme och kyla föreslås däremot Energimyndigheten som registerförare och för gas och väte ges uppdraget till överföringsnätinnehavaren som utsetts till systemansvarig för naturgassystemet (för närvarande Gasgrid Finland Oy). Eftersom uppdraget som registerförare för el, gas och väte ges till någon annan än en myndighet ska ärendet granskas enligt 124 § i grundlagen.

Regeringens propositioner om ursprungsgarantilagen för el har inte bedömts i grundlagsutskottet. I regeringens tidigare proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung (RP 37/2013 rd) ansågs anförtröendet av uppdraget som registeransvarig för el till stamnätsinnehavaren som utsetts till systemansvarig vara i enlighet med 124 § i grundlagen. Uppdraget i ifrågavarande proposition bedöms inte innehålla betydande utövning av offentlig makt som endast kan ges till myndighet. Enligt detaljmotiveringen relaterad till 124 § i grundlagen i regeringens proposition (RP 1/1998 RD) avses med betydande utövning av offentlig makt till exempel på självständig prövning baserad rätt att använda maktmedel eller att på annat konkret sätt ingripa i en enskild persons grundläggande fri- och rättigheter. Grundlagsutskottet har inte ansett att till exempel genomförandet av offentlig upphandling, som skulle överlåtas till Hansel Oy (GrUU 15/2019 rd), innebär betydande utövning av offentlig makt. Utskottet har inte heller ansett att vissa uppgifter som ingår i verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät innehåller betydande utövning av offentlig makt, utan ansåg att nät- och infrastruktur tjänsteproducentens uppgifter är sakenligt tekniska och stöder myndigheternas verksamhet (GrUU 8/2014 rd). Utskottet har även ansett att rättshjälps- och intressebevakningstjänster kan köpas i enlighet med 124 § i grundlagen om det behövs med hänsyn till den regionala tillgången på tjänster eller av någon annan anledning (GrUU 16/2016 rd). Med beaktande av det som konstateras ovan finns det inte skäl att bedöma registerförarens uppgifter på annat sätt än i regeringens tidigare proposition (RP 37/2013 rd) och uppdraget kan således inte anses innehålla betydande utövning av offentlig makt.

Registerförarens uppdrag ska i enlighet med 124 § i grundlagen granskas som offentligt förvaltningsuppdrag som genom förslaget ges till annan än till en myndighet. 124 § i grundlagen för-

utsätter bedömning av propositionen med avseende på genomförandet av ändamålsenlighetskrav och dessutom ska det säkerställas att överlåtandet av det föreslagna offentliga förvaltningsuppdraget till annan än en myndighet inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning.

Ändamålsenlighetskravet bedöms från fall till fall enligt regeringens proposition med förslag till grundlag. Vid bedömningen av ändamålsenligheten ska man fästa särskilt avseende vid dels förvaltningens effektivitet och övriga interna behov, dels den enskilda personens och samman slutningars behov. I sina bedömningar av huruvida kravet på ändamålsenlighet uppfylls har utskottet vägt in bland annat den specialkompetens eller de resurser som behövs för uppgifterna (t.ex. GrUU 26/2017, GrUU 29/2013 rd). Grundlagsutskottet har ansett att överföringen av behörigheten att bevilja ursprungsintyg för sälprodukter utanför myndighetsapparaten kan såsom i 124 § i grundlagen anses vara nödvändiga för ändamålsenlig skötsel av uppdraget (GrUU 12/2014 rd). Grundlagsutskottet har även ansett att kontrollörens uppgifter kan ges till en enskild, eftersom uppgifterna till sin natur är sådana att de förutsätter djup insikt i elproduktionsfrågor (GrUU 37/2010 rd).

Som registerförare för el föreslås stamnätsinnehavaren som utsetts till systemansvarig och för gas och väte överföringsnätsinnehavaren som utsetts till systemansvarig för naturgassystemet. Båda instanserna har nödvändig kompetens och resurser för uppdraget. Både stamnätsinnehavaren och överföringsnätsinnehavaren har bland annat en särskild ställning för behandlingen av balansavräkning och mätuppgifter som till viss del motiverar ändamålsenligheten för överföringen av uppgiften. I den regeringens gällande proposition till riksdagen med förslag till lag om certifiering och angivande av elens ursprung samt till lag om ändring av 9 och 14 § elmarknadslagen (RP 95/2003 rd) motiverades överlåtandet av registerförarens uppgifter till stamnätsinnehavaren med att stamnätsinnehavaren redan från förut är den som klarerar elhandeln på nationell nivå. Enligt naturgasmarknadslagen (587/2017) ansvarar den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren för balansavräkningen av naturgassystemet. Trots att situationen har förändrats med avseende på stamnätsinnehavaren och att det samnordiska bolaget eSett Oy som sköter balansavräkningar numera ansvarar för balansavräkningen, anses numera stamnätsinnehavaren som är verksam som registerförare för ursprungsgarantiregistret för el ha den specialkompetens och resurserna som krävs för uppgiften.

Det ska dessutom säkerställas, såsom förutsatts i 124 § i grundlagen, att överföringen av den offentliga förvaltningsuppgiften inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. På stamnätsinnehavarens och överföringsnätsinnehavarens verksamhet i registerförarens uppgifter tillämpas de allmänna förvaltningslagarna. Grundlagens 124 § kräver inte att det i lag alltid hänvisas till allmänna förvaltningslagar, eftersom de allmänna förvaltningslagarna tillämpas med stöd av de i dem ingående bestämmelserna om tillämpningsområde, definition på myndighet eller enskildas skyldighet att ge språklig service också på enskilda när de utför ett offentligt förvaltningsuppdrag (t.ex. GrUU 26/2017 rd, GrUU 42/2005 rd). Med avseende på tryggheten av de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och kraven på god förvaltning är även övervakningen av skötseln av offentlig förvaltningsuppgift som överlåtits till en privat av betydelse (t.ex. GrUU 26/2017 rd, GrUU 62/2014 rd). Enligt förslaget föreslås Energimyndigheten som tillsynsmyndighet för registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte. Enligt utskottet är även bland annat tjänsteansvar och lagstiftningens allmänna exakthet av betydelse (t.ex. GrUU 15/2018 rd, GrUU 30/2014 rd). Enligt lagförslaget tillämpas bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar på personer som tjänstgör för registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte vid utförande av uppgifter som avses i den här lagen. Det föreslagna överlåtandet av uppdraget

som registerförare för el till stamnätsinnehavaren och för naturgas till överföringsnätinnehavaren anses på så vis inte äventyra genomförandet av de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och kraven på god förvaltning.

Överföring av förvaltningsuppgifter

I princip ska man i grundlagsutskottets utlåtandep Praxis förhålla sig avvisande till att en offentlig förvaltningsuppgift som överförs till en enskild delegeras vidare (subdelegering). Det har dock inte funnits grunder för något absolut förbud i situationer där uppgiften har varit av teknisk art och underleverantören har berörts av samma kvalitetskrav och motsvarande tillsyn som den primära serviceproducenten (GrUU 26/2017 rd, GrUU 6/2013 rd). Grundlagsutskottet har påpekat att det i princip inte är möjligt att tillämpa samma nivå av administrativ styrning och lika effektiv tillsyn vid verksamhet i aktiebolagsform som vid myndighetsverksamhet och myndighetstillsynen av dotterbolag är ännu mer indirekt. Enligt utskottet är ordnandet av tillsynen i viss mån enklare än för ett kommersiellt företag då det är fråga om ett helt statsägt icke-vinstdrivande aktiebolag eller ett dotterbolag som detta bolag äger helt (GrUU 8/2014). Gasgrid Finland Oy som fungerar som överföringsnätinnehavare är ett aktiebolag som helt ägs av staten och vars avkastning är begränsad genom ekonomisk tillsyn. Trots att Fingrid Oyj som fungerar som stamnätsinnehavare för el inte ägs helt av staten och dessutom är ett vinstdrivande offentligt aktiebolag är dess avkastning begränsad via ekonomisk tillsyn och därmed inte ett traditionellt kommersiellt företag.

Enligt förslaget ska registerförarna för ursprungsgarantiregistrerna för el, gas och väte kunna överlåta skötseln av uppgiften i sin helhet till sitt helägda dotterbolag. Den föreslagna möjligheten att subdelegera uppgifterna är därmed tydligt begränsad att gälla endast registerförarens helägda dotterbolag. Det föreslagna sättet att organisera registerförarens uppgifter till den systemansvariga stamnätsinnehavarens eller systemansvariga innehavaren av överföringsnätets helägda dotterbolag gör det möjligt att vid behov separera verksamheten från den systemansvariges övriga verksamhet som även kan säkerställa nödvändig kompetens och resurser för registerförarens uppgifter. Dessutom underlättas kostnadernas separering och transparens med avseende på skötseln av uppgiften från stamnätsinnehavarens och överföringsnätinnehavarens övriga verksamhet och samtidigt stärks på så sätt även betalningarnas transparens. Ansvar för en saklig skötsel av uppgifterna kvarstår fortfarande hos den utsedda registerföraren. I 6 kap. föreskrivs om tillsynen av registerföraren. Tillsynen omfattar både förhandsgranskning (30 § *Metoder och villkor som fastställs av tillsynsmyndigheten*) och efterhandsgranskning och samma tillsyn riktar även till registerförarens dotterbolag då denna sköter uppgifterna. Med beaktande av ovanstående anses förslaget inte vara problematiskt med avseende på förbudet av subdelegering.

Bedömningsorgan

Regleringen om bedömningsorgan är även nödvändig att bedöma med avseende på 124 § i grundlagen eftersom bedömningsorganets uppgifter, som närmare föreskrivs i 14 och 27 § i förslaget, kan anses vara offentliga förvaltningsuppgifter som avses i 124 § i grundlagen. Överlåtet av uppgifter relaterade till ursprungsgarantisystemet till bedömningsorganet kan anses behövligt för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna. På bedömningsorganet tillämpas förvaltningens allmänna lagar vid dess skötsel av offentliga förvaltningsuppgifter. Enligt ovan är det dock inte vanligtvis nödvändigt att inkludera hänvisning till de allmänna förvaltningslagarna i en speciallag på grund av 124 § i grundlagen (GrUU 26/2017 rd, GrUU 42/2005 rd). I 37 § i förslaget föreskrivs om ändringssökande i bedömningsorganets beslut. I bestämmelseförslaget beaktas de grundläggande fri- och rättigheterna, rättsskyddet och kraven på god förvaltning.

I 25 § i förslaget föreskrivs om godkännande av bedömningsorganet samt om beslut om ändring och återkallande av godkännande av bedömningsorganet i 26 § i förslaget. Bestämmelsen omfattas av drag som kännetecknar tillståndsbestämmelser. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande 27/2012 rd konstaterat att det inte rör sig om att införa tillståndsplikt för näringsverksamhet, utan om att bestämma förfarandet för att godkänna de aktörer som får offentliga förvaltningsuppgifter. Utskottet har tidigare ansett att förvaltningsuppgifter som i princip hör till myndigheter inte omfattas av näringsfriheten enligt 18 § 1 mom. i grundlagen (GrUU 40/2002 rd, s 5, GrUU 20/2006 rd, s. 3, GrUU 12/2010 rd). Utskottet ansåg att det med tanke på proportionaliteten i bestämmelserna om rättigheterna och skyldigheterna för en enskild aktör som inte hör till myndighetsorganisationen är nödvändigt att möjligheten att återkalla godkännande binds vid allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelser eller vid att de anmärkningar och varningar som eventuellt givits en enskild aktör inte har lett till korrigering av påtalade brister i verksamheten (GrUU 20/2006 rd). Möjligheten till återkallelse enligt 26 § i förslaget är bundet till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelser samt till att eventuella anmärkningar och varningar som givits till instansen inte har lett till korrigering av påtalade brister i verksamheten. De föreslagna bestämmelserna kan således anses ge tillräcklig förutsägbarhet om myndighetsverksamheten (GrUU 33/2005 rd, GrUU 15/2008 rd och GrUU 19/2009 rd).

12.2 Rätt att få uppgifter

Enligt lagförslaget har tillsynsmyndigheten rätt att få nödvändiga uppgifter från energiförsäljaren och energiproduktionsanläggningens innehavare för övervakningen av att bestämmelserna i ursprungsgarantilagen iakttas. Dessutom har tillsynsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna rätt att få uppgifter från registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte och från bedömningsorganen som är nödvändiga för övervakningen av att bestämmelserna i denna lag iakttas.

I artikel 19.5 i RED II förutsätts att övervakning av beviljande, överföring och annullering av ursprungsgarantier ordnas. Genom rätten till information säkerställs ett effektivt verkställande av ifrågavarande moment. En effektiv och ändamålsenlig övervakning anses förutsätta tillräcklig information om föremålet som övervakas. Grundlagsutskottet har understrukit att det i den mån som Europeiska unionens lagstiftning kräver eller möjliggör reglering på det nationella planet ska hänsyn tas till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas (t.ex. GrUU 12/2019 rd, GrUU 9/2019 rd).

Energimyndighetens rätt att få uppgifter är delvis redan tryggad enligt offentlighetslagen. De allmänna förvaltningslagarna (såsom offentlighetslagen) tillämpas, med stöd av de i dem ingående bestämmelserna om tillämpningsområde, definition på myndighet eller enskildas skyldighet att ge språklig service också på enskilda när de utför ett offentligt förvaltningsuppdrag (t.ex. GrUU 26/2017 rd, GrUU 42/2005 rd). Registerföraren och bedömningsorganet sköter det offentliga förvaltningsuppdraget. På registerförarna och bedömningsorgan tillämpas således offentlighetslagen även då de är enskilda aktörer. Med avseende på sekretessbelagda uppgifter föreslås i förslaget att tillsynsmyndigheten har rätt att få nödvändiga uppgifter av registerförarna och bedömningsorganen trots sekretessbestämmelserna (i offentlighetslagen). Tillsynen kan förutsätta tillgång till sekretessbelagda uppgifter, såsom dokument som innefattar uppgifter om privat företagshemlighet (24 § 1 mom. 20 punkten i offentlighetslagen).

Grundlagsutskottet har bedömt regleringen om myndigheternas rätt att få och skyldighet att lämna ut information med avseende på skyddet för privatliv och personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen. Genom 10 § 1 mom. i grundlagen tryggas var och ens privatliv och konstateras att närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Enligt utskottets

vedertagna praxis omfattas delvis skyddet för personuppgifter av skyddet för privatlivet, som garanteras i samma moment i 10 § i grundlagen. Lagstiftaren ska alltså trygga den här rätten på ett sätt som kan anses godtagbart med avseende på de samlade grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 14/2018 rd).

Grundlagsutskottet har noterat bland annat vad och vem rätten att få information gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och lämna ut information kan gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över vad uppgifterna ska innehålla. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att ”uppgifterna är nödvändiga” för ett visst syfte (t.ex. GrUU 17/2016 rd). Behövliga uppgifter från registerförarna och bedömningsorganen anses nödvändiga eftersom de hänför sig till tillsynen av registerförarna, bedömningsorganen och aktörerna som deltar i ursprungsgarantisystemet som ska ordnas enligt artikel 19.5 i RED II. Enligt lagförslaget har tillsynsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna rätt att få uppgifter från registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el samt gas och väte och från bedömningsorganen som är nödvändiga för övervakningen av att bestämmelserna i denna lag iakttas. Enligt lagförslaget har tillsynsmyndigheten även rätt att få nödvändiga uppgifter av energiförsäljare samt av energiproduktionsanläggningars innehavare som erhållit eller ansökt om ursprungsgaranti för att övervaka att ifrågavarande lags bestämmelser iakttas. I 31 § i förslaget är därmed rätten att få uppgifter förutom till nödvändighetskravet även bundet till en begränsad grupp aktörer och övervakningen av deras verksamhet. Eftersom kravet på nödvändighet ingår i det föreslagna momentet enligt ovan är en förteckning över innehållet inte nödvändig med avseende på grundlagsutskottets praxis. I de föreslagna bestämmelserna om Energimyndighetens rätt att få uppgifter i förhållande till energiförsäljarna och energiproduktionsanläggningarnas innehavare har man dock specificerat vad nödvändiga uppgifter omfattar.

Utskottet anser att dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, över lag utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Korrekt tolkade och tillämpade svarar bestämmelserna i förordningen enligt utskottets uppfattning också den nivå på skyddet för personuppgifter som bestäms utifrån Europakonventionen (FördrS 63/1999). Således är det inte längre av konstitutionella skäl nödvändigt att speciallagstiftningen inom dataskyddsförordningens tillämpningsområde heltäckande och detaljerat föreskriver om behandling av personuppgifter (GrUU 14/2018 rd).

Grundlagsutskottet anser att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av uppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter (GrUU 14/2018 rd). Den föreslagna bestämmelsen utelämnar inte personuppgifter utanför rätten att få uppgifter, men i princip anses de dock inte nödvändiga för tillsynen för syftet som nämns i den föreslagna bestämmelsen. Känsliga personuppgifter har dock uteslutits från rätten att få uppgifter, så det anses inte finnas några grunder för närmare specialbestämmelser om skydd för personuppgifter.

Den föreslagna bestämmelsen om rätt att få uppgifter uppfyller de i grundlagsutskottets ovan återgivna utlåtandep Praxis etablerade kraven på att rätten till information ska vara noggrant avgränsad och nödvändig. Därmed utgör bestämmelsen inget hinder för att lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

12.3 Rätt till insyn

I 32 § i lagförslaget föreslås att det föreskrivs om tillsynsmyndighetens rätt till insyn som ska bedömas i förhållande till vad som föreskrivs i 10 § i grundlagen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens hemfrid tryggad. Genom lag kan föreskrivas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas.

Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att en åtgärd som ingriper i hemfriden kan godkännas ”för att brott skall kunna utredas” om åtgärden kopplas till en konkret och specificerad anledning att misstänka att brott mot lagen har begåtts eller kommer att begås. Med avseende på bestämmelsens proportionalitet har utskottets utgångspunkt varit att man inte får ingripa i hemfridens skydd för att utreda ringa förseelser som på sin höjd leder till böter (se GrUU 40/2002 rd, s. 2).

Enligt 32 § 2 mom. i förslaget är tillsynsmyndighetens behörighet med avseende på inspektioner begränsad enligt 2 mom. då det är fråga om utrymmen som avser boende av permanent natur. I sådana utrymmen är inspektioner endast möjliga om det finns skäl att misstänka att brott som avses i 16 kap. 8 § (ingivande av osant intyg till myndighet), brott som avses i 30 kap. 1 § (marknadsföringsbrott) eller brott som avses i 33 kap. 1 § (förfalskning) i strafflagen (39/1889) har begåtts och om inspektionen är nödvändig för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller. Med stöd av de nämnda bestämmelserna är det möjligt att döma till böter eller fängelsestraff. Kontroller i lokaler som är avsedda för permanent boende är bundna till nödvändighetskravet samt kravet om ”skäl att misstänka” brott som kan leda till fängelse. Den föreslagna bestämmelsen kan således inte enligt 10 § i grundlagen anses problematisk.

12.4 Ändringssökande

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Enligt 2 mom. tryggas offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning genom lag.

I den nuvarande ursprungsgarantilagen för el får rättelse yrkas såsom föreskrivs i förvaltningslagen på beslut om ursprungsgarantier för el som fattats av registerföraren och på beslut om bedömningsorganets verifieringsintyg. Lagförslaget medför inga ändringar med avseende på praxisen för sökande av ändring i den registeransvariges och bedömningsorganets beslut. Omprövningsbestämmelsernas lämplighet bedöms enligt ärende i de olika förvaltningsområdenas lagstiftning.

Tillämpningen av omprövningsförfarande understöds av att anhopningen av ärenden för sökande av ändring har upplevts problematiskt med avseende på kraven i 21 § i grundlagen och artikel 6 i Europakonventionen. Genom omprövningsförfarandet minskar anhopningen av förvaltningsrättsliga ärenden som är möjliga att istället för vid förvaltningsdomstol lösa genom begäran om omprövning som ska behandlas skyndsamt (förvaltningslagen 49 e §). Lagförslaget om ursprungsgarantier föreslår inte besvärshälsning utan ett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär. Omprövningsförfarandet är på sätt och vis det första steget i ändringssökandet såsom grundlagsutskottet beskrivit (GrUU 32/2012 rd). Omprövningsförfarandet är inte fråga om rättskipning i domstol, varför det inte kan uppfylla kravet i 21 § 1 mom. i grundlagen enligt vilket var och en har rätt att få ett beslut som gäller

hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid en domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. (GrUU 32/2012 rd) Rättskyddet i 21 § i grundlagen tryggas dock genom besvärsrätten hos förvaltningsdomstolen.

För det andra ska granskningen av grundlagsenligheten med avseende på bestämmelsen om ändringssökande i lagförslaget om ursprungsgarantier beaktas så att tillämpningsområdet för systemet med besvärstillstånd i och med 107 § i förvaltningsprocesslagen, som trädde i kraft den 1 januari 2020, har utvidgats till att omfatta samtliga beslut av förvaltningsdomstolen i förvaltningsärenden. Bestämmelserna i den föreslagna lagändringen motsvarar ändringarna för ändringssökande i lagstiftningen.

Grundlagsutskottet förhållit sig restriktivt till en utvidgning av systemet med besvärstillstånd i sin tidigare utlåtanedpraxis men har granskat sin restriktiva ståndpunkt i utlåtaned GrUU 32/2012 rd. Bakgrunden till den mer tillåtande ståndpunkten är utvecklingen av systemet för ändringssökande såsom att en allt större del av ärenden som kommer till högsta förvaltningsdomstolen redan innan den nya förvaltningsprocesslagen hörde till grupper där ändringssökande förutsätter besvärstillstånd. Besvärstillståndssystemets acceptabilitet och proportionalitet ska dock alltid bedömas utifrån utskottets tidigare praxis. Med tanke på 21 § i grundlagen är det väsentligt att se till att systemet för att söka ändring över lag garanterar både att det finns tillgänglig och tillräcklig rättssäkerhet och att ärendena behandlas så snabbt det går med hänsyn till kravet på rättssäkerhet (GrUU 32/2012 rd). Utskottet har dock även konstaterat att ärendets natur eller betydelse nödvändigtvis inte förutsätter tillträde till högsta förvaltningsdomstolen utan besvärstillstånd, inte ens i alla sådana ärendegrupper där besvärsskedet oftast är förknippat med krävande rättsliga frågor eller som generellt är av särskilt stor betydelse eller omfattande med avseende på parterna eller samhället (GrUU 55/2014 rd, GrUU 29/2017 rd).

Grundlagsutskottet höll sig till den mer tillåtande ståndpunkten med avseende på utvidgandet av systemet med besvärstillstånd i sitt utlåtaned om den nya förvaltningsprocesslagen (GrUU 50/2018 rd). Utskottet ansåg att det trots bestämmelsen i 21 § i grundlagen är möjligt och motiverat att kravet på besvärstillstånd i regel ska gälla vid besvär. Enligt utskottet finns det vägande skäl för systemet med besvärstillstånd att effektivisera förvaltningsprocessen och stärka högsta förvaltningsdomstolens roll som prejudikatsdomstol. Utskottet beaktade även tryggandet av rättegång utan dröjsmål vilket bland annat motiverade utvidgningen av systemet för besvärstillstånd i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om rättegång i förvaltningsärenden och till vissa lagar som har samband med den (RP 29/2018 rd). Att rättegångens totala längd ska vara skälig ingår i de garantier för en rättvis rättegång som tryggas såväl i grundlagen som i Europakonventionen.

Besvärstillståndsregleringen i förvaltningsprocesslagen påverkar inte rätten att anföra besvär över beslut av förvaltningsdomstolen, utan endast i vilken omfattning besvaren prövas (RP 29/2018 rd). Grundlagsutskottet beaktade detta i bedömningen av lagförslagets grundlagsenlighet. Systemet med besvärstillstånd innebär inte en så långt gående begränsning i rätten att söka ändring som ett regelrätt besvärstörbud innebär. Om villkoren för besvärstillstånd uppfylls ska högsta förvaltningsdomstolen bevilja besvärstillstånd (GrUU 50/2018 rd).

Genom bestämmelserna om ändringssökande i den föreslagna lagen tryggas förutsättningarna för genomförandet av rättskyddet enligt 21 § i grundlagen samt rätten att var och en, vid prövningen av de civila rättigheterna och skyldigheterna, vara berättigad till en rättvis och offentlig rättegång inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol som upprättats enligt lag enligt artikel 6.1 i Europakonventionen.

12.5 Bemyndigande att utfärda förordning

Den föreslagna lagen innehåller bemyndiganden att utfärda förordning och därmed ska propositionen bedömas enligt 80 § 1 mom. i grundlagen. Enligt den kan förordningar utfärdas med stöd av bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Genom lag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag.

Grundlagsutskottet har av hävd krävt att bestämmelser om bemyndigande genom lag ska vara exakta och noggrant avgränsade (t.ex. GrUU 25/2005 rd och GrUU 1/2004 rd). Innehållet i bemyndigandet att utfärda förordning ska tydligt framgå av lagen och det ska även avgränsas tillräckligt tydligt. Grundlagsutskottet har dessutom fäst uppmärksamhet vid att det utifrån 80 § i grundlagen är väsentligt att det finns tillräckligt uttömmande grundläggande bestämmelser i lag om det man lagstiftar om och att det därför är skäl att i regel placera ett bemyndigande att utfärda förordning i samband med den grundläggande bestämmelsen (t.ex. GrUU 49/2014 rd och GrUU 10/2016 rd).

Med stöd av de föreslagna 4, 6, 11, 12, 13, 14, 15, 22, 23, 24 och 25 § i lagen kan närmare bestämmelser om förfarandet och tillämpningen av lagen utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom det föreslagna bemyndigandet att utfärda förordning strävar man efter att beakta eventuella behov för den nationella bestämmelsen på lägre nivå som uppdateringen av standarden CEN EN – 16325 leder till. Bestämmelserna om bemyndigande är dessutom nödvändiga med beaktande av bestämmelsens tekniska karaktär. De föreslagna bemyndigandena att utfärda förordning har placerats i samband med bestämmelsen som innehåller de grundläggande bestämmelserna om det man lagstiftar om. De föreslagna bemyndigandena att utfärda förordning kan anses grunda sig på tillräckligt exakta och noggrant avgränsade bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. Bemyndigandena att utfärda förordning kan därmed anses uppfylla kraven i 80 § 1 mom. i grundlagen.

12.6 Bedömning av lagstiftningsordning

Enligt ovan anförda grunder kan det lagförslag som ingår i propositionen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. På grund av de konstitutionella aspekterna anser regeringen att utlåtande om propositionen ska begäras av grundlagsutskottet.

Kläm

Eftersom RED II-direktivet och elmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser som föreslås bli genomförda genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ursprungsgarantier för energi

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om ursprungsgarantier för el, gas, väte, värme och kyla samt om certifiering av ursprunget för energi genom ursprungsgarantier. Denna lag innehåller dessutom bestämmelser om angivande av ursprunget för el.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *ursprungsgaranti* ett elektroniskt dokument som utgör bevis för att en viss andel eller mängd energi har producerats med förnybara energikällor, kärnkraft eller högeffektiv kraftvärme eller av spillvärme eller spillkyla,

2) *förnybara energikällor* energi från förnybara, icke-fossila energikällor, dvs. vindenergi, solenergi, geotermisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft samt biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk och biogas,

3) *förnybar gas* biogas och gas som produceras med förnybara energikällor, med undantag för väte,

4) *el som producerats med förnybara energikällor* el som producerats i kraftverk där enbart förnybara energikällor används samt den andel av elen som producerats från förnybara energikällor i kraftverk där både förnybara och andra energikällor används,

5) *värme och kyla som producerats med förnybara energikällor* värme och kyla som producerats i energiproduktionsanläggningar där enbart förnybara energikällor används samt den andel av värmen och kylan som producerats från förnybara energikällor i energiproduktionsanläggningar där både förnybara och andra energikällor används,

6) *spillvärme* oundviklig värme som genereras som biprodukt i industrianläggningar eller anläggningar för kraftproduktion, eller inom tjänstesektorn, och som förflyktigas oanvänd i luft eller vatten om det inte finns tillgång till ett fjärrvärme- eller fjärrkylsystem, detta om en kraftvärmeprocess har använts eller kommer att användas eller om kraftvärmeproduktion inte är möjlig,

7) *spillkyla* oundviklig kyla som genereras som biprodukt i industrianläggningar eller anläggningar för kraftproduktion, eller inom tjänstesektorn, och som förflyktigas oanvänd i luft eller vatten om det inte finns tillgång till ett fjärrvärme- eller fjärrkylsystem, detta om en kraftvärmeprocess har använts eller kommer att användas eller om kraftvärmeproduktion inte är möjlig,

8) *kraftvärme* samtidig framställning i en och samma process av värmeenergi och elenergi eller mekanisk energi,

9) *högeffektiv kraftvärme* kraftvärme som uppfyller kriterierna enligt bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG,

10) *el som producerats med högeffektiv kraftvärme* sådan el som framställts i en process i samband med produktion av nyttiggjord värme och som beräknats i enlighet med de metoder som anges i bilaga I till det i punkt 9 nämnda direktivet,

11) *apparater för egen förbrukning* sådana anordningar och aggregat som behövs i ett kraftverk för att producera el eller el och värme och för att upprätthålla produktionsberedskapen, eller för att undanröja eller minska de miljöolägenheter som kraftverket orsakar, och om vilka det föreskrivs i bestämmelser som utfärdats med stöd av 2 § i lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996),

12) *värme för eget bruk* värme som endast används för en sådan anläggnings behov som producerar värme och el eller endast värme, såsom uppvärmning av byggnader relaterade till värmeproduktion, föruppvärmning av en produktionsanläggning, behandling, torkning och uppvärmning av bränsle, för annan värmeproduktion och upprätthållande av produktionsberedskap samt produktionsanläggningens värmesvinn,

13) *residualmix för el* medlemsstatens totala årliga energimix vid elproduktionen, med undantag för den del som omfattas av annullerade ursprungsgarantier,

14) *elförbrukare* slutförbrukare av el samt fysiska eller juridiska personer som levererar el endast till andra bolag inom samma koncern eller inom en fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp via ett internt nät,

15) *slutförbrukare av el* en kund som köper el för eget bruk,

16) *gasförbrukare* slutförbrukare av gas samt fysiska eller juridiska personer som levererar gas endast till andra bolag inom samma koncern eller inom en fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp via ett internt nät,

17) *väteförbrukare* en kund som köper väte för eget bruk samt fysiska eller juridiska personer som levererar väte endast till andra bolag inom samma koncern eller inom en fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp via ett internt nät,

18) *förbrukare av värme och kyla* en slutförbrukare av värme och kyla samt en slutkund av värme och kyla,

19) *energiförsäljare* leverantör av el, gas, väte, värme och kyla,

20) *bedömningsorgan* en av tillsynsmyndigheten godkänd sammanslutning som är verksam inom EES-området och uppfyller kraven för bedömningsorgan enligt 25 § 1 mom.

3 §

Ursprungsgarantier för energi

Registerföraren för det ursprungsgarantiregister för el som avses i 21 § 1 mom. får bevilja ursprungsgarantier för el som producerats med förnybara energikällor och kärnkraft samt för el som producerats med högeffektiv kraftvärme. Om elen produceras med högeffektiv kraftvärme genom att använda förnybara energikällor beviljar registerföraren för ursprungsgarantiregistret för el för den producerade elen endast ursprungsgaranti för förnybar el. Ursprungsgaranti för el får inte beviljas för energi som förbrukas i kraftverkets apparater för egen förbrukning.

Registerföraren för det ursprungsgarantiregister för gas som avses i 21 § 2 mom. får bevilja ursprungsgaranti för förnybar gas. Ursprungsgaranti för gas får inte beviljas för förnybar gas som förbrukas i produktionsprocessen av förnybar gas.

Registerföraren för det ursprungsgarantiregister för väte som avses i 21 § 3 mom. får bevilja ursprungsgaranti för väte som producerats med förnybara energikällor.

Registerföraren för det ursprungsgarantiregister för värme och kyla som avses i 21 § 4 mom. får bevilja ursprungsgaranti för värme och kyla som producerats med förnybara energikällor. Registerföraren för ursprungsgarantiregistret för värme och kyla får dessutom bevilja ursprungsgaranti för spillvärme och spillkyla. Ursprungsgarantier för värme och kyla får inte beviljas för värme för eget bruk.

4 §

Uppgifter i en ursprungsgaranti

En ursprungsgaranti ska innehålla information om produktionssätt och energikällor samt ett omnämnande av produktionstidpunkt och produktionsplats för den energi som beviljats ursprungsgaranti. En ursprungsgaranti som beviljats för el som producerats med högeffektiv kraftvärme med förnybara energikällor ska dessutom ange användning av högeffektiv kraftvärme.

Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska ingå i en ursprungsgaranti får utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Standardenhet och giltighetstid för ursprungsgarantier

Den standardenhet som ska användas för ursprungsgarantier är en megawattimme. Endast en enda ursprungsgaranti för energi får beviljas för varje energienhet som produceras.

En ursprungsgaranti är giltig i 12 månader från den sista dagen för produktion av den energi som avses i ursprungsgarantin.

6 §

Residualmix för el

Tillsynsmyndigheten ska beräkna elens residualmix för en period av ett kalenderår och publicera den årligen före utgången av juni det följande året. När residualmixen beräknas ska det säkerställas att energienheter som producerats med förnybara energikällor samt energienheter som producerats med kärnkraft beaktas endast en gång.

Tillsynsmyndigheten ska meddela sådana för beräkningen av residualmixen behövliga föreskrifter för registerföraren för ursprungsgarantiregistret för el och elförsäljarna som gäller de tidsfrister som ska iakttas vid hänförande av använda ursprungsgarantier till ett visst kalenderår samt vid lämnande av uppgifter om detta till tillsynsmyndigheten.

Elförsäljare, elproducenter och elförbrukare ska i de situationer som föreskrivs i 7 § och elförsäljare i de situationer som föreskrivs i 19 och 20 § använda den senaste residualmixen senast tre månader efter att den publicerades.

Närmare bestämmelser om beräkningen av residualmixen för el får utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 kap.

Certifiering av energins ursprung

7 §

Skyldighet att certifiera ursprunget för el med ursprungsgaranti

En elförsäljare som säljer el som producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft till elförbrukare ska certifiera ursprunget för den el som producerats med förnybara energikällor och kärnkraft. Mängden såld el som producerats med förnybara energikällor och kärnkraft, eller andelen sådan el av den mängd el som sålts, certifieras senast vid en tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer med ett motsvarande antal ursprungsgarantier som annullerats enligt 12 §.

En elproducent som i annan affärsverksamhet än affärsverksamhet i anslutning till försäljning av el lämnar sina kunder uppgifter om ursprunget för den el som producenten använder, ska certifiera ursprunget för el som producerats med förnybara energikällor och kärnkraft i enlighet med 1 mom.

En elförbrukare som i sin marknadsföring anger att den el som används har producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft, ska certifiera elens ursprung i enlighet med 1 mom. eller på något annat sätt kunna visa att den el som använts har certifierats i enlighet med 1 mom. En elförbrukare som producerar el för eget bruk med förnybara energikällor i en elproduktionsanläggning eller i flera produktionsanläggningar som bildar ett kraftverk med en nominell effekt på under en megavoltampere och som i sin marknadsföring anger att den el som används har producerats med förnybara energikällor, behöver inte certifiera ursprunget för den el som använts och producerats för eget bruk med motsvarande mängd annullerade ursprungsgarantier, om ursprungsgarantier inte har ansökts för elen.

8 §

Skyldighet att certifiera ursprunget för gas med ursprungsgaranti

En gasförsäljare som säljer förnybar gas till gasförbrukare ska certifiera ursprunget för den sålda gasen. Mängden förnybar gas som sålts, eller andelen förnybar gas av den sålda gasen, certifieras senast vid en tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer med motsvarande mängd ursprungsgarantier som annullerats enligt 12 §. Gasens förnybara ursprung behöver dock inte certifieras med ursprungsgarantier, om gasen levereras för förbrukning via en gasledning som inte är en del av ett sådant naturgasnät som omfattas av ett i 2 kap. i naturgasmarknadslagen (587/2017) avsett tillstånd och ursprungsgarantier inte har ansökts för gasen. Gasens förnybara ursprung behöver inte heller certifieras med ursprungsgarantier i situationer där gasen används inom samma fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp där gasen har producerats och ursprungsgarantier inte har ansökts för gasen.

En gasproducent som i annan affärsverksamhet än affärsverksamhet i anslutning till försäljning av gas lämnar sina kunder uppgifter om ursprunget för den gas som producenten använder ska certifiera ursprunget för förnybar gas i enlighet med 1 mom.

En gasförbrukare som i sin marknadsföring anger att den använder förnybar gas ska certifiera ursprunget för den förnybara gasen i enlighet med 1 mom. eller på något annat sätt kunna visa att den gas som använts har certifierats i enlighet med 1 mom.

9 §

Skyldighet att certifiera ursprunget för väte med ursprungsgarantier

En väteförsäljare som säljer förnybart väte till väteförbrukare ska certifiera ursprunget för det väte som sålts. Mängden förnybart väte som sålts, eller andelen sådant väte av det sålda vätet, certifieras senast vid en tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer med motsvarande mängd ursprungsgarantier som annullerats enligt 12 §. Vätets förnybara ursprung behöver dock inte certifieras med ursprungsgarantier, om vätet levereras för förbrukning via en gasledning som inte är en del av ett sådant naturgasnät som omfattas av ett i 2 kap. i naturgasmarknadslagen avsett tillstånd och ursprungsgarantier inte har ansökts för vätet. Vätets förnybara ursprung behöver inte heller certifieras med ursprungsgarantier i situationer där vätet används inom samma

fastighet eller därmed jämförbar fastighetsgrupp där vätet har producerats och ursprungsgarantier inte har ansökts för vätet i fråga.

En väteproducent som i annan affärsverksamhet än affärsverksamhet i anslutning till försäljning av väte lämnar sina kunder uppgifter om ursprunget för det väte som producenten använder ska certifiera ursprunget för det förnybara vätet i enlighet med 1 mom.

En väteförbrukare som i sin marknadsföring anger att den använder förnybart väte ska certifiera ursprunget för väte i enlighet med 1 mom. eller på något annat sätt kunna visa att det väte som använts har certifierats i enlighet med 1 mom.

10 §

Skyldighet att certifiera ursprunget för värme och kyla med ursprungsgaranti

En försäljare av värme och kyla som till förbrukare av värme och kyla säljer värme eller kyla som producerats med förnybara energikällor eller spillvärme eller spillkyla ska certifiera ursprunget för energin. Mängden såld värme och kyla som producerats med förnybara energikällor samt spillvärme och spillkyla eller andelen sådan värme och kyla eller spillvärme och spillkyla av den mängd som sålts, certifieras senast vid en tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer med motsvarande antal ursprungsgarantier som annullerats enligt 12 §.

Ursprunget för energi som producerats med förnybara energikällor eller sålts som spillvärme eller spillkyla behöver dock inte certifieras med ursprungsgarantier om överföringen av värme och kyla till förbrukning tekniskt sker så att ursprunget för värmen eller kylan inte är oklar, och ursprungsgarantier inte har ansökts för värmen eller kylan. Dessutom krävs det att energiinnehållet i de fossila bränslen som används av en produktionsanläggning som använder förnybara energikällor vid underhålls- och uppstartsituationer under ett kalenderår uppgår till högst 4 procent av summan av energiinnehållet i de bränslen som använts i anläggningen.

En producent av värme och kyla som i annan affärsverksamhet än affärsverksamhet i anslutning till försäljning av värme och kyla lämnar sina kunder uppgifter om ursprunget för den värme eller kyla som producenten använder ska certifiera ursprunget för energin från förnybara energikällor samt från spillvärmen och spillkylan i enlighet med 1 mom.

En förbrukare av värme och kyla som i sin marknadsföring anger att den värme eller kyla som den använder har producerats med förnybara energikällor eller är spillvärme eller spillkyla ska certifiera ursprunget för energin från förnybara energikällor samt för spillvärmen och spillkylan eller på något annat sätt kunna visa att den värme eller kyla som använts har certifierats i enlighet med 1 mom.

11 §

Beviljande av ursprungsgaranti

Den i 21 § avsedda registerföraren ska bevilja ursprungsgaranti för energiformer enligt 3 §, om

- 1) energins produktionssätt har verifierats i enlighet med denna lag, och
- 2) energiproduktionsanläggningens innehavare har lämnat de uppgifter som krävs för beviljande av ursprungsgaranti till registerföraren.

Ursprungsgaranti beviljas en gång per kalendermånad på grundval av den mängd energi som produceras. Om produktionsmängden under en kalendermånad understiger en megawattimme beviljas ursprungsgarantin den kalendermånad under vilken den sammanlagda mängden producerad energi uppgår till en megawattimme.

Närmare bestämmelser om beviljande av ursprungsgaranti får utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 §

Annullering av ursprungsgaranti

En energiförsäljare och energiförbrukare som med ursprungsgaranti certifierar ursprunget för den energi de använder, ska utan ogrundat dröjsmål skriftligen eller på något annat sätt som registerföraren godkänner underrätta registerföraren, eller någon annan aktör som denne anvisar, om användningen av en ursprungsgaranti för ett ändamål enligt 7–10 §. Registerföraren ska annullera ursprungsgarantin genast när registerföraren fått kännedom om att garantin använts.

Närmare bestämmelser om annullering av ursprungsgaranti får utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 §

Ogiltigförklarande av ursprungsgaranti

En registerförare ska på eget initiativ genast ogiltigförklara en ursprungsgaranti om den inte har använts inom 12 månader från den sista produktionsdagen för den energi som avses i ursprungsgarantin.

Närmare bestämmelser om ogiltigförklarande av ursprungsgaranti får utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §

Verifiering av en energiproduktionsanläggnings produktionssätt och energikällor

Ett bedömningsorgan ska verifiera en energiproduktionsanläggnings produktionssätt och energikällor (*verifieringsintyg*) innan ursprungsgarantier kan beviljas för den energi som produktionsanläggningen producerar. Ett verifieringsintyg som bedömningsorganet utfärdar ska även innehålla en bekräftelse på att den energi som energiproduktionsanläggningen producerar uppfyller villkoren för beviljande av ursprungsgaranti.

Verifieringsintyget ska gälla för viss tid. Innehavaren av en energiproduktionsanläggning ska se till att verifieringsintyget förnyas under dess giltighetstid om de tekniska egenskaperna för produktionsanläggningens produktionssätt eller energikällorna den använder förändras med avseende på tidigare verifiering på ett sätt som inverkar eller kan inverka på beviljande av ursprungsgarantier för den energi som produktionsanläggningen producerar.

Närmare bestämmelser om verifiering, om de uppgifter som ska ingå i ett verifieringsintyg och om giltighetstid för ett verifieringsintyg får utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet kan det föreskrivas att annan verifiering likställs med den verifiering som avses i 1 mom.

15 §

Anmälan om en energiproduktionsanläggnings produktionssätt och energikällor

Energiproduktionsanläggningens innehavare ska till registerföraren lämna uppgifter om det produktionssätt och de energikällor som produktionsanläggningen använt för att producera den energimängd som ursprungsgarantin avser.

Närmare bestämmelser om det förfarande för lämnande av uppgifter som avses i 1 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Erkännande av ursprungsgarantier

16 §

Erkännande av ursprungsgarantier som beviljats inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Ursprungsgarantier som i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i en EES-stat beviljats för förnybar energi, el som producerats med kärnkraft, spillvärme och spillkyla i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor ska erkännas för de användningsändamål som avses i 7–10 och 19 §. En ovan avsedd ursprungsgaranti behöver dock inte erkännas, om det föreligger grundade tvivel på dess riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet.

Arbets- och näringsministeriet kan på särskild begäran besluta om Finland erkänner ursprungsgarantier enligt 1 mom. från en viss EU- eller EES-stat för att användas för ett syfte enligt 7–10 och 19 §. Arbets- och näringsministeriet ska underrätta kommissionen om en vägran om erkännande och skälen till vägran. Om tillsynsmyndigheten eller en registerförare anser att erkännande av en viss EU- eller EES-stats ursprungsgarantier ska vägras, ska tillsynsmyndigheten eller registerföraren underrätta arbets- och näringsministeriet om det.

17 §

Erkännande av ursprungsgarantier som beviljats inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet för el som producerats med högeffektiv kraftvärme

Ursprungsgarantier som en annan EU- eller EES-stat har beviljat för el som producerats med högeffektiv kraftvärme ska erkännas som bevis på omständigheter enligt 3 § 1 mom. och 4 §. En ovan avsedd ursprungsgaranti behöver dock inte erkännas, om det föreligger grundade tvivel på dess riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet.

Arbets- och näringsministeriet kan på särskild begäran besluta om Finland erkänner ursprungsgarantier enligt 1 mom. från en viss EU- eller EES-stat. Arbets- och näringsministeriet ska underrätta kommissionen om en vägran om erkännande och skälen till vägran. Om tillsynsmyndigheten eller en registerförare anser att erkännande av en viss EU- eller EES-stats ursprungsgarantier ska vägras, ska tillsynsmyndigheten eller registerföraren underrätta arbets- och näringsministeriet om det.

18 §

Erkännande av ursprungsgarantier som beviljats för förnybar energi i ett tredjeland

Ursprungsgarantier som beviljats i ett tredjeland för energi som producerats med förnybara energikällor ska erkännas för användningsändamål enligt 7–10 och 19 §, om Europeiska unionen har ingått ett avtal om ömsesidigt erkännande av ursprungsgarantier med tredjelandet i fråga och energin importeras eller exporteras direkt från det tredjelandet. En ovan avsedd ursprungsgaranti behöver dock inte erkännas, om det föreligger grundade tvivel på dess riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet.

Arbets- och näringsministeriet kan på särskild begäran besluta om Finland erkänner ursprungsgarantier enligt 1 mom. från ett visst tredjeland för att användas för ett syfte enligt 7–10 och 19 §. Arbets- och näringsministeriet ska underrätta kommissionen om en vägran om erkännande och skälen till vägran. Om tillsynsmyndigheten eller en registerförare anser att verifieringen av ett visst tredjelands ursprungsgarantier ska vägras, ska tillsynsmyndigheten eller registerföraren underrätta arbets- och näringsministeriet om det.

4 kap.

Bestämmelser som gäller elförsäljare

19 §

Skyldighet att ange elens ursprung

En elförsäljare ska minst en gång om året i de elfakturor som ges till slutförbrukarna av el ange varje energikällas andel av den el som slutförbrukaren köpt i enlighet med ett elförsäljningsavtal. Informationen ska i övrigt hållas lättillgänglig för slutförbrukarna av el på elförsäljarens webbplats eller på något annat motsvarande sätt som tydligt visas för slutförbrukarna i fakturorna eller deras bilagor.

I fakturorna eller deras bilagor ska anges varje energikällas andel av det totala utbudet av energikällor för den el som elförsäljaren sålt i Finland under föregående år på ett begripligt och enkelt jämförbart sätt. Informationen kan även lämnas på elförsäljarens webbplats eller på något annat motsvarande sätt som är lättillgängligt för slutförbrukarna av el, om det tydligt framgår av fakturorna eller deras bilagor var informationen finns tillgänglig. Informationen i fråga ska också lämnas för den el som säljs inom Europeiska unionen, om elförsäljaren är verksam i fler än en medlemsstat.

Andelen av de energikällor som avses i 1 och 2 mom. ska delas upp med minst följande exakthet:

- 1) förnybara energikällor,
- 2) kärnkraft,
- 3) fossila bränslen.

I den uppdelning enligt energikällor som elförsäljaren angett för elförbrukarna ska alla anskaffningskällor inbegripas både i fråga om den el som sålts till elförbrukare och den el som sålts till elförsäljare, med undantag av den balanskraft som balanskraftsenheten har levererat.

Andelen el som certifierats genom ursprungsgarantier såsom producerad från förnybara energikällor eller kärnkraft ska i fördelningen på motsvarande sätt enligt energikällor anges som el från förnybara energikällor eller kärnkraft. Med avseende på el med känt ursprung som inte härstammar från förnybara energikällor eller kärnkraft kan anges i fördelningen antingen enligt faktiskt produktionssätt eller med hjälp av residualmixen som Energimyndigheten publicerar. Andelen el som producerats med förnybara energikällor eller kärnkraft som inte har certifierats med ursprungsgarantier samt andelen el för vilken ursprunget på energikällan är okänd ska anges med hjälp av residualmixen som Energimyndigheten publicerar.

20 §

Lämnande av uppgifter om mängden koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall som uppkommer av energikällorna för el

En elförsäljare ska minst en gång om året i elfakturan eller i bilagor till den lämna uppgifter om mängden koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall som uppkommit av de energikällor som använts för produktion av den el som elförsäljaren sålt under det föregående året. Informationen kan även lämnas på elförsäljarens webbplats eller på något annat motsvarande sätt som är lättillgängligt för slutförbrukarna av el, om det tydligt framgår av fakturorna eller deras bilagor var informationen i fråga finns tillgänglig.

I informationen enligt 1 mom. ska i fråga om de energikällor som använts för produktion av den el som en elförsäljare sålt under det föregående kalenderåret anges:

- 1) de specifika utsläppen av koldioxid i gram per kilowattimme,

2) mängden använt kärnbränsle i förhållande till den totala mängd el som sålts angiven i milligram per kilowattimme.

Vid angivande av specifika utsläpp av koldioxid för el vars ursprung är certifierat med ursprungsgaranti ska nämnas de utsläppsfaktorer per energikälla och produktionssätt som har använts vid beräkningen av de specifika utsläppen samt metoden för uppdelning av utsläppen vid kombinerad produktion av el och värme. Uppgiften om mängden använt kärnbränsle kan antingen grunda sig på elförsäljarens elanskaffning eller på de uppgifter som använts och publicerats i tillsynsmyndighetens senaste beräkning av residualmixen. I fråga om el vars ursprung inte har certifierats med ursprungsgarantier används för angivande av mängden koldioxidutsläpp och använt kärnbränsle uppgifterna i den residualmix som beräknats av tillsynsmyndigheten.

5 kap.

Registerförare och bedömningsorgan

21 §

Registerförare

Den stamnätsinnehavare som Energimyndigheten enligt 8 § i elmarknadslagen (588/2013) förordnat till systemansvarig stamnätsinnehavare är registerförare för ursprungsgarantiregistret för el.

Den överföringsnätsinnehavare som Energimyndigheten enligt 8 § i naturgasmarknadslagen förordnat till systemansvarig överföringsnätsinnehavare för naturgassystemet är registerförare för ursprungsgarantiregistret för gas.

Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren för det naturgassystem som avses i 2 mom. är registerförare för ursprungsgarantiregistret för väte.

Energimyndigheten är registerförare för ursprungsgarantiregistret för värme och kyla.

22 §

Registerförarens uppgifter

Registerföraren har till uppgift att bevilja, överföra, annullera och ogiltigförklara ursprungsgarantier för energi på ett sätt som är jämlikt och icke-diskriminerande för parterna på energimarknaden. Beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklaring av ursprungsgarantier ska ordnas så att ursprungsgarantierna är korrekta, tillförlitliga och omöjliga att förfalska och de krav som ställs på beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklarade av ursprungsgarantier ska uppfylla standarden CEN-EN 16325. Registerföraren ska i den utsträckning det behövs för en tillbörlig skötsel av uppgifterna följa branschens utveckling nationellt och internationellt samt delta i det europeiska samarbetet kring utvecklandet av ursprungsgarantisystemet.

Registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte ska underrätta tillsynsmyndigheten om registerföraren misstänker att en innehavare av en energiproduktionsanläggning eller någon annan användare av registret har brutit mot denna lag eller mot bestämmelser som utfärdats eller föreskrifter som meddelats med stöd av den.

Registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte får anförtro skötseln av uppgiften åt ett helägt dotterbolag. Vad som i denna lag föreskrivs om registerföraren tillämpas även på dotterbolaget när det sköter registerförarens uppgifter. Registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte kan helt eller delvis skaffa de tjänster som behövs för skötseln av uppgifterna från en sådan tjänsteproducent som är registerförarens avtalspartner. Registerföraren ansvarar för en tillbörlig skötsel av uppdraget.

Närmare bestämmelser om registerförarens uppgifter enligt 1 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

23 §

Krav som gäller registren

Ett ursprungsgarantiregister ska vara elektroniskt. Registrets egenskaper ska stödja en tillbörlig skötsel av registerförarens uppgifter.

Närmare bestämmelser om kraven för ursprungsgarantiregistren och för beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklaring av ursprungsgarantier i registren får utfärdas genom förordning av statsrådet.

24 §

Prissättning av och villkor för registerförarens tjänster

Prissättningen av tjänster i anslutning till beviljande och överföring av ursprungsgarantier för el, gas och väte ska vara skälig. Med tjänsteavgifterna kan täckas de skäliga kostnader som uppstår för registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte vid fullgörandet av de skyldigheter som följer av denna lag samt en skälig vinst för skötseln av tjänsten.

I villkoren för registerförarens tjänster ska hänsyn tas till mindre producenters möjligheter att utnyttja ursprungsgarantisystemet.

Någon separat avgift får inte tas ut för annullering och ogiltigförklaring av ursprungsgarantier. Priserna och villkoren för tjänsterna ska publiceras på registerförarens webbplats.

Närmare bestämmelser om villkoren för registerförarens tjänster får utfärdas genom förordning av statsrådet. Dessutom får närmare bestämmelser om prissättningen av tjänster som tillhandahålls av registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 §

Krav som gäller bedömningsorgan samt godkännande av bedömningsorgan

Ett bedömningsorgan ska uppfylla följande krav:

1) organet ska vara oberoende i funktionellt och ekonomiskt hänseende när det sköter uppgifter som bedömningsorgan enligt denna lag,

2) organets personal ska ha en god teknisk och yrkesmässig utbildning samt tillräckligt omfattande erfarenhet med tanke på uppgifterna som bedömningsorgan enligt denna lag, och

3) organet ska använda en tillförlitlig metod med vars hjälp överensstämmelsen med kraven på energins ursprung säkerställs, samt behöriga anvisningar för verksamheten och uppföljningen av den.

Tillsynsmyndigheten ska godkänna en sammanslutning som uppfyller kraven som ett i denna lag avsett bedömningsorgan. I beslutet om godkännande fastställs bedömningsorganets kompetensområde samt meddelas de bestämmelser om bedömningsorganets verksamhet som behövs för att trygga allmänna och enskilda intressen. Godkännandet kan av särskilda skäl meddelas för viss tid.

Närmare bestämmelser om kraven för bedömningsorgan enligt 1 mom. och om godkännande av bedömningsorgan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

26 §

Ändring och återkallande av godkännande av bedömningsorgan

Ett bedömningsorgan ska underrätta tillsynsmyndigheten om sådana förändringar i verksamheten som har verkningar för hur kraven enligt 25 § 1 mom. uppfylls.

Tillsynsmyndigheten kan ändra en bestämmelse i ett beslut om godkännande, om det är behövligt för att säkerställa att bedömningsorganets uppgifter utförs på ett behörigt sätt. Ett ärende som gäller ändring av en bestämmelse kan även inledas på ansökan av bedömningsorganet.

Om ett bedömningsorgan väsentligen handlar i strid med denna lag, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller bestämmelserna i beslutet om godkännande, eller inte uppfyller kraven för godkännande enligt 25 § 1 mom., kan tillsynsmyndigheten ge bedömningsorganet en anmärkning eller en varning.

Tillsynsmyndigheten kan återkalla ett godkännande av ett bedömningsorgan, om

1) det i ansökan har lämnats felaktiga eller bristfälliga uppgifter som i väsentlig grad har påverkat godkännandet av organet,

2) bedömningsorganet inte längre uppfyller villkoren för godkännande eller bedömningsorganet på ett väsentligt sätt har försummat eller brutit mot en skyldighet eller begränsning enligt denna lag eller mot en bestämmelse i beslutet och trots anmärkningar och varningar inte har rättat till bristerna i verksamheten.

Tillsynsmyndigheten ska återkalla godkännandet av bedömningsorganet, om bedömningsorganet ansöker om det.

27 §

Bedömningsorganens uppgifter

Ett bedömningsorgan ska utföra verifiering som avses i 14 § samt utfärda verifieringsintyg.

Ett bedömningsorgan ska underrätta tillsynsmyndigheten om de misstänker att en innehavare av energiproduktionsanläggning eller någon användare av registret har brutit mot denna lag eller mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

28 §

Tjänsteansvar

Bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på personer som är anställda hos en registerförare för ett ursprungsgarantiregister för el, gas och väte samt hos ett bedömningsorgan, när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter enligt denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

6 kap.

Tillsyn

29 §

Tillsynsmyndighet

Energimyndigheten är tillsynsmyndighet enligt denna lag och övervakar efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt fullgör sina övriga uppgifter enligt denna lag.

Trots vad som föreskrivs i denna lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den övervakar konsumentombudsmannen med stöd av konsumentskyddslagen (38/1978) marknadsföringens lagenlighet när el, gas, väte, värme eller kyla marknadsförs för konsumenterna.

30 §

Metoder och villkor som fastställs av tillsynsmyndigheten

Tillsynsmyndigheten ska genom sitt beslut fastställa följande metoder och villkor som ska iakttas av registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte, innan metoderna och villkoren tas i bruk:

1) metoder för att bestämma en skälig vinst för tjänster i samband med beviljande och överföring av ursprungsgarantier samt metoder för bestämmande av avgifter för beviljande och överföring av ursprungsgarantier,

2) villkor för tjänster i samband med beviljande och överföring av ursprungsgarantier.

Beslut om fastställande ska baseras på de grunder för tjänstevillkoren och prissättningen av tjänsterna som föreskrivs i 24 §.

31 §

Tillsynsmyndighetens rätt att få uppgifter

För tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av de bestämmelser som utfärdats med stöd av den har tillsynsmyndigheten rätt att av en energiförsäljare få nödvändiga uppgifter om

1) mängderna såld energi,

2) andelen såld energi som certifierats som förnybar energi, som el som producerats med kärnkraft eller som spillvärme eller spillkyla,

3) annullerade ursprungsgarantier,

4) de data som använts vid beräkningen av energimixen.

Tillsynsmyndigheten har dessutom rätt att för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av de bestämmelser som utfärdats med stöd av den få nödvändiga uppgifter av elförsäljaren om sådana fakturor och bilagorna till dem som hänför sig till uppfyllandet av skyldigheterna enligt 19 och 20 §.

För tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av de bestämmelser som utfärdats med stöd av den har tillsynsmyndigheten rätt att av en innehavare av energiproduktionsanläggning som ansökt om eller beviljats ursprungsgaranti för energi få nödvändiga uppgifter om

1) produktionsanläggningens produktionssätt,

2) de energikällor produktionsanläggningen använder och den energimängd den producerar.

Tillsynsmyndigheten har trots sekretessbestämmelserna rätt att av registerförarna för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte samt av ett bedömningsorgan få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och av de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Om en registerförare anförtrott skötseln av uppgiften åt ett helägt dotterbolag enligt 22 § 3 mom., gäller tillsynsmyndighetens rätt att få uppgifter enligt detta moment också det helägda dotterbolaget.

32 §

Tillsynsmyndighetens inspektionsrätt

Tillsynsmyndigheten har rätt att få tillträde till utrymmen som energiförsäljare, innehavare av energiproduktionsanläggningar, registerförare för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte och bedömningsorgan har i sin besittning, om det behövs för den tillsyn som avses i denna lag,

samt göra inspektioner i utrymmena och vidta andra åtgärder som tillsynen förutsätter. Vid inspektionen ska bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen (434/2003) iakttas.

Tillsynsåtgärder får utsträckas till utrymmen som används för boende av permanent natur endast om det finns anledning att misstänka att ett brott enligt 16 kap. 8 §, 30 kap. 1 § eller 33 kap. 1 § i strafflagen (39/1889) har begåtts och inspektionen är nödvändig för att utreda de omständigheter som är föremål för inspektionen.

Den som är föremål för en inspektion ska bistå tillsynsmyndigheten vid inspektionen.

Vid en inspektion har tillsynsmyndigheten rätt att omhänderta dokument samt övrigt material från en energiförsäljare, en energiproduktionsanläggningsinnehavare, en registerförare för ursprungsgarantiregistren för el, gas och väte samt från ett bedömningsorgan, om det är nödvändigt för att syftet med inspektionen ska nås. Materialet ska återlämnas så snart det inte längre behövs för inspektionen.

33 §

Åtgärder vid överträdelse eller försummelse

Tillsynsmyndigheten kan

1) förbjuda den som bryter mot denna lag eller mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den att fortsätta med eller upprepa det förfarande som strider mot denna lag eller mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den,

2) förelägga den som bryter mot denna lag eller mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den att fullgöra sina skyldigheter eller att på något annat sätt rätta sina överträdelser eller försummelser.

Tillsynsmyndigheten kan förena sitt förbud eller sitt föreläggande enligt denna lag med vite eller med hot om tvångutförande eller avbrytande. Bestämmelser om vite samt om hot om tvångutförande eller avbrytande finns i viteslagen (1113/1990).

7 kap.

Särskilda bestämmelser

34 §

Styrning och uppföljning

Den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av genomförandet av denna lag hör till arbets- och näringsministeriets uppgifter.

35 §

Bevarande av uppgifter

Energiförsäljaren ska se till att tillförlitligheten av de uppgifter som avses i 31 § 1 och 2 mom. kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

Energiproduktionsanläggningens innehavare ska se till att tillförlitligheten av de uppgifter som avses i 31 § 3 mom. kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

Registerförarna ska se till att tillförlitligheten av de uppgifter som avser beviljande, överföring, annullering och ogiltigförklarande av ursprungsgarantier kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

Bedömningsorganen ska se till att tillförlitligheten av de uppgifter som är väsentliga med tanke på utförandet av uppgifterna enligt 27 § kan säkerställas i sex år från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller.

36 §

Sökande av ändring i beslut av arbets- och näringsministeriet och tillsynsmyndigheten

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

37 §

Sökande av ändring i beslut av registerförare och bedömningsorganet

Omprövning får begäras av ett beslut som en registerförare eller ett bedömningsorgan har fattat med stöd av denna lag. Bestämmelser om begäran av omprövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

38 §

Verkställighet av beslut

Ett beslut som tillsynsmyndigheten har fattat med stöd av 33 § 1 och 2 mom. ska iakttas även om det överklagas, om inte förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.

39 §

Avgifter

Bestämmelser om de allmänna grunderna för när Energimyndighetens prestationer enligt denna lag ska vara avgiftsbelagda, om de allmänna grunderna för storleken på avgifterna samt om de övriga grunderna för avgifterna finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Trots vad som föreskrivs i 6 § i 1 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten får avgifter som hänför sig till ursprungsgarantiregistret för värme och kyla fastställas till ett lägre belopp än prestationens självkostnadsvärde.

Energimyndighetens avgifter enligt denna lag är direkt utsökningsbara. Bestämmelser om in-
drivning av direkt utsökningsbara avgifter finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

8 kap.

Ikraftträdande

40 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om certifiering och angivande av elens ursprung (1129/2003).

Skyldigheten enligt 7 § i denna lag att certifiera ursprunget för el som producerats med kärnkraft samt 8–10 § i denna lag tillämpas dock först från den 1 januari 2022.

Dessutom tillämpas 19 § 5 mom. i denna lag vid angivande av el som producerats med kärnkraft först från den 1 januari 2022. Annan el än el från förnybara energikällor och vars ursprung är känt kan antingen anges enligt det faktiska produktionssättet eller med hjälp av residualmixen fram till den 31 december 2021.

En i 21 § avsedd registerförare ska senast den 1 november 2021 ta i bruk ett sådant ursprungsgarantiregister som avses i 23 §. Registerföraren ska bevilja ursprungsgarantier för energi som producerats den 30 juni 2021 eller därefter.

Trots vad som föreskrivs i 14 § kan innehavaren av en energiproduktionsanläggning fram till den 31 december 2021 visa att energiproduktionsanläggningens produktionssätt och energikällor har verifierats på det sätt som förutsätts i denna lag redan före den verifiering som avses i 14 § 1 mom. eller en därmed jämförbar verifiering, om innehavaren på ett tillförlitligt sätt kan visa att energiproduktionsanläggningens produktionssätt och energikällor har uppfyllt villkoren för beviljande av ursprungsgaranti.

41 §

Biogascertifikat

Registerföraren för ursprungsgarantiregistret för gas får vid ikraftträdandet av denna lag eller därefter efter anmälan av en innehavare av ett biogascertifikat ändra ett biogascertifikat som registrerats i biogascertifikatregistret till en ursprungsgaranti för gas enligt 8 §. Anmälan ska göras senast den 31 december 2021.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 13 § ska registerföraren för ursprungsgarantiregistret för gas på eget initiativ genast ogiltigförklara ett biogascertifikat som i enlighet med 1 mom. konverterats till en ursprungsgaranti, om den konverterade ursprungsgarantin inte har använts inom 18 månader från den sista produktionsdagen för den energin som ursprungsgarantin avser.

Helsingfors den 12 maj 2021

Statsminister

Sanna Marin

Näringsminister Mika Lintilä